

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
26 E
7

ILLVSTRIVM ANACHORETARVM ELOGIA

Siue

RELIGIOSI VIRI MVSAEVM

Auctore

D. IACOBO CAVACIO

Patauino,

MONACO BENEDICTINO

Congreg. Casinen.

SANCTISSIMO DOMINO
D. ALEXANDRO VII.
PONT. OPT. MAX.

IO. BAPTISTA BECCIVS MONAC. CASINEN. F.

BEATISSIME PATER.

REuoco in aſpectum publicum Cauacij Anacoretas, ne multorum deſiderium fatigari diutius patiar, aut inſidijs temporis peti celebritatem Collegæ meritiſſimi. Quanti ſint enim eiuſce Scriptoris monumenta Præſidibus literarum, quàm probatus ad cotem cenſoriam character, teſtatur, præter communem famam, auiditas Literatorum, qui volumen vix prælo ſubtractum certatim quærentes, ac in pluteis ſacratioribus reponentes, ita repentè editionem primam absumpſerunt, nullum vt exemplum, nullamq; paginam reliquam fecerint Bibliopolis. Omnino autem reſtituendas pu-

taui

taui Elogijs Icones, vti eiusoris amœnitas simul, atque Scriptoris bearet legentium oculos, ac dignum Musæis hocce sartum tectum extaret Musæum. Cui verò iustiùs nuncuparem studium meum, quàm Tibi, SANCTISSIME PATER, qui iubes Pontificiam gloriam nubere Anacoreticæ, nimirum quàm alijs ad salutem regendis intentus, tam Tibi ipsi excitando, fouendoque ad Sanctimoniam Vicaria dignam Christi potestate. An etiam supinos dicemus, quos exhibet Stemma Chisium, Montes aggestos, quorum vel solitudo euocat curis publicis; vel celsitas astra contingens animos ad Cælum euehit? Inspiciuntur Anacoretas inter Sanctissimos immisti errorum labe infecti Orus, Didymus, & Euagrius. Sed Tibi Religionis Vindici Iustissimo sistimus, & quorum religionem probes, & quorum damnes impietatem; Pastorisque Maximi munus à Christo creditum exequens, habeas; quas à dextris oues colloces, & quos hædos à sinistris. Vtinam in illarum ego sortem vocer. Hanc certè pollicebor mihi, si dexteræ Tuæ AVGVSTA MAIESTAS benedictione me dignum fecerit, quam ad osculum sanctissimorum pedum pronus imploro.

LECTORI PIGNORIVS.

EMO fortè melius nostra hac ætate monstrauit quid valeat viuida, & felix ingenij ab ipsa natura vis, quam IACOBVS CAVACIVS condiscipulus olim noster, & amicus omniũ horarũ. Is enim tenui patre natus, in tenuiore censu, neque magno admodũ profectu apud Præceptorem Grammaticum in ipsa pueritia instructus, Casinẽsi familiæ, in clarissimo Cœnobio, cui apud nos D. IVSTINA tutelaris est, grandis iam natu, nomen dedit. Vbi rara acerrimæ indolis felicitate, partim in exacto tyrocinio monasticæ institutionis, partim in quotidiano, celebrique precum horariarum penso, Literas latinas didicit eo Genij plausu, vt & prosa, & versu seria quæque, iocosa etiam pangeret, luderetque ad miraculum vsque. Historiarum Libri sex breuissimo temporis interuallo absoluti, eruditorum manibus teruntur, quos Phœnix Literatorum Isaacus Casaubonus vnicè mirabatur. Eodem naturæ fauentis impetu delineantem, penicillos tractantem, varias literarum figuras artifici planè manu ducentem, acu pingentem, Ichnographicas, & Ortographicas ædificiorum formas describentem, & explicantem vidimus olim non semel, & quidem stupentibus magni nominis Architectis. Ad hæc rei harmonicæ peritiam eo successu sibi comparauerat, vt & canere ad morosiorem illam Ecclesiasticam normam, & modulari ad recentioris concentus delicatas leges apprime nosset. Elogia hæc sacra, magni operis exiguam sectiunculam, vnius anni spatio elaborauit, pressus ingenti mole negotiorum, quibus par omnino erat, seu facto, seu consilio,

seu elo-

ſeu eloquio eſſet opus : ingens omnino ornamentum futurus, & religioſæ familiæ, quæ alumnum ſuum certa ſpe ad maxima quæque deſtinauerat, & non ingratæ Patriæ, quæ illum inter præcipua gloriæ ſuæ columina iam tum adnumerabat, ni Mors ſueta illudere mortalium votis, & optima quæque, in ipſo plerumque florentis gloriæ exordio, ſurda & implacabili falce ſibi demetere, ſubita ingentis morbi veluti ruina oppreſſiſſet Venetijs annos natum V, & XL. anno ſalutis M. DC. XII.

Vitiferi colles, FORTVNATIQVE recessus,
Exprimeret cum vos calamo CAVACCIVS aureo,
Fama est, Medoacum gemmisque, auroque superbum
Fluxisse, & preciosa implesse aspergine ripas.

Hospes Elysios mirari desine Campos.
Religio Elysios hic habet alma suos.

L.P.

Vixit in abrupto BENEDICTVS *vertice montis,*
Hoc propior cœlo, quo magis vrbe procul.

Virgineum florem terrebat amore Cupido,
Quem pater implicuit Sentibus, et necuit.

D. BENEDICTO.

PRAESTITI. PATRONO. VNDIQVE. OPTIMO.

ANACORETARVM. MAX.

COENOBITARVM. MAX.

CVIVS. DONVM. EST. SI. QVID. EST.

QVOD. ESSE. VVLT. ASSECLA. IACOBVS.

CAVACIVS. PATAVINVS.

SVAE. MENTIS. SVI. CALAMI.

VOTVM. PENSVM.

HOC. MVSAEVM. EREMO. RVDE.

AT. NON. RVDIS. ANIMI. MONVMENTVM.

PERPETVO. SACRAT. DICATQVE.

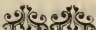

AD DIVVM PATRIARCHAM

BENEDICTVM

Operis excubitorem.

VOD in hoc operis pene veſtibulo Tu cõſpiciare, BENEDICTE, Anacoretarum maxime, Cœnobitarum maxime, id verò ſumma cum ratione factum eſt: vt enim omittamus, hoc omne, quod in oculos deinceps incurret, elaboratũ fuiſſe ab aſſecla quondam tuo, qui nomen dederat religioſiſſimo Cœnobio, quod certat etiam nunc cũ multò clariſſima illa denominatione, quæ tuum olim Caſinũ attigit, quis te non Prodromum tot ſplendidorum ſiderum in hac ſtatione libenter conſpiciat, qui tractus terrarum occiduos, vitiorum tenebris circumfuſos, veluti exoriens Sol, nitidiſſima luce perfudiſti? Hoc tibi iure ſane optimo debetur, cuius nomen non inane quidpiá, nuda voce tenus ſignificauit, cuius vita iuge & perpetuum ſenium, ſine aliqua pueritiæ, aut adoleſcẽtiæ labe, vnico tenore decucurrit. Tu enim id re, quod nomine, fauente Deo, præſtitiſti, vt eſſes benedictus vberiore cumulo gratiæ, & ſiſteres te numini vocãti, ſpreta auita nobilitate, poſthabitis honeſtiſſimorum parentum ſtudijs, prælata Sublacenſi ſolitudine celeberrimæ frequentiæ Romanæ vrbis, & amore literarum in amorem cæleſtis Patriæ commutato. Tu patrator rerũ ſupra om-

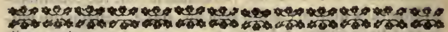
omnem fidem admirandarũ, cum & intima cordis nosses, & inanima tibi ad nutum vi diuina pręsto essent, & ea præstares, quæ non nisi Deo summopere coniuncti consueuerunt, tecum tamen habitasti, neque te transuersum abripi passus es in imos, & præferuidos illos vortices, qui perpetua vertigine circumagunt superbas, & nimiũ sibi fidentes animas. Te beatum, BENEDICTE, te benedictum, B E N E D I C T E, cuius memoria in benedictione est, quem Dominus præuenit in benedictionibus dulcedinis, cui benedictionem omnium gentium elargitus est, vt scilicet fruereris benedictione non opimi soli, aut roscidi cæli, sed vbertate spiritus pinguis, & copia cælestium deliciarum abundè beateris. Adsis interim, o Pater, & hoc vestibulum lumine tuo collustra, filiosque tuos, quos in Christo genuisti, edoce, vestigijs tuis insistentes veras diuitias, & bonam mentem amare, vt potiantur aliquando ea quiete, & securitate, quam hæc nobis obuia peritura bona laruato, fucato cultu vt vt polliceantur, minimè tamen præstare certum est.

Laur. Pignorius.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss. Patr. Mag. Sac. Pal. Apostolici.

O. Archiep. Patrac. Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Raimundus Capisuccus, Sacri Palatij Apostolici Magister, Ordinis Prædicatorum.

AD AMICVM HOSPITEM IN MVSAEVM ILLVSTRIVM ANACORETARVM.

PRAEFATIO:

TINAM, amice hoſpes, Larij lacus, & proximæ regionis amœnitatem, Muſæo huic noſtro præfari poſſem, qua iucunditas tuo genio, rebus noſtris ornamentum accederet. Fortaſſis ea, quæ in religioſa domo minus ſplendidè oculis tuis exhibentur, loci felicitas iuuaret; & qui in minima re voluntatem exceptoris aliquam putas, etiam diceres, illum ſupra vires aliquid appetiuiſſe. Potuit Paulus Iouius Epiſcopus Nucerinus, Pliniani fundi heres, veteres illius delitias ſcriptis, & ædificijs inſtaurare, at in ipſa prope Larij ripa genitus, paternis opibus, & principum fauore adiutus. Adiecit ædibus ornatiſſimis Muſæum illuſtrium virorum imaginibus conſpiciendum, quas eruditio, vel militaris gloria euexit; ſed affuit eidem Romæ occaſio ab aula Summorum Pontificum, quibus perquam familiaris etiam cęterorum principum beneuolentiam aſſecutus eſt, qua ipſorum, & auorum imagines adeptus facilè potuit Muſęum magnis acceſſionibus exornare. Demum auxit rerum ſuarum magnitudinem ingenio pereleganti, multiplici doctrina, atque eximia in ſcribendo felicitate, qua celeberrimos priſcæ ætatis ſcriptores æmulatus,

tantò ad eos propius accessit, quantò mediocres eorum citatiore gressu anteuertit. Nobis autem, quibus neque opes, neque ingenium ad vota contigere, vna laus erit, simile quippiam cupiuisse, dum rebus è dignitate gerendis fortunæ liuor intercedit. Quod aspicis Cœnobiolum Fortunato Martyri dicatum, veras amplissimi Monasterij D. Iustinæ delitias, iam olim senectuti, & ocio literario seposui meo. Et quamuis nullis ad luxum, paucis ad ornatum ædificijs abundet, tamen necessaria vsui, & frugalitati Monachorum sic administrat, vt si commodum, nitorem, vel prospectum intueare, id iure non paucis & ditioribus, & frequentioribus præferas. Hoc in tumulo situm est, qui, vt cernis, leniter assurgens, proximo imminet Medoaco fluuio ex alpibus Tridentinis defluenti, perinde atque turgentes illius iras, quibus frequenter Patauinum agrum populatur, subiectis accolis de specula præmostrare velit. Flumen porro, quod alluit Cœnobioli nostri ripas, nauigijs ineptum est ob ingentia saxa, quæ secum rapit, quando niuibus æstu solutis, vel pluuijs autumnalibus exundans, turbido cursu rupes, arbores, domosque euellit. Sed è saxis, quæ lintres arcent, altera est voluptas, dum fluctus his colliduntur edito murmure, qui vèl ipsi vigiliæ somnos conciliet. Pisces alit, & si non plurimos, tamen haud vulgares. Quà ædes in occasum vergunt, pulcherrima se se offert pars agri Vicentini ab ipso fluuio vsque ad colles extensa, deinde montibus obtecta, quos Cimbrorum reliquiæ occupant, adhuc suas clades, & Caij Marij victorias, corporum proceritate, ferocia, & antiquo idiomate contestantes. Quà Aquilonem spectant, Bassanum conspicitur Oppidum vrbibus conferendum, & pluribus earum longè amplius, si ciues, opes, & ædificia cogites, quibus splendidè admodum nitescit. Finditur ab ipso Medoaco, sed ponte coniungitur sublicio quidem, sed qui marmoreis præstet vastitate, & elegantia, quam incolæ ad publicum decus maxima impensa tuentur. Hàc breuior in Germaniam traiectus est, vnde mercium confluxus, & commeantium frequentia, quibus oppidi res eximiè augentur. Hàc in orientem Taruisinos, eà in meridiem Patauinos fines aspice quàm pulchrè de cultu, & fertilitate certent. Haud facilè dignosces, vtros natura liberaliùs ditauerit, aut hominum industria ad eam frugem perduxerit. Regio tota villulis, & ædibus abundat, quas præ cęteris Venetæ vrbis Patricij regali sumptu extructas, etiam condigno rerum omnium apparatu instructas habent. Cælo fruitur adeo salubri, vt à plerisque nimis tenue, purumque prædicetur. Hyemis rigorem montes temperant in septemtrionem protensi, quo fit, vt præter cęteras hortorum delitias, etiam exoticę arbores hìc felicius degant, germinent, nec Liguriæ, vel Benaci ripis facilè concedant. Gens ita

litera-

literarum, vt armorum studijs apta; sed his aliquanto addictior, quòd ex animi elatione frequenter in cædes ruat, atque iniurias etiam leuiores acerrimè vlciscatur. Cęterum erga diuinam rem egregia omnium pietas, ciuiles mores, mira erga hospites officia. Hic igitur lares statuimus nostræ senectæ, quandiu licebit ex indultu Maiorum, quibus libertatem, ac voluntatem nostram submisimus. At hospes, dum Musæum audis, non tamen arbitreris velle nos specioso titulo Iouianum illud æmulari; nam in pari studio longè dispar ludit fortuna. Nos à pubertate intra claustra educati, de Monachis scribentes, ingenitam moribus, ac stylo humilitatem sequimur, ideo etiam tabulas consulto comparationi subducimus, quia neque artificis ingenio excellunt, neque imagines ex aspectu reddunt. Quis enim pictor in deserta feris metuenda penetrauit, vt seminudi senis vultum situ squalentem exciperet? Tu Iouium Episcopum, diuitem, eloquentem, & Regum clientelis fortunatum nosti. Nos hic delitescentes, rudes, & aulæ ineptos quis norit? Ingenium eadem cupit, paupertas negat. Attamen mihi ipsi defuerim, nisi vno exemplo, Maximi Pontificis permotum dixero, his maiora animo concepisse. Clemens VIII. vt ab negotijs, & aulæ frequentia interdum fatiscentem animum leuaret, pingi in Vaticano iusserat celebratiores totius Italiæ Eremos, quæ cupiditatem tranquillioris vitæ, ac studium sanctæ austeritatis augerent. Enimuero inter eas Sublacenses rupes Benedicti nostri specu, & vestigijs clarissimæ. Vallis vmbrosa Ioannis Gualberti laboribus, & fœtu nobilis. Iuga Camaldulensia inter niues Apennini sanctitate, & arduis Romualdi institutis calentia; atque Aluernæ montes Francisci sanguine, & Seraphicæ visionis gloria illustres. Has tum primùm Musæo nostro expressas minoribus tabulis intulimus, deinde libido sensim nos incessit, vt celebriorum etiã Eremitarum imagines in eodem conclaui dedicaremus. Ea propter pictori opus locatum est non infimo. Elogia prope quadraginta, quot ipsæ tabulæ, ipse conscripseram, vt in Musæo nihil vacuum esset, præterquam desideria amplioris loci, & fortunæ. His substiteram nihil vltra moliturus, cum è Germania res prodijt, quæ, sicut extructi nuper Musæi Religiosi laudes mihi præripuit, ita ad plura elogia animum incitauit. Ioannes, & Raphael Sadelerij accurati Celatores Eremitarum imagines à Martino Vossio delineatas in tabellis æneis sculpserant, & euulgauerãt, quibus alteras Mulierum Eremitarum adiecerat Adrianus Collaertius æquè auidè ab Italia nostra susceptas: nam Vossius his regiones appinxerat alicubi peramœnas, alibi horridas; has siluis, & rupibus, eas fluuijs, aut mari ornauerat, vt vario aspectu mens impensiùs oblectaretur. Arrisit inuentum commoditati, vt Patrum imagines paruo

volumine circumferrem, quas domi maiores tabulæ vix continerent. Et quia meis iam olim elogia ſubieceram, non diſplicuit idem officium vniuerſis præſtare, & ab earum ſerie nec punctum deflectere. Impellebat animum obſcuritas hiſtoriarum, quam appoſita diſtica haud ſatis illuſtrarent: ſed præcipuè anxium agebant imagines quorundam extra limen Catholicæ Eccleſiæ eiectorum, quas pictor immiſtas memorijs Sanctorum fędè honeſtauerat, cum Summorum Pontificum, & Conciliorum cenſura hæreſeos damnati, digni habeantur, qui ſola nominis turpitudine, & deteſtabili exemplo, poſteritati innoteſcant. Habes igitur, amice hoſpes, Muſæi initium, & conſilia. Noſtram ipſe vtilitatem meditare, quando erga diuina obſequia tepidiores, talia nobis ob oculos ſtatuimus ſpecula alacritatis, & aſperitatis. Hos itineris duces ſequi imperamur, hos aſpicere, qui ſalebroſam, arctamque viam ad perennem felicitatem labore, & continentia cęteris ſtrauerunt. Horum meritis res noſtra creuit, horum precibus ſtat, ac horum tutela defenditur. Excitant torpentes animos egregia hæc virtutum exempla, vt ſi quos pigeat imitari, etiam pudeat genus ſuum ad Sanctos Patres referre, cum ab eorum motibus in turpe ocium, & ſacrarum rerum incuriam prolabuntur.

PAVLVS THEBAEVS.

VNC ab eremo primum religiosè exculta Eremitæ cognomen adeptum, meritò principem habent quot quot aduersus oblectamenta vitæ huius pugnaturi agones quæsierunt nemora, & specus, vbi à conspectu liberi cum spiritalibus nequitijs, Deo iudice, decertarent. Thebæ Aegyptiæ Pauli natalibus claræ sunt, atque longè his clariores proximę regiones tunc vèl feris inhospitę, mox illius exemplo frequentes Monachorum palęstrę. Ea adolescenti ineundę solitudinis occasio. Impij Cęsares, proscripta Christi fide, ipsius cultores imperijs, ac tormentis tentari iussos, vt ritu patrio libarent, abnuentes mortis supplicio damnauerant. Proinde cędes vbique, & exilia, cum delatores etiam priuatas ędes irrumpentes, vel spe maioris apud Imperatores gratię, vel studio auitę superstitionis, vniuersa tumultu miscerent. Sępè filij parentum, vir vxoris, & fratres inuicem accusatores admissi; neque indecorum ab domesticorum sangume prēmium, & religionis opinionem petere. Adijt hoc ipsum discrimen Paulus, deferente sororio idololatra, qui cognati opibus inhiabat. Ea propter consilium fuit ad tepo-rem vsque ebullientis tum maximè persecutionis in proxima eremo delitescere. Ibi dum abditiores recessus quęrit, ad radices cuiusdam montis antrum reperit, vbi constans fama erat, cusas furtim pecunias eo tempore, quo Antonius Cleopatram deperijt, illa opes, pudorem, ac postremo vitam profudit. Testes tunc etiam incudes per ea loca, & mallei quam plures. Antrum, quod nullo fornice obtectum cæli intemperies affecisset, vetus palma tuebatur, quę ramis latè protensis tectum, ac cibum egregiè ministrabat. Eadem, postquam vestes tempus, & vsus absumpsit, folia exhibuit, quibus alię texerentur. Iuxta fons pellucidus erumpebat, qui humo proximè absorptus, videbatur ad vsum tantum leuandę sitis diuinitus immitti. En Hospes, quę mira Dei liberalitas seruulo extorri ocia sepofuerat, & quę Anacoreticę vitę crepundia, & futurę probitatis indicia edebantur, cum adulterinę pecunię latibulum contemptor diuitiarum iuuenis occuparet, atque regię prodigalitatis scelus ibidem cultu sanctioris cuiusque virtutis expiaretur. Itaque locus ad vota accedens fugę necessitatem in morę diuturnioris voluntatem vertit. Cęterum quà athleta noster impetus feruidę ętatis represserit, quà asperrimum vitę genus tolerauerit, atque dęmonum vires attriuerit, is tantùm nouit, qui certaminum spectator, ac

prēmium

Hier. 1. Epistolarū.

Eusеb. Histor. 6 cap. 14.

Nicephor. Hist. lib 5. cap. 28.

premium fuit. Verùm eodem specu latuisset cum Paulo Anacoretarum origo, nisi Antonium eiusdem sanctitatis, & propositi virum, cogitatio subijsset, an ipse omnium primus solitariam vitam amplexus esset. Iniecit Deus eam curam seni minimè ambitioso, vt de viro excellentiori piè solicitus, eundem extemplo inquireret, atque ex humanis ereptum tumularet. Sed vbi vastæ solitudinis illius sedes? Quod iter in inuio? Ausus tamen est præuia fide incertum iter capessere, triduum oberrans, donec diuina ope monstra, ac bestias duces itineris assecutus est. Tunc Satyros, & Centauros, credita olim poetarum figmenta, Antonius allocutus scribitur, atque lupæ sitientis ductu fontem, & speluncam Pauli tenuisse. Exceptus à seniore longè antea præmonito virtutis suæ, & aduentus, agnouit præreptam sibi inchoatæ solitudinis gloriam, neque inuidit. Verùm quæ oscula, quæ in complexu lacrymæ, dum alter Pauli desiderio, & labore itineris pene euectus, alter vltra octuagesimum annum expers consortij, sibi mutuo aspectu solatia exhiberent? Auxit huius lætitiam hospes optato nuntio, quòd Tyrannorum in Christianos odium, & Idolorum cultus concidisset, atque reddita Ecclesiæ pace, diuinæ, & humanæ res apprime efflorescerent. Etiam res accidit, quæ inter senes humilitatis contentionem excitaret. Fractæ iam ætatis viro cælitus alimonia erogabatur alite ministro, qui panis semissem quotidie afferebat. Is ad hospitis aduentum liberalior integrum panem attulerat, quem dum ille iure ętatis, hic more hospitij diffractum vellet, integrum ad multum diem dimiserunt. Vbi tandem eo pane, & aqua proximi fontis naturę indultum est, nox sacris precibus insomnis transigitur. Sed iam Pauli mors appetebat, quam Antonius non obscurè ex verbis ipsius suspectans ęgerrimè ferebat, dictitans sibi adimi diem ab ipsa aurora, & sitibundo fontem citius eripi, quàm ostendi; quoniam nec liceret cum eo diutius commorari, neque abeuntem sequi. Ille fręno charitatis compescere dolorem suę mortis, qua breui perennem felicitatem adipisceretur, & desiderio insequendi se obijcere Dei voluntatem, qui asseclas vellet abundius proficere eo superstite. Ablegare deinde mœrentem ea obsequij specie, vt pallium olim dono acceptum ab Athanasio Alexandrino Episcopo præferret, quo, morte insecuta, corpus obuolutum sepeliret. Profectus Antonius è Cœnobio anxius pallium referebat, neque aberat à specu Pauli decimum milliarium, cum illum Angelorum ministerio inter choros Prophetarum, & Apostolorum sublimem ferri conspexit. Ea mortis suspicio senis cursum ad reliquum iter incitauit. Beati senis cadauer ita genibus ad adorandum flexis, erecta ceruice, & protensis manibus stabat, vt viuere adhuc, & preces fundere videretur. Sed mors

Sozom. lib. 1. cap. 8.

inno-

innotuit ex silentio. Et quamuis funebres pompas vetaret solitudo, eas tamen celeberrimas egit Antonius sacrorum hymnorum, & piarum lacrymarum apparatu. Tumulus etiam prodigijs illustris fuit. Nihil aderat, quo humus fodi posset, & senilem imbecillitatem durum opus respuebat, cum bini Leones ex eremo vlteriori accurrentes immani rugitu, perinde ac mortem Pauli condolerent, ad pedes Antonij procumbunt, eosque lambunt officio non vulgari. Sentit illi auxiliares ad tumulum aduenisse. Hi terram vnguibus fodere aggressi, scrobiculum aperiunt corpusculo satis, mox erga Senem gestientes, ac si missionem postularent, eo annuente, in desertum è conspectu relabuntur. Hæres ipse ab intestato defuncti Patris accepit mœroris solatium palmeam vestem, Tunica sibi Palmata cariorem, quam celeberrimis tantùm diebus Paschatis, & Pentecostes ad obitum vsque gestauit. Hæc Monachorum initia, is Protoeremitæ exitus fuit, cuius gloriæ accedit toto æuo, quod centenarium excessit, fortiter executum esse, quod inconsulto cœperat adolescens.

NOTAE.

AVLO inter sanctos statuta dies est pridie Idus Ian. Anno Decij Imper. primò desertum petiuisse, defunctum Constantij sexto, colligit Baronius in Martyrologio, qui ætatis illius fuit 113.

Vitam S. Hieronymus scripsit, quam ab Amatha, & Macario Antonij discipulis accepisse testatur.

Res inter Paulum, & Antonium gesta prætererunt Athanasium; qui vitam Antonij viuentis scribens, eius extrema non attigit.

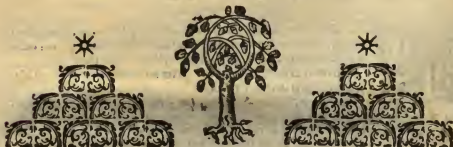
Pallium Athanasij prophetice a Paulo quæsitum morituro corpori inuoluerum, fuisse symbolum Catholicæ cum Athanasio communionis, idem Baronius piè meditatur in tertio Annal., vbi etiam plura affert aduersus illos, qui de Centauro, & Satyro ambigentes, historiam in dubium vertunt. Præter ea, quæ de his, & marinis Tritonibus ex Plinio, & Alexandro ibi habentur, inter scholia Mariani Victorij mentio est de Satyro Syllæ Dictatoris tempore inuento.

Posse humanam speciem cum bruta sibi maximè simili commisceri, nos testem habemus historiam apud Lusitanos decantatam, & à scriptoribus, Barrio præsertim repetitam, damnatæ mulieris, quæ apud Insulam desertam relicta, & à Simio compressa, eidem filios peperit. Eos tamen expertes fuisse rationis sentiunt omnes, qui nouerunt, substantialem hominis formam, nempe ipsam rationem, ab excellentiori agente præcipuè deriuare, qua Simius carebat. Sed neque res integra haberi potuit ex ipsa filiorum natura, quia Simius, fœmina fugiente ob oculos, illius è naui aspicientis filios discerpsit. Hinc apud nos Centauro, & Satyro, etiam fides. Sed mouent animum Satyri huius verba dicentis, se gregis sui Legatione fungi, & Antonium intercessorem cupere apud communem Deum, quem pro salute mundi aduenisse cognouerant. Hæc

non

non solum rationis usum præseferre, sed etiam quippiam fidei lumen ostendere lector probè cognoscit, quæ tamen longè absunt ab ingenio illius monstri, quod alicuius momenti, & auctoris summæ integritatis, & eruditionis, licèt homini imperito iudicium intermiscere, cogitarem libentius, naturalia quidem monstra extitisse, sed miraculosè de admirabili Dei prouidentia erga mundi salutem elocuta. Video enim hic, etiam Coruum panis dimidium quotidie afferre, & ad hospitis aduentum annonam duplicare. Vel etiam spectra dixerim diuino permissu oblata Antonio ad itineris indicium, & vitæ subsidium; nam Satyrus idem scribitur, Seni palmarum fructus exhibuisse.

Ex Arch. Eccles. S. Iuliani. *Corpus humo effossum iussu Emanuelis Imp. Byzantium translatum, deinde anno* 1240. *Venetias cura, ac pietate Iacobi Lanczio Veneti Senatoris exportatum, in D. Iuliani Aedibus piè adhuc seruatur, & colitur; corporis eiusdem parte aliqua Ludouico Hungariæ Regi S.C. concessa anno* 1381.

ANTONIVS AEGYPTIVS.

EGYPTVS etiam apud veteres fœdè superstitiosa, exundante postea Euangelio, velut Nilo altero fœcundata, religiosis apprime viris exuberauit, quorum plures martyrio, plurimi vitæ asperitate claruerunt. Hi non longè à suis villulis, vt sacris rebus impensiùs studerent, sibi primùm cellulas extruere, deinde, populorum frequentiam perosi, desertas regiones petere, vnde nouercali quadam naturæ illiberalitate cuncta humanæ vitæ solatia exularent. Alterum id martyrij genus, sed vltroneum. Nam quisque sibi ipsi bello indicto, antequam aduersus Dæmones dimicaret, ne domesticorum transfugijs vires hostium augerentur, carnem, quæ ad cognatum hostem faciliùs desciseret, locorum asperitate, labore, ac inedia macerabat. Et si alibi vnquam fortiter pugnatum est, hìc fortissimè, vbi Dæmon totus prodijt, neque vt olim spectris, vel suadela, sed in grassatorum morem flammis, ac ferro sæuus. Horum pugilum ducem Antonium tum veteres, tum recentiores efferunt, qui ab eo malè cæsus, & semimortuus relatus, cruentis adhuc plagis ausus fuit certamen instaurare, atque sæuiora sustinere, donec Christus militem suum benigno affatu consolaretur. Inde dialogismus ille cæteris athletis, vel stimulus, vel solatium. Vbi eras bone Iesu, vbi eras? Hìc aderam spectator agonis tui. Idem intra castra (Aethnicorum sepulcra) hostes audacior persecutus nos docuit, vires Dæmonis non eas esse, quæ Christianorum fidei, & innocentiæ diutius reluctentur. Sed nihil de eo minus fuerat sperandum, qui pridem erogato pauperibus patrimonio, diues vno beatæ æternitatis desiderio sponte cæteris omnibus egere cœperat, atque manuum industria sibi victum quærere. Eadem animi magnitudine, qua opes contempserat, etiam voluptatum illecebras, & Veneris procacitatem cum spreuisse, etiam fornicarius Dæmon ab eo sæpius repressus, ac profligatus egregiè fassus est. His itaque virtutum auspicijs beatiorem vitam capessiturus, ad instar cæterorum cellulæ se se tradidit, vnde celebriores patres inuisens, more apis, è singulorum floribus succos hauriens virtutis, fauos aliquando perfectioris instituti conficeret. Huius vigilas, & orationis studium, alterius in victu parcitatem, & morum lenitatem piè æmulatus, iam omnium vnus ipse virtutes expresserat, cum altiora appetens, apud sepulcretum mansiunculam nactus,

Athanas. Episcopus

Sozom lib. 1. cap 17.

quòd ibi atrociùs hostes debaccharentur, diutius consedit. Sed quas illic iniurias, strepitus, atque verbera perpessus est? nonnihil ex his præfati sumus, cętera horret animus describere. Sat fuerit dixisse, acerrimi hostis pertinaciam, odio inuictam, labore indefessam, Antonij humilitate, & orationibus fractam exoleuisse. Vlteriorem deinde eremum ingressus, inter dirutæ arcis ruinas, quas nemo præter aspides, ac lemures coleret, obstructo cellulę ostio, viginti prope annos latuit. Cibos quidam ex familiaribus afferebat, panes nempe, quibus in sextum mensem vesceretur. Angues extemplo aufugerant, Dæmones adhuc infesti erant, sed viribus toties afflictis longè debiliores. Sed cum virtus in prodigia erumperet, & fama sanctitatis ipsius increbresceret, alij religionis cupidine, alij spe beneficiorum exciti, inaccessum montem peruium fecere, qui etiam, non longè postea constructis passim mansiunculis, in stationem Monachorum diuertit. Horum ipse tunc primùm Syriaca voce Abbas nuncupatus, vagantes sub iugo obedientiæ coegit, exemplo, & præceptis instruxit, vt meritò Cænobitarum auctor habeatur, quos omnium primus centuriauit. Prorsus è militari ratione. Cum enim antea in eremo veles extra ordines militasset, æquum videbatur, vt postea in Cœnobio statarius ordines duceret vbique victor, vbique magnus. Plura illic miracula edidit, & in Dæmonibus depellendis præcipua. Martinianus quidam Tribunus militum, cuius filiam hi infestam agebant, iussus ab Antonio fidè agere, cum abiens, fidensque Iesu Christi nomen inuocasset, puellam incolumen recepit. Arsit etiam Pater Martyrij cupiditate, qua secutus aliquando fideles Alexandriam pertractos, non semel se se Christi testem obtulit, etiam spe subeundæ necis ipsis persecutoribus iniuriosus. Sed diuina ratio discors ab eius voluntate Martyrium, & persecutionem sustulit. Igitur ad montem suum reuersus, cum adeuntium frequentiam iniquiùs ageret, ad superiorem Thebaidem fugam iniuit. Dissensit tunc etiam Deus ab eius voluntate, & vocis suę oraculo ab itinere retractum in vlteriorem eremum impulit, Sarracenos eò mercatores sequi iussum. Illic prope montem aquę riuulo, & proximo palmeto vitę aptum, quamuis alibi tota eremus squaleret, substitit diutius. Accessit leniendo solitudinis tædio cultus hortuli, & agelli, vnde messis, & obsonium. Sed quid imperuium charitati? Discipuli, quos diximus in priori Cœnobio ab eodem institutos, Patris desiderio incensi, quem illic audierant consedisse, eò irrumpunt maximo tamen vitæ periculo, quod regio fabulosa puteos, ac fontes vetaret, atque nonnullos ex his siti enecasset. Horum tandem precibus deuictus Cœnobium, & patriam repetijt; neque tamen huius recessus memoria adeo obliterata, vt

Cassianus collat. 18. cap. 5.

vt eum sæpius non reuiseret. Ita Aegyptus Antonij magisterio diu schola virtutum, & sanctitatis fuit; nam pręter exemplum continentiæ, quamuis ingenium nullis literarum studijs, sed tantùm orationis, & meditationum frequentia excoluisset, tamen altiora quęque fidei mysteria penetrabat, eaque aduersus Gentes, & Hæreticos doctè, ac discertè tuebatur. Porro Ariani veteratores, vt miram eius sanctitatis, & doctrinæ opinionem in suam rem traherent, falsò apud Alexandrinos vulgauerant, fauere Ario Antonium, qua voce nihil grauiùs Catholicorum mentes concussit. At vbi religioni, & famæ consulturus ipse Alexandriam venit, & assertorem se gerens Catholicæ veritatis, eorum imposturam detexit, non minimum visus est Ecclesiæ contulisse. *Sozom. lib. 1. cap. 13* Verùm Aegyptus iam minus capax ipsius gloriæ, famam Byzantium vsque apud Constantinum, & Cæsares filios ablegauerat, qua permoti, illum patris titulo nec semel literis salutarunt. Neque tamen Augustorum ea de se opinio quicquam suetæ humilitati detraxit, quin longè humilior effectus, cum oblatam Cęsarum gratiam minus appeteret, minimos tamen Ecclesiæ ministros semper maximi fecit. Consecuta est etiam in deserto occultantem se gratia prodigiorum, ex quibus Frontonis viri Palęstini insignis curatio fuit. Is pessimo genio correptus dentibus linguam, digitis sibi oculos lędere, ac lumen ipsum odisse. Cum ad virum Dei perrexisset, & salutem obnixè precatus esset, iussus ab eo in Aegyptum redire, statim ac regionis illius fines attigit, Dęmone exemptus est. Auxit & Antonij decus virgo Tripolitana, cuius è naribus, atque oculis excrementa defluentia illico in vermiculos putrescebant. Eadem paralysi totum corpus dissoluta, oculis denique oblique contortis, miserum sibi ipsi supplicium viuebat. Tunc fortè Monachi quidam ad Cœnobium Antonij iter agebant, quos parentes secuti, apud Senem precabantur, pro salute filię legatione fungi. His, cum grauiter pro officio agerent, Senex dixit, scire se quale parentum fuisset consilium, quibus morbis puella afflictaretur, & vbi substitisset, Legationis euentum expectatura, sed iam pro incolumitate eius me exorasse vel ipsi cognoscetis, cum redeuntes restituta incolumitate, lætam ipsam, ac parentes reperietis. Ita prorsus nonagenarius iam *Hieron. in Paul.* Pauli Primi Eremitarum funus curauerat, & Ammonis Nitriotis animam Sanctorum turmis circumuallatam aspexerat cœlum ascendere, eam patriam suspirans, sed nihil de inita olim vitæ ratione remittens. Adijcitur his virtutibus Prophetiæ donum, quo cruentam Arianorum in Catholicos grassationem didicit, & discipulis caussam mœroris sci- *Theodor. hist. lib. 4. c. 19. & 20* scitantibus, post imminentem tempestatem, quam deflebat, asseruit, mox secuturam tranquillitatem. Etiam Balacio cuidam Arianorum pa-

 trono

trono mortem pręscripsit, quæ vaticinium subsecuta est. Mortem verò suam, quam diu antea expectauerat, cum annum ageret quintum supra centesimum, & prudens prospexit, & religiosus pia alacritate suscepit. Oderat morem Aegyptiorum, qui funerum superbè studiosi, cadauera mirè exornata humi defodere indignarentur. Propterea salutatis extremò Cœnobitis, ad interiorem eremum reuersus, post menses aliquot ætatem probè actam, probè clausit. Ibidem à discipulis suo iussu clam sepultus, videri poterat digno sui nominis sepulcro caruisse, nisi ipsum terrarum orbem famæ monumentum, & magnum Athanasium habuisset epitaphium suæ virtutis.

Cassianus coll. 15. capite 3. August. de diuersis Serm. 120

NOTAE.

ENSETVR in albo sanctorum sexto decimo Cal. Februarij. Corpus diuinitùs reuelatum Iustiniano Imperante Alexandriam defertur, & in Ecclesia Præcursoris reconditur. Inde post multos annos sublatum apud Viennam Narbonensis Galliæ vrbem suscipitur, quò frequens diu peregrinatio fuit, sicut in Patauina historia meminimus, cum de Francisco Carrariense iuniore egimus.

Memoria apud Italos celebris est ex supplicio Sacrilegorum, qui, facultates Ecclesiæ ipsius diripientes, diuino igne succensi sunt.

Vitam ab Athanasio Græce editam Euagrius Antiochenus Latinis communicauit, in qua etiam Hieronymum laborasse oportuit, qui in Epistola ad Pammachium prodit rationem interpretandi, & opus suum fatetur præfatiunculam vitæ præfixam.

Idem Antonium enumerat inter Ecclesiasticos scriptores, cuius recenset septem Epistolas Aegyptiacè Apostolico sensu conscriptas, quas adhuc legimus in Bibliotheca Veterum Patrum.

Eiusdem præclara mentio est apud omnes fere Ecclesiasticos scriptores, Chrisostomum Ruffinum, Augustinum, Theodoretum, Socratem, Sozomenum, & alios.

HILARION PALAESTINVS.

VIS, Hilarionem audiens,apud parentes Idololatras Christianæ militiæ rudimenta posuisse, ac deinde sub Antonio militasse, non illico dixerit, ęquaturum summos Imperatores? Quippe maximus adipiscendę arti stimulus est magistri gloria, optimaque industriæ mater rerum initijs immista difficultas. Alexandrię literis traditus, quamuis cum eruditione plurimam ingenij laudem assequeretur, tamen se se frequentiùs è schola in Ecclesiam proripiens, nulla vel coæuorum societate, vel spectaculorum cupiditate illiciebatur. Ineunte pubertate celebrem Antonij famam in desertum secutus, abiecta ex templo togula sacræ militię sagum induit, atque sub eo didicit tenera adhuc manu acerrimum quodque armorum genus tractare. Mirum quàm breui illic militarem disciplinam fuerit assecutus. Nam bimestri spatio tanti ducis exemplo ausus est hostium impetus oratione excipere, vigilijs stratagemata eludere, ieiunijs aggredi, atque humilitatis ordine vbique retento,se se tutò in castra charitatis recipere. Tyroni initium fecit dignioris stipendij inimica solitudinis frequentia populorum, qui salutis, vel religionis caussa ad Antonium confluebant. Coactus enim patriā repetere, cum parentes iam fato functos reperisset, hęreditarijs opibus inter egenos dispertitis,nudus pene in proximum desertum abscessit, quod sterilitatè cęteris mortalibus inuisum, latronibus mirè frequentabatur. Hic adolescens ętatem virtute superans (quintum decimum annum agebat) sacco amictus, incertis sedibus, & fortuito cibo pererrabat, ibi somnum capiens, vbi nox ambulantem opprimeret. Sed in sterili regione qualis fortuitus cibus? Nihil pręter carices, & herbas, quarum succo illum aliquando victitasse scriptores meminerunt. Vertente anno,cum latronum pauorem exuisset, tuguriolum extruxit, cœpitque sarculo terram excolere, & more Monachorum Aegypti è iunco fiscellas texere. Obstupuit perditum genus adolescentis audaciam, qui diutius auderet desertum inhabitare, cuius alij ætate, ac viribus audaciores, etiam aspectum exhorrerent. Et quamuis nulla ipsius diuitiarum opinio, neque necis libido stimularet, tamen,vt incusso metu illius constantiam experirentur, nocte tota frustra quæsitum mane obuium habuere. Truces aspectus, cruentæ manus, & armorum apparatus, nihil magis animum iuuenis terruerunt, quàm si pacis nuncios exciperet.

Hier. epi stolarum tom. 1.

Inqui-

Inquirentibus, an latronum incursus timeret, respondit, nudo latrones non obfuturos. Quid si mortem intentarent? eam se paratum subire. Constantibus adeo responsis delectati, nocturnum errorem, & inferendi timoris voluntatem confessi, æquiora deinde vitæ consilia se inituros promiserunt. Abacto horum metu, qui animum solicitauerant, tugurio cellulam adiecit (an sepulcrum?) se ipso breuiorem, vbi defessa diurno labore membra ægrè extenderet. Sed quis pro victoriarum nitore dignè referat pugnas, quibus hostem aperta vi, & occultis vbique insidijs prouocantes toties deuicit? Quot annos noctu, diuque in armis fuit? Improbus hostis nihil prætermisit, quo inuictam mentis aciem perrumperet. Ostenta ad terrorem horribilia, ad mollitiem spectacula immundæ voluptatis exhibuit, nunc leonis, nunc vulpis artibus innocentiæ struxit insidias. Attamen contra callidum, & præpotentem hostem inuictus stetit adolescens, ijsdem armorum præsidijs nixus, quibus ab Antonio Dęmonum vires infringi didicerat. Innumeris itaque de hoste triumphis, & gloria subactæ suæ ipsius cupiditatis clarissimus, annos duos, & viginti degerat in ea solitudine, cum fama ipsius è Palęstina in proximam Aegyptum effusa, multos eò pertraxit opem imploraturos. Omnium prima mulier prolis expers, ac propterea marito exosa, felici partu sterilitatem exuit. Altera præclari generis matrona liberos tres morti, quàm vitæ propiores, cum Dei seruum suis lacrymis, nocte appetente, in vrbem deduxisset, incolumes recepit. Cæca item fœmina lumini restituta est. Obsessos Dæmonibus viros, ac bestias supra naturæ impetus in cæteros truculentiores, catenarum, ac vinculorum nexus dissoluere suetas, coram solui iussas manu demulsit, ac imperio Christi eiectis obsessoribus, pristinæ quieti reddidit. Ingens proinde virtutis admiratio plures eò Monachos traxit, alios etiam plurimos suasit religiosè apud eum institui. Itaque cellula tuguriolo primùm adiuncta paulatim in Cœnobium creuit, & prædonum latebræ choros Monachorum suscepere. Quibus Hilarion ita præerat, vt prodesset. Sed iam ægrorum, & pocerum affluxus cœperat torquere ipsius animum, quasi, eremo in vrbem conuersa, nequiret austeritatis, & orationis studia sequi, atque veterem hostem pro desiderijs vlcisci. Biennium igitur huiusmodi curis obuolutus nunquam effugium assequi potuit, obicem inferentibus Palæstinis, quorum aliquando decem fere millia ad suspicionem fugæ ipsius coacta, etiam piam vim minitabantur. At Hilarion apertè experturus, quod clam infeliciter cupiuisset, fama discessus consulto euulgata, dum eorum studijs retinetur, integræ hebdomadis ieiunium tolerauit, comminatus, se potius inedia è vita decessurum, quàm non recessurum. Euicit plebis pertinaciam

senis

ſenis conſtantia, qui cum lacrymis dimiſſus, rectà in Aegyptum ad Antonij cellulam perrexit, qua luſtrata, proximæ regioni iam triennium ſiccitate laboranti imbres impetrauit. Inde Alexandriam profectus vix ſecuri iam imminenti ceruices ſubtraxit. Iulianus Cæſar à Christi fide ad Idolorum cultum reflectens, Hilarionem à Gentilibus Gazæ Vrbis delatum, quòd acriùs in eorum ſuperſtitiones inueheretur, edicto proſcripſerat, immiſſo lictore, qui in eum lege ageret. Aderant vbique lictori Gazenſes, & cum ſenem digreſſum accepiſſent, Cœnobium ipſius funditus exciderant; inde Alexandriam profecti, illum ibi ad ſupplicium operiebantur. Senex tunc fortè ad viculum vrbi proximum apud religioſos viros diuerterat; & quamuis auidè exceptus eſſet, tamen præcipitante in occaſum die, diſcipulos iuſſit, properè aſellum ſternere, ex templo abiturus. Indoluere hoſpites repentinum abſceſſum, quibus ille fore dixit, vt quàm breuiſſimè fugæ neceſſitatem reſcirent. Die poſtera Gazenſes, lictoreſque, vt in Senem animaduerterent, ædes irrumpunt, & diuina ope ſubtractum periculis, falsò magiæ nota deturpant. Res apud hoſpites vaticinium denudauit. At Hilarion deſerta vlteriora euagatus, cum etiam in Oaſi annum fere integrum aſperrimè degiſſet, quò non niſi crudeli exilio damnati deportabantur, in occidentem ſoluens, naui Pachinum Siciliæ promontorium applicuit. Dum in proximo agello nominis ſui, ac virtutis occultator tutò deliteſceret, fanaticus quidam Romæ in templo Principis Apoſtolorum euulgauit, aduenisse in Siciliam Hilarionem, vt lateret, ſed velle ſe virum prodere. Conſcenſa naui in Siciliam tendit, ſenis ſeceſſum adit, & ad pedes ipſius proſtratus, depulſo Dæmone, liber exurgit. Inde multiplex eò ægrorum, ac piorum accurſus, & prodigia. Oderat ipſe ſuam gloriam, vnde, Adriatico ſinu traiecto, cupiens in Dalmatia apud Epidaurum latere, ibi longè clarior fuit. Boam ex aquis ſerpentem maximum regionem latè deuaſtantem, accolarum precibus permotus, ſuper ſtruem lignorum conſcendere imperauit, & ſubiecto igne incendit. Etiam æquor maximo terræmotu nutans, qui necem Apoſtatæ Iuliani ſubſecutus eſt, cum in vrbis perniciem exundaret, obuius repreſſit. Hæc præ cæteris priuatæ ſalutis dona admiranda eandem viro nominis celebritatem, ac fugæ deſiderium pepererę. Cyprum clam abit, ſed pari ſucceſſu. Agmen arreptitiorum Papho vrbe elapſum ad Hilarionis aduentum littus obſidet, naui deſcendentem ambit, ac pene ſanitatem ab eo extorquet. Ipſe, præmiſſa ad Deum oratione, vniuerſos fugato Dæmone liberos iubet, ſed inſignem de eo victoriam ſibi in ſæuiorem pugnam adſciſcit: nam in proxima ſolitudine nactus montem, vel Ibicibus imperuium, eò lubentius irrepſit. Inerat Idolorum vetus fanum, quod

Sozom. l. 5. cap. 9.

Zosimus lib. 5.

quod, Dæmonum infestatione ab incolis olim desertum, hactenus laruarum terrore gentem arcebat. Id seni pergratum obuenit, quia cominus poterat hostes lacessere, & senilibus prælijs iucundam victoriarum memoriam sibi refricare, quas vigente ætate ab singulari certamine retulerat. Illic non alijs armis, neque artibus pugnatum est, quàm oratione, & ieiunio, quæ illustriora visa sunt in viro octogenario, etiam nimia vitæ austeritate confecto. Post annos quinque ex humanis sanctissimè decedens iussit, Antonij exemplo, corpus suum clam defodi, quòd gloria virtute parta, se etiam inuito, plus nimio eluxisset. Ita vitiorum domitor, vt etiam inanem gloriam euitaret post mortem, vulgari tumulo susceptus de sepulcri luxu visus est triumphasse.

N O T AE.

R E C O L I T V R inter Sanctos duodecimo Kalendas Nouemb.

Corpus ab Esichio eius discipulo longa decem mensium simulatione ad sopiendam Cypriorum de eo suspicionem clam ad Maiumæ vetus Cœnobium in Palæstinam transfertur, quod olim sub Iuliano Apostata dirutum, postea restitutum fuisse oportuit. Locus tamen sepulcri in Cypro innumeris fulsit miraculis, ac si videretur Hilarion voluisse, eam gentem solatio prodigiorum consolari, postquam reliquiæ ablatæ essent. Itaque Palæstini lætati, sibi corpus Hilarionis adesse, Cyprij in sepulcro gratiam eius spiritus.

Etiam Crypta apud Ragusium hactenus Hilarionis memoria insignis habetur.

Vitam primus græcè edidit Epiphanius Salaminæ Episcopus, quam Sophonius latinitate donauit. Sed longè ea ampliorem Hieronymus.

Apud Pachinum in Sicilia eundem ligna venum attulisse, non discipuli dorso imposuisse, scribit Sozomenus, & Nicephorus; vnde laborem, & humilitatem propius intucaris.

Octogenarium decessisse supputat Baronius in Martyr.

ABRAHAMVS SYRVS.

NEDIA macer, quem ex amictu ferino vix hominem dignoscis, Abrahamus est, quem à nuptijs amor solitudinis abstraxit, & ad totius virtutis fastigium emergenti Antistitis sui obedientia martyrij laudem adiecit. Paternarum opum largitione, iugi bello, & innumeris de antiquo hoste victorijs, quemadmodum heroes cæteros coæquat, ita antecellit triumpho nobiliore; quòd solus aduersus populos ingenio, & praua superstitione feroces, immane prælium sustentans, eos denique multa sanguinis vi coegerit Christo arma submittere. Eam prouinciam plures olim subierant tum Clerici, tum Monachi, etiam audacter speciosum facinus aggressi, sed non pertinaciter, vbi barbarus furor iniurijs, & plagis desæuijt. Proinde Episcopus vnum Abrahamum suspiciens, illum è Cellula mœrentem trahit, & potestate, cui reluctari nefas est, Presbiterum impiæ plebis designat. Dispar adeo militiæ genus tantùm abest illum pro vitæ periculo exhorruisse, vt in Vicum extemplo progressus, Deo Ecclesiam excitauerit, in quam, velut in arcem, sibi receptus esset, & prædæ locus, quam de hoste victor ageret. Vbi castra munijt, aduersus Templum, & Idola regionis impetum fecit, eaque diruit. At gens eam Deorum suorum stragem adeo acerbè tulit, vt apprehensum Presbiterum, cæsumque pęnè discerperet, vetante diuina clementia, ne extremo serui sui supplicio publicam iniuriam vltum iret. Lacerum, cruentumque arx recepit, vnde de salute gentis, quàm sua solicitior, nocte tota preces, & lacrymas fudit. Mane cum in Ecclesia orans repertus esset, barbaros stupor defixit. Liuebant adhuc membra ab recenti cæde, cum auditores aliquot ad Christi fidem exhortans, iterum à furenti populo cæditur, iniecta pedibus resti extra Vicum trahitur, saxis obruitur, & pro confecto relinquitur. Semiuiuo adhuc Ecclesia perfugium fuit, & maior efferæ gentis ira, & admiratio. Ita triennium alter mitis beneficio, alter iniuria ferox depugnauit. Augebat ętiam Martyrij decus fames, sitis, & omnium rerum egestas, quæ viro contingebant inter infensos populos, & alieni ritus. Deuicit tandem tolerantia improbitatem, & gens paulatim capta innocentiæ, & sanctitatis nitore, cœpit etiam diuinis colloquijs aures admouere. Hinc magis in dies cicuratam Abrahamo facilè fuit ab auita impietate deducere, eaque eiurata in Christi fi-

dem transferre. Moram ibi aliquam traxit, vt recens baptismate initiatos reliqua fidei mysteria edoceret. Verùm, postquam fide, & proposito firmos sensit, seu odio erumpentis gloriæ, seu amore veteris instituti, clam aufugit. Gloria tamen fugientem persecuta est, cum illic ex neophitis suis suffectum sibi ab Episcopo Presbiterum audiuit, in tantum vbertatis, & maturitatis ager deuenerat, quem longa patientia cultum Martyris cruor rigauerat. Sed quem hactenus Eremitam, & Presbiterum spectauimus, etiam militari cultu, & luxu libidini proximo, generoso equo insidentem sequamur in turpem ganeam, quò illum deflexit amor prostitutæ mulieris, & coegit conuiuio lauté vino, & carnibus instructo, ieiunium quadraginta annorum expugnare. Metamorphosim aggredior. A cura pastorali ad cellulam reuersus, puellam vnicam ex fratre defuncto religiosè instituere cœperat, atque eidem priorem cellulam dimiserat, altera sibi extructa interius, vnde per fenestram alloquium, & eruditio. Non aberat à religione ingenium, nam psalmos, & preces edocta, ieiunijs quoque, ac vigilijs assuescebat. Postquam puellares annos egressa est, hæreditatem sanè amplam erogauit conniuente Patruo, vt omnis curæ expers, cælesti sponso impensiùs studeret. At vicesimo initæ austeritatis anno corruit misera, vitio cuiusdam Monachi, qui ingeniosè nequam ementitus religionis, & doctrinæ desiderium, ad patruum ventitabat. Itaque infelix stupri fœditate in desperationem acta, se se fuga patrui oculis subduxit, & quia nihil ad victum suppetebat, formam, qua mirè excellebat, in caupona quæstui euulgauit. Nocte, quæ fugam præcessit, Abrahamo per quietem se se obtulerat Draco immanis, qui præ foribus visus columbam deglutire, in caueam relabebatur. Senex somnium torsit ad odium antiqui Draconis in Ecclesiam Dei, sed quàm longè ab iactura familiari? Post biduum speciem adhuc Draconis aspexit, ad fores reuersam disrumpi, è cuius ventre fœtido ipse columbam manu incolumem educeret. Tunc, quia res iterum præ foribus agebatur, suspicatus est, sibi potius malum portendi, quàm Ecclesiæ. Irrepsit suspicio ab Mariæ (id neptis nomen) silentio, cuius iam biduum nulla vox audiebatur, cum tamen aliàs psalmos recitaret assiduè. Hanc terque, quaterque frustra vocatam, illico Draconis escam intellexit. Fuga index aderat pessimi cuiusque facinoris, & in virgine suspectabatur facilius, quod inhonestius. Quæ afflictio, quis dolor? Neptem filia cariorem eò religionis, & pudicitiæ euectam, vt extra sortem posset existimari humanæ fragilitatis, sua oscitantia, suis sub oculis in præceps vitiorum corruisse? Hæccine domestici pudoris, & familię suę nobilitas, vt alter decus maculet, alter contemnat? Postquam lacrymis, & questibus pro facti indignitate

indul-

indulſit, cęlum ipſum ſuſpexit, & Deo rem commiſit, interim pro virili ſcrutaturus, an miſera alicubi conſtitiſſet. Ipſa biennium in turpi domicilio expoſita aduentantium libidini, etiam vitijs potuiſſet cum veterrimis Scortorum decertare, cum patruus reſciuit, illam è fuga in lupanaris infamia conſediſſe, Num ingenuum ſenis animum poterat aliud telum altiùs transfigere, aut veneno ſæuiore illitum vitam ipſius ad mortem impellere? Sola virtus mortem arcuit, quam mœror inferebat. Attamen illum in aliquam ſpem erexit is, qui neptis ſtatum nunciauerat; nam iuſſus reuerti, locum, mores, familiam probè didicerat, & Abrahamo fidus, immane opus aggredienti, etiam militare ſagulum, arma, equum, & pecuniam pollicebatur. Itaque Senex abiecto cucullo miles emergit, pileoque ampliori caluitium, & caneſcentes genas cęlans, ſexagenario maior adoleſcens, in cauponam diuertit, neque inficiatur cauſam ſui aduentus cupitam diu formam illius fœminę. Subriſit caupo diſcordem ab ętate cupidinem, ſed vt fert auarum genus, mulierem adducit ornatu meretricio laſciuientem. Quo incendio Abrahame tua facies exarſit? Quæ virtus lacrymas repreſsit? Tibi miſellæ nepti, quæ nubes ademit agnitionem paterni vultus? Quæ cera aures obſtruxit, ne blandientis vocem intelligeres, quam millies audieras pſalmos, & preces docentem? Profectò vltra humanum captum diuina res. Alloquitur Pater puellam, potat, colludit, illa fabellis miſcet oſcula, neque ſenex abnuit, immo ære dato cænam opiparam iubet. Poſtquam epulis, ac vino indultum ſatis, nocte iam incunte, in cubiculum aſcenditur. Neptem calceas ſeni detrahere, & in reliquum obſequium paratam, ipſe iuſſam oſtium obſerare, deinde conſedere, manu apprehendit, & detracto pileo, caput aperit venerabile, Mariam appellat, precatur patruum agnoſcere, lacrymas profundit, filiæ nomen ingeminat, iuuenilem lapſum commiſeratur, infert ſpem veniæ, & ſequeſtrem ſe diuinæ clementiæ pollicetur. Inhorruit miſera ſaxo ſimillima, præter lacrymas vitæ, & doloris indicia. Nulla vox penè, neque ſenſus, cum in ſceleris fœditate defixa, hoc ipſum ſub ora patris fœdiſsimum intueretur; hoc data oſcula, molles cachinni, hoc ipſum cubiculum, ac lectus quæſitus exprobrabant. Terram ſpectabat, an ſe viuentem dehiſceret, longè mitiorem arbitrans eam mortem, quàm patrui aſpectum. In ſilentio aſsiduus imber lacrymarum, & ſuſpiria, mox ſingultus, donec compreſſa inter patrui fletus, & preces, ac ſi inter ſaxa riuulus immurmuraret, vox erupit, ſe, ſuaque in ipſius poteſtate eſſe, ac velle ſe tantum facinus acriori ſupplicio redimere. Noctis reliquum ille hortamentis, ipſa lacrymis, & orationibus aſſumpſit. Mane deſpectis cum præteritæ vitæ ignomi-

nia etiam opibus, quas illic meretricius quæstus congesserat, ex lupanari, perinde atque è ventre teterrimo ostensi draconis, victor patruus captiuam neptem educeret, eandem in speciosum triumphum trahens, ad priorem cellulam reuexit, egregio exemplo pastoris, qui, grege per desertum dimisso, ouem procul aberrantem quæsiuit, & humeris sublatam gregi restituit. Præstitit etiam neptis abundè, quod spoponderat; nam æmula illic alterius Mariæ, quæ Iesu pedes lacrymis rigans proprias sibi maculas lauit, Cruci inhærens, eamque iugi fletu inundans, admissum scelus detersit, atque ad eam diuinæ gratiæ celsitudinem peruenit, vt nihil peccati apud illam reliquum esset, præterquam ad incrementum virtutis peccati meminisse. Digna profectò fœmina, quæ inter clariores huius Musæi Viros, locum, & imaginem haberet, proprio elogio honestandam. Abrahamus, qui olim improbi Dæmonis victor, mox de profano Idolorum ritu triumphauerat, etiam altera redemptæ neptis gloria inclytus, decennium superstes, mortalibus vniuersis, quos in admirationem traxit suæ virtutis, vbique memorabilis, immortalibus illico inserendus, mortem obijt vita sua dignißimam, semper tamen facti huius memoria apud posteros rediuiuus.

N O T AE.

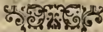
BRAHAMO stata dies est in Romano Martyrologio 17. Cal. Aprilis. Ibidem proditur auctor ipsius vitæ S. Ephram Syrus, quem in actis idem Abrahamus dilectissimum fratrem appellat. Neque malè ex his conijcies, affines eos extitisse, quum testetur Abrahamus puduisse, ac doluisse Ephram infamiæ neptis, eumque pro scelere diluendo apud Deum comprecatorem misellæ eidem polliceatur.

Meminit eiusdem Baronius 4. Annalium ex occasione Ecclesiæ Lampsacenæ, in cuius parœcia idem Idolatras converterat. Minus tamen eidem assentimur opinanti de hoc meminisse Ephram in testamento, si quidem longè antea defuncti mortem in calce ipsius vitæ descripserat.

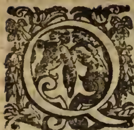
Itaque rectiùs dictum credam de Abrahamo altero, Ephram ipsius discipulo, de quo mentio est apud Sozomenum, & Nicephorum.

De alio Cyrense agit Theodoretus in Theopili, siue Patrũ religiosa Historia. cap. 17.

Alius item Aegyptius memoratur à Palladio in Lausineis numero 105. cuius fortassis ea miracula extiterunt, quæ recensentur à Cassiano collatione 15. cap. 4. & 5.

MALCHVS SYRVS.

VAE diræ insequuntur desertores? Sed neque rectè dici potuit Malchus institutum deseruisse, quamuis matris, & patriæ desiderio magis specioso, quam vtili, diris caput obiectauerit, vix post amissam libertatem, & plura vitæ ipsius pericula, exsatiatis. Attamen non vacat ruinæ culpa, qui se obnoxium præbet. Olim coniux puellæ designatus, anxios nuptiarum parentes fuga eluserat, & procul patria sub Abbatis imperio cucullatus, prospera aliquot minora prælia aduersus Dæmones gesserat, non obscura maiorum virtutum spe. At ignarus insidiarum, quæ pietatis, & decoris specie struuntur, quàm facilè captus est? Suadet callidus hostis impium esse, matrem viduam, longæuamque aliquando non reuisere; posse in patria suo exemplo multos ciuium ad religionem allicere, & ex ære paterno Cœnobium excitare, vbi numero, & obsequio ampliore diuinis rebus deseruiatur. Immiscet melli venenum. Non indecorum esse, aut inutile, si ex hæreditate quippiam seponat in solatium senectutis. Hausit ille incautus, nec semel ab Abbate missionem postulauit. Qui vsu edoctus senserat, Dæmonem cuniculos agere, & aureo calice diuini, & materni cultus, exitium misero propinare. Itaque Malcho insidias aperire, & lacrymis obtestari, quòd specie charitatis alienę propriam salutem proderet. Ille coeptis insistere, donec Abbas irritus consilij missionem indulsit. Iter erat primo Beroeam, tum Edessam, inde in patriam, sed inter vtramque vrbem solitudo Sarracenorum incursionibus patens, quam propterea viatores non singuli, sed aliqua mora in confinijs coacti numerosiores capessebant. Malchus promiscuæ turbę immistus inceptum eà iter pergebat, cum Sarracenorum turma numero, & armis instructa ex insidijs imbellem turbam peregrinorum aggreditur, cædit, spoliatque. Seruus fit vnusquisque fortuiti raptoris, atque parentes à filijs dirempti, viri ab vxoribus, vt sors ferebat, diuersi abiguntur. Ipse cum vxore alterius captiui, quem aliò prædones abduxerant, in prædam vni obuenit, non infimæ sortis inter id genus. Imponuntur ambo Camelis insueta sessione trepidi, & ex alto coram semper præcipitium suspectantes. Eremus petebatur, quæ longo itinere aberat; & cum humaniores cibi deessent, cogebantur captiui cruentis carnibus, & lacte vesci camelino. Inter deuia solitudinis tandem prædonis ædes affuere, vbi ille heri sui vxorem, & filios submisso geno de more gentis

D. Hier[illegible] Epist. [illegible]

vene-

venerari coactus, pecori præficitur, quod inter deserta, vel remotiùs pasceret. Id præter omnem spem misero solatium fuit, nam longiùs ab hero gregem ducens, Abbatis sui vaticinium, & desertum Monachorum contubernium lacrymis, & solitudine vlciscebatur. Etiam animo fixus, vnde pedem auerterat, Monachorum ritus æmulabatur, psalmos & pręces recitans, quas apud eos didicerat, lętus captiuitate eluere facinus malè appetitæ libertatis. Victus asperitatem locus dabat, vigilias cura gregis requirebat, vt nisi feliciora contingerent, videretur his aduersis saluti optimè consultum. His studijs grex auctus in multam prolem, Malchum hero suo ita conciliauerat, vt præmium aliquod eidem meditaretur, quod omnibus tormentis atrociùs illum afflixit. Ac si cęlibatus tædium, & gregis curam solatio coniugij lenire vellet, concaptiuam Malcho fœminam vxorem despondet, & nuptias recusanti stricto mucrone imminet. Is pręsentem fœminam arripit scutum potius, quàm vxorem, & alieno periculo gladium euitat. Connubij pignus id acceptum barbari iram compescuit. Sed cum ambos in proximum specum nox coegisset, timore necis exanimes, & nuptias æquè abhorrentes, Malchus in arcto turpis salutis, vel honesti exitij confinio, deflere cœpit, virginitatis decus irrecuperabile illic infami adulterio extinguendum. Et post nænias, supra vitæ desiderium exosus facti improbitatem, cultrum pectori admouebat moriturus, & sua manu cecidisset, nisi Mulier manum cohibuisset, atque affirmasset, velle se coniugem palam credi, clam sororem esse, & id fędus summa fide, & silentio obtecturam. Reuixit hic, eamque vxore multo cariorem habuit, solicitus tamen cum ea, ne socordia pacis amitteret, quod in ipso belli feruore seruauerat. Mutuus amor opinionem apud heros coniugij fecit, & gregis felicitas, in quem ambo curas coniunxerant, omnem fugæ suspicionem ademit. Ita aliquot annos captiuitas tolerata. Sed Malchi animum semper coquebat prioris vitæ recordatio, qua, dum corpus naturę necessitatibus deseruiret, mens extra humanam sortem Cælo inuecta inter Angelos residebat. Ea propter statuebat in mortis discrimen se se dare, vt ab Sarraceno liber ad Christi iugum rediret. Mulier virilis audaciæ, & consilij particeps comitem se se itineris, & periculi pollicebatur. Fugæ videbatur opportuna gregis cura, quæ ambos in solitudinem itinere bidui, ac tridui, domo procul trahebat; sed consilijs oberat flumen proximum ab decimo milliario, quod nec ponte, nec lintre traijciebatur. Verùm quid non audeat spes libertatis? Hircos, qui toto grege eminebant, binos mactant, ex pellibus vtres conficiunt, carnes in viaticum parant. Noctu fuga initur, & conscensis vtribus, pede remige ad vlteriorem fluminis ripam appellitur, & nocturno

no sæpius itinere, quòd æstu, ac latronibus loca infesta essent, rectà in Syriam abitur. Nihil hactenus incoeptis aduersum. At herus, eorum fugam edoctus, cum famulo vestigia fugientium secutus, Camelorum beneficio, & viarum peritia adiutus, in patenti campo ex prælto Cameli dorso conspicuus aduentabat. Quę fugitiuis ab hero atroci vitę spes? Vna prorsus, si prętereuntis oculos latere possent. Fortè ad dexteram Crypta erat, quę intra telluris viscera profundiùs videbatur penetrare. Sed quę loco fides, vbi serpentes, scorpij, atque id genus venenata animalia, Cęlo flagrante delitescunt? facti tamen conscientia, & certa atrocis heri sęuitia, suasit incertum vitę illic effugium. Itaque in Cryptam descendunt, velut salutem in sepulcro quęsituri. Descensus in binas caueas ferebat; hi ad lęuam flectunt maxima felicitate. Illic, dum inter spem, & metum secum colluctantur, famulum probè cognitum audiunt, immani voce fugitiuos ad necem inclamantem. Nullum è cauea responsum. Ille, vt latentes extraheret, in Cryptam descendit pessimo malo; nam Lęna, quę in altera cauea fœtum nutriebat, arreptum discerpsit. Herus etiam, qui seruum intus arbitrabatur distineri à reluctantibus, exerto gladio ingressus sub aspectibus eorum, ab eadem fera lacer interijt. Pulchra de hoste vindicta, nisi exemplum alienę necis, proprię metum inijceret. Quid ibi? Persistentibus fame, fugientibus Lęne vnguibus pereundum. Attamen mora potius, quàm fuga, infortunium auertit: nam fera sentiens cubile palam esse, accepto leunculo mane antro cessit. Illuxit spes aliqua salutis, quam tamen illi non extemplo adesse credebant, veriti Lęnę reditum. Sed vbi post multum diem extra omnem ipsius suspectum trepidatio in audaciam conualuit, è sepulcro victores abscedunt. Hęc miseriarum meta extitit, mox ad obitum vsque felix omnium rerum decursus. Penè antrum Cameli occisorum reperti, opportunè captiuos metu, & itinere confectos iuuerunt. His ambo ad Romanorum castra decimo die perueniunt, inde in Mesopotamiam proficiscuntur, vbi Camelorum precio, deinceps vitę tranquillioris necessitati consuluerunt. Abbas Malchi olim institutor diem obierat, neque orbatum tanto lumine Cœnobium votis respondebat, vnde progressus Maroniam, viculum ab Antiochia trigesimo milliario, illic se se Monachis adiungit, & Mulierem captiuitatis, & periculorum comitem sacris virginibus commendat, donec ætas fatiscens omnem cupiditatis fomitem restinxit, & charitas ambos sancto contubernio rursus coniunxit. Conuixerunt ad extremam vsque senectam insignes adeo abstinentia, & studio diuini cultus, vt Zacharię, & Elizabeth simillimos incolę prędicarent. Stabili hac inter populos fama excitus Hieronymus Dalmata adolescens, mox Eremita, & San-

ctę

ctę Ecclesię Doctor eximius, Maroniam adijt, & virtutem opinione longè clariorem expertus, etiam historiam eorum ad posteros transmisit. Eorum mortem licèt scriptores silentio inuoluerint, nullus tamen existimauerit vitę imparem, cum beatę perennitatis pignus sit ipsa mors nullius sceleris anxia, & sibi felicitatem ab excessu inchoans.

N O T AE.

OCVM habet Malchus inter Sanctorum memorias, quæ in Romano Martyrologio leguntur 10. Calen. Nouembris. Neque plura de eo apud veteres præter ea, quæ Sanctus Hieronymus coram accepta ad multorum profectum scripsit.

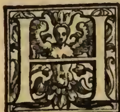
Habet ex his religiosus quisque exempla artium, quibus Dæmon Seruos Dei specie recti deceptos, è portu tranquillitatis auertit in immane pelagus miseriarum, & periculorum.

Meminit eiusdem Theodoretus inter Anacoretas Antiochenos cap. 26. libri quarti Historiæ Ecclesiasticæ, & Baronius in Annal. tom. 4.

IOANNES AEGYPTIVS.

HIC Præcurſori à ſacro fonte cognominis, & vitæ inſtituto proximus, inter confragoſas rupes appi- ctus eſt, quas non hominum pedes, ſed & animi refugiunt. Sic aurum inter montium latebras, & inter cautes gemmæ abduntur nobiliores, vt nul- libi ignauię, at labori pulcher vbique locus, ac præmium ſit. Has iuuenis admodum conſcendit, ſenex ad obitum vſque retinuit, auſtero victu loci aſperitati conſen- tiens. Quot ſaxa aſpicis, tot habes præliorum teſtimonia, quibus cum antiquo hoſte acerrimus ipſius debellator conflixit. Victoriarum præ- mia noſce gratiam miraculorum, & rerum futurarum præſagia, qui- bus ille extra Aegyptum apud Theodoſium pijſſimum Auguſtum, & Principes viros excelluit, nec ſemel ab his conſultus imminentium bellorum euentus prædixit. Ad eam vſque ætatem, quam proximam mors clauſit, Cœnobiolum, quo ſe concluſerat, nulli patuit, ſed ad- uenientium neceſſitati compaſſus permiſit, iuxta ædes conſtrui amplio- res, quò tamen nec promiſcuum acceſſum voluit, neque ad libitum, ſed ſtatis diebus, ac viris tantùm. Aderant etiam cellulæ diſcipulo- rum, qui eos exciperent. Cæterum ipſe è feneſtra pręſentes erudiens, ægros tactu, abſentes tranſmiſſo oleo incolumitate donabat. Nullam toto æuo mulierem eò irrepere paſſus eſt, quòd earum aſpectu hoſtis molliores animos vexaret, eoſque infirmitatis commiſeratione illuc detorqueret, vbi charitas ſenſim in cupiditatem abduceretur. Ne ta- men ſexum nobis obnoxium, & in religionem verti facilem, fructu precum ſuarum fraudaſſe videretur, pluribus earum abſens opem, & beneficia impendit. Coniux Senatoris cuiuſdam cæca oleo tranſmiſſo illuminata eſt. Tribuni militum alteri, quæ virum miſerat, facultatem adeundi imploratum, domi affore pollicitus, noctu per ſomnium aſtitit, viã interdixit, & ægritudinem repreſſit. Item militem anxium de vxo- ris ſalute, quæ domi vtero laborabat, admonuit, ea die fœtum enixam vitæ periculum adijſſe, atque euaſiſſe. Nihil domi ab redeunte præte- rea repertum eſt. Quis vaticinium negauerit? Verùm priuatam rem poterant domeſtici parietes ſupprimere. Alterum inſignius fuit. Aethio- pes, qui proximam Sienem incolunt, caſtra Romanorum apud Cyre- nem in confinijs arcebant, ne intra prouincias more gentis populabun- di irrumperent. Sed hi numero aucti vltro in Romanos inuehuntur, eoſque maxima clade attritos in caſtra compellunt. Præfectus ęgrè

Eugr. ca. 1 Pallad. n. 43.

his se se continebat militum paucitate, ac trepidatione, veritus in discrimen castra, & prouinciam dare. Et quia cladium, & victoriarum auctorem Deum sciebat, ad Ioannem ipsius seruulum confugit, orationis opem flagitat, refertque. Consequitur Limenarchæ fidem belli exitus, & egregiam de hoste victoriam obtinet eo ipso die, quo illum Ioannes iusserat signa conferre. Sed etiam vox huius vaticinij paulo vltra Cyrenem. Alterum de Maximi excidio, qui imperium inuaserat, longè maius totum pene orbem terrarum circumegit. Nam Theodosius, priusquam in Maximum ab oriente exercitum duceret, Ioannem percontatus de suscepta in Tyrannum expeditione, accepit maximum bellum minimo cruore, & insigni ipsius victoria quieturum. Eodem spiritu Eugenij item nefariè Romani imperij decus occupantis excidium, sed maiore vtriusque exercitus cæde, eidem Theodosio prædixit. Porro vaticinium vbique decantatum, & apud omnes illius æui scriptores celebre, contigit etiam Palladij Galatæ (vtinam non Origenistæ) præsenti testimonio firmari. Tunc fortè idem ad Ioannem venerat, & inter comites assidēs, Senem audiebat, qui de Religiosi viri pedia sermonem instituerat. Is salubrem admodum doctrinam prophetico nuncio ita clausit. Hodie deuicto Eugenio, & latè pacato Romano Imperio, Theodosij Epimicia Alexandriam perlata recipiuntur; neque his diu superuiuet Cæsar, cui tranquilla mors imminet. Vitæ breuitas, & mortis genus vaticinio egregiè responderunt. At sermonem coram exceptum Palladius scripsit, in quo piam eruditionem exemplis instructam, & scripturarum auctoritate firmam lector iure admiretur, pręsertim cum nesciat, quomodo Senex intra cellulę limen persistens, cęterorum Eremitarum arcana resciuerit, nisi edoctus spiritu prophetiæ, quo varios hactenus bellorum euentus, ac regionis fertilitatem, vel sterilitatē præsciuerat. Post impertita tot ęgris remedia, post exhibitum peregrinis obsequium, tres, & quadraginta annos muro septus nihil in cibum sumpsit, quod igni admoueretur, sed nec aliquando, nisi post occiduum solem. Fortassis exemplum Diui Pręcursoris excitabat, cuius dapes didicerat, in eremo fuisse locustas, & mel syluestre. Eiusdem etiam studiosus martyrium fuerat æmulaturus, si alter Hęrodes iugulum appetiuisset. Verùm habeat suum decus Martyrij cupido, & sanguinis effusionem compenset macies tanto ieiuniorum, vigiliarum, & carceris squalore non minus laboriosè acquisita, quàm in annum ætatis suæ nonagesimum constanter tolerata. Ante obitū præscius optatæ migrationis, cum prohibuisset, ne quis discipulorum ad se accederet toto triduo, extremum diem obijt, visus etiam post mortem, poplite in orationem flexo voluisse cursum vitę sistere eo silentij, & orationis studio, quo acceperat.

NO-

NOTAE.

ABETVR in albo Sanctorum 6. Cal. Aprilis.
Elogium ex Euagrio, & Palladio constat.
Nos præter ea, quæ de Ioanne apud Hier. Epistola ad Ctesiphontem, Augustinum, Ruffinum, Theodoretum, Prosperum, & alios leguntur, comperimus apud Cassianum Collatione 2. cap. 2. Diabolicam illusionem, qua, Deo permittente, coercitus est, ne deinceps oblitus moderationis corpus ieiunio conficeret.

Etiam in primo Dialogorum Sulpitij Seueri, referente Posthumiano, habes duo insignia exempla obedientiæ, & patientiæ Ioannis: alterum in irrigatione aridi scipionis, alterum in impulsu saxi prægrandis.

De eodem sæpius agit Baronius *Annal. tom.*4.

THEONAS OXYRINCAEVS

IBEAT post imaginem Theonæ hac oris maiestate, oculorum nitore, canicieque suspiciendam, etiam ingenium admirari, quo triumphalem virtutum viam ingressus, ea prius se ipsum captiuum traxit, mox de hoste acerrimo triumphum egit. Docebit profectò, non alijs armis Dæmonis imperium euerti, quàm quibus victor cupiditatum animus se ipsum vicerit; neque arduum esse eidem hostes subigere, qui seipsum subegerit. Sed quod de te ipso decus, quis de hoste triumphus, ò Theona? Non satis videbatur opes, lares, atque parentes deseruisse, vt pauperrimus Christo adhæreres, atque arcta specula conclusus, vitam ab omni vitæ desiderio immunem degeres, Dæmoni territamento, mortalibus miraculo esses, nisi etiam stupente Cælo, triginta annorum silentio nomini tuo immortalitatem dares? Efferat vetustas iactabunda, sed non conferat tecum, Harpocrates, & Pythagoras suos, cum silentij illorum origo à studijs, vel fictæ religionis, vel humanæ sapientiæ prodeat, vt ad scopum breuis gloriæ finiat. Tuum verò à diuinis obsequijs cœptum, eaque longè diuturniùs, non nisi in excessum charitatis desinat, qua miserorum supplicio intercedis. Iuuat enarrare nobilem institutæ taciturnitatis lapsum, vt qui virtutem continentiæ triginta annorum admiratur, contemptum ipsius ex occasione longè clariorem commendet. Prouectus Theonas diuina ope ad apicem Christianæ perfectionis, etiam miraculorum gratiam acceperat, suetus ægros è tota regione confluentes tactu incolumes remittere. Aberat omnis gloriolæ, vel quæstus cupido. Sed quia discordant hominum ingenia, vt singuli ad vitia, vel virtutes deflectunt, incessit quosdam perditissimos suspicio, quòd ab ægris precio salus redimeretur, eoque Senem pecuniæ plurimum corrasisse, quod apud illum eadem cellula abderetur. Digna suis auctoribus opinio, nec dispar improbitati audacia, qua in facinus itum est; quamuis etiam impius quisque ab euentu cognouerit, diuinitus permissum esse, vt Theonæ pauperiem, adhuc meritum inter populos obscuri nominis, infamis latronum auaritia illuminaret. Furto silentium quærebatur, quòd nullum extitisset superstite Theona. Itaque etiam mitissimi viri nece condita, illum nocte intempesta adoriuntur. Ipse exsomnis, vt Sanctorum Patrum mos est, nocturnis hymnis, & precibus Deo gratias concinere, orationi inuigilabat. Eug. c 6.

bat. Sed cum scelesti se se in conspectum dedissent, contorta in eos oratione beati senis, ita obriguerunt, vt nemo muros attingere, non tela expedire, sed neque loco moueri posset. Diceres, brachia catenis obstringi, pedes inhærere vestigijs, nec quicquam in corpore liberum præter os, quod tamen concepti facinoris conscientia obstruebat. Ita noctem metu proximi exitij luctuosam agentes, diem longè atrociorem opperiuntur. Aurora vindex nocturni sceleris multos illuc mortalium contraxit, qui è propinquis villulis, religionis, vel salutis caussa, frequenter ad virum Dei accedere consueuerant. Ab his probè agniti sunt latrones, & aucta est suspicio maximi cuiusque facinoris, tum ex armorum apparatu, tum ex prodigio interdictæ libertatis. Itaque hærentes miseros vinciunt, & dum miraculi occasionem requirunt, furtum, & mortem Theonæ meditatos audiunt. Omnium mens fuit, vtrumque scelus incendij supplicio vindicare. Non ligna, non ignis aberat, & cura omnium de salute pij Patris, & cæterorum exemplo solicita. Facinorum extrema ea dies, ac vitæ erat, nisi Theonas illorum necem miseratus, in has voces silentium tricenarium corrupisset: Incolumes abire eos permittite, nisi vultis abscedere à me gratiam curationum. Vox, ac si Cælo delapsa esset, populum mouit, statim damnatos exsoluere, illos verò se se arctiùs illigare. Nam quisque eorum, mutatis repente vitæ consilijs, ad proxima Monasteria perrexit, atque inita religione, patratum scelus studuit obliterare. At senex vltus iniuriam beneficio, etiam taciturnitatem in posterum adamauit, & cum, diruto pariete, cellulæ ostium aperuisset, vnico oblectabatur solatio, vastam Eremum noctu peruagari. Constans fama fuit, syluestres feras tunc ad eum venire, & cellula egredientem comitari consueuisse, quas idem rediens, è proximo puteo potaret. E vestigijs Caprearum, bubalorum, ac similium circa ea loca plurimis famæ fides. Attamen qui silentium perinde horres, ac tyrannum humanę libertatis, quę vnius linguę ministerio immensos animi fluctus exoneret, & si eos silentio comprimat, spumam ipsam, ac salsedinem in suam vertat perniciem, potes etiam temperamentum ipsius accipere, quo Theonas mœrorem, ac tedium leniuit. Aegyptijs literis probè excultus, Grȩcas item, ac latinas familiares habuit, quarum auxilio sacros libros euoluens, sibi solatium, cȩteris eruditionem parabat. Palladius inter plures testis est, peregrinos patria, ac lingua discordes, scriptis tabellis ab eo exceptos esse eruditè. Itaque iugiter oranti, aut scribenti, nunquam ocium adrepsit, quod mentem ab instituto auerteret; sed neque vlla humanarum rerum solicitudo, quę sermonem prouocaret. Quod si ęstus diuini amoris, aut doctrinę solatium, humanę lubricitati non

obsti-

obſtitiſſent, profectò irritus labor fuerat naturam cohibere, quę iacturam libertatis per ocium impenſiùs dolet, & in opere faciliùs obliuiſcitur, inſtar ferramentorum, quę vſu ſplendeſcunt, ocio eruginem contrahunt.

N O T AE.

E Theona ſcribit Euagrius cap.6. & Palladius in Lauſiac. num.50. Meminit eiuſdem Sozomenus *Hiſt. lib. 6. cap. 28. & Nicephorus Caliſt. lib.11. cap.33. Qui etiam aſſerit, Ammonij Tabenneſiotæ diſcipulum extitiſſe.*

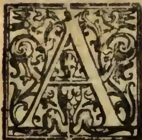
De ſilentio, & eruditione omnes conſentiunt.

Alter etiam ab hoc creditur Theonas ille, qui apud Caſſianum collat.21. cap.8. ſcribitur, rogata ſæpe fruſtra vxore, ad Cœnobium confugiſſe. Item promotor collationis 21., etiam auctor perhibetur collationis 22., & 23.

APOL-

APOLLONIVS
HERMOPOLITES.

THLETARVM constantia retusæ Dæmonum vires eò deuenerant, vt etiam impuberes Sacræ militiæ nomen darent, auderentque singuli sub signo crucis, vno fidei clypeo obtecti, non solùm irruentem aciem sustinere, sed etiam stantem inuadere. Quippe à crepundijs docti delitijs abstinere, membra ad luctam durauerant, animumque aduersùs vitia robustissimum afferebant. Sic Apollonius quintodecimo ætatis suæ anno potuit audacter in arena hostem lacessere, eaque victor latè spatiari, tot vbique erectis de hoste trophęis, quotam pugnandi copiam fecit bellum quadraginta annorùm. Miraris hospes, illum semicinctum oculos in cælestem radium intendere? Diuinum oraculum est cælo erumpens, quo idem iubetur ad proximam regionem descendere, illic pluribus profuturus. Tunc rerum potiebatur Apostata Iulianus, qui fidem Christi ementitus ante susceptos fasces Romani Imperij, postea apertus hostis, aduersus eam secures expedijt, atque piorum sanguine latè aspersit. Huius opera Dæmon in deserto toties profligatus, rursus ad vrbes reducitur, restituto Idolorum cultu, & apertis inanium Deorum delubris, quibus ille acceptum imperium referebat. Porrò eius odium haud minus fidei contulit, quàm Lydius lapis auro ferat, vel Tyrannorum persecutio viris immotæ mentis, & probitatis. Apollonius apud vicos frequentiores speluncam nactus, primùm innocentia & asperitate vitæ, deinde hortamentis cœpit fideles firmare, & Gentiles miraculorum beneficijs allicere. Monachi etiam plures ad eum confluxerunt, quibus illic Cœnobium ædificauit, & inter procellas sæuientis persecutionis Trierarchus optimè præfuit. Et quamuis flagraret martyrij cupiditate, atque vltro se se persecutoribus offerret, nunquam tamen ausus est illum quisquam accusare; immo aliquandò carcere clausum coactus est Centurio illæsum dimittere. Ea carceris occasio memoratur. Iulianus, vt Christi obsequium minueret, viros etiam religioni addictos iusserat militare, quamuis postea omnes Christi fideles à militia repulerit. Tunc Monachus in oppido militiam detrectans, in carcere detinebatur, quem Apollonius adijt, vt constantiæ admoneret. Hæc in carceris vestibulo extra clathros agebantur, quæ Centurio in

Theodor. Hist. lib. 3 cap. 6.

crimen maiestatis vertit. Iubet igitur obduci fores vestibulo, & ibi Apollonium, & socios custodiri. Nocte insecuta, cum Angelus Dei, immani lumine aduenienscustodes, & ostium deiecisset, etiam Centurionis domus terræmotu collapsa,quosdam è familia oppressit, quorum exemplo territus, ille mane ad carcerem recurrit, & liberos omnes ad Monasterium redire, supplex efflagitauit. Eodem tractu temporum vicus profano ritu præ cæteris superstitiosus, elato Idolo,ambarualia agebat, æstu feruente, qui sata exurebat. Vir Dei transiens, cum gentis cæcitatem miseratus esset, fusa ad Deum prece, plebem cum simulacro in arena defixit. Immobilis vnusquisque obstupebat, quomodo pes voluntati reluctaretur, & dum pedes conaretur vestigijs educere, in ipso grauior hæreret. Stantes Sol sublimis, & subtus arena incensa solis radijs Idololatras coxisset, nisi quis recordatus, transiuisse illac Apollonium, cæteros admonuisset, posse id prodigium virtute illius accidere. Placuit quosdam ex auxiliaribus ad eum legatos mittere, vt si Christi ope, & ipsius precibus, miseris abeundi libertas daretur, illico Deorum cultu se abdicarent, & liberatoris sui fidem sequerentur. Accepit Legatos, & conditiones libertatis Apollonius, Deumque obnixè deprecatus, stantibus ius abeundi fecit. Hi statim tradito flammis simulacro,Seni obsequi, Christi ab eo exigere disciplinam, inde sacro baptismate lustrari, vt iam paucissimi auitos ritus retinerent. Inuasit reliquos vicos opportunè eiusdem facti religio, quam & huiusmodi miraculum longiùs prouexit. Ex his confines duos aliquando rixa ad arma traxerat. Et licèt Senex sequestrem se pacis polliceretur, tamen pugnæ discrimen auidiùs ab altero optabatur, qui ferox ductu, ac spe cuiusdam latronis sibi victoriam suadebat. Tumultus facilè tollebatur sublato capite. Huc Apollonius incubuit. Itaque latronem intuitus, inquit: adesdum, criminum tibi à Deo veniam spondeo, si arma paci dedas. Ille extemplo submissis armis supplex procumbit, neque pax vlterius differtur. Assequitur latro abeuntem senem, apud quem hospitio acceptus, noctu consedit; & cum somnum cœpisset, aspexit claritatem diuinæ gloriæ, & arcana ipsius ineffabilia contemplatus, audiuit veteres sibi culpas à Deo condonari, neque postea aliquando ab Cœnobio discessit. Eadem visio oblata Apollonio veniæ fidem struxit. Alterum etiam vicum eiusdem regionis simultas ad vltimum pene gladiorum adduxerat, vna Apollonij auctoritate pugnam prohibente, dum is pacis fœdera inter diffidentes componeret. Iamque monitis arma cessissent, nisi obstitisset Idololatra quidam militaris aspectus, & truculentiæ, qui coram sene comminabatur, nullam viuente se pacem aduersarijs futuram. Cui senex: Omen, inquit, pacis accipio, vt te soló

pereun-

pereunte,vniuersi quiescant. Sed neque te honor sequetur sepulcri. Vbi Pater aliò pedem vertit, acie concursum est potius acri impetu, & armorum strepitu, quàm sanguine, donec seditiosus ille transfixus occubuit, nec præter eum alter quis. Perempto capite membra in fœdus pacis coiuerunt. Sepultum noctu bestiæ exhumantes depastæ sunt, vt nihil ingentis corporis reliquum esset, præter exemplum laceratæ adeo temeritatis, quo pacis studiosi meminissent, improbi vnius piaculo interdum cædem innoxiorum auerti. Pacis studium sequatur Apollonij liberalitas. Regio sterili annnona afflictabatur. Turmæ populorum cum vxoribus, & liberis fame prope absumptis, ab eo cibos, & preces apud Deum exposcunt. Ipse postquam lubens distribuit quicquid in penu erat, panis etiam tres sportas, quibus Monachi vix eo die alerentur, famelicis exhibet, nihil sibi ac familiæ retinens, præter spem diuinæ liberalitatis, quæ etiam votis ipsius respondit longè abundantiùs, quàm olim Pharaoni congestæ in septennium fruges. Quippe auctus erogatione panis, ac si,altera ablata,noua seges succresceret, familiæ necessitati, & regionis saluti in quartum vsque mensem prospexit. De oleo aliàs, & rursus alterum de frumento prodigium fuit. Itaque dum Iulianus desertor,Achabo persimilis,Christi fideles, vt hic olim Prophetas Domini, insectatur, meruit ea ætas alteros Helias, & Helisæos habere, qui diuinos, atque humanos cibos inter afflictos dispensarent. De Apollonio etiam scribitur, quòd cum corpus stuppeo semicinctio, & linteo caput obuolutus,in Eremo annos quadraginta egisset, nunquam tamen alio tegumento vsus fuerit, neque eguerit. Sed claudat elogium candor ipsius animi, & indita diuinitus ingenio acies, qua corda hominum perlustrans, adeo secreta eorum vitia, vel virtutes introspexit, vt nunquam falsò, vel infructuosè de abditioribus cupiditatibus quemque admoneret. Octogenarius ita incuruam senectam,ac vegetem animum circumtulit, vt in obeundo religionis penso iuniores præiret, doceretque exemplo suæ parcitatis vitam protrahere, quam in alijs à luxu frequentes infirmitates solent onerosam facere, vel acerbè nimium detruncare.

NOTAE.

ES ab Apollonio gestas, refert Euagrius cap.7. à quibus parum differunt, quæ habentur apud Pallad. num.52. licet ibi pro Apollonio Apollo dicatur, vt etiam apellatur à Sozomeno lib. 6. cap. 29. & Nicephoro lib.11. cap.34. Qui ambo miraculorum ipsius editam Historiam à Timotheo Alexandrino Episcopo testantur.

De persecutione Iuliani omnes auctores meminerunt, sed compulsos ab eo Monachos, vt militiæ nomen darent, nullibi recordor legisse, præterquam in his Apollonij gestis. Scio huc trahi posse, quod Sancto Martino accidisse scribit Seuerus Sulpicius in eius vita, quando congiarium accipere nolens, missionem ab Iuliano postulauit, atque in vincula coniectus est. Nam Christianos ab eo milites exauctoratos passim tradunt Ruffinus Histor. lib. primo, capite 32. & Theodoretus lib.3. capite 7.

Apollonius alter, ex Mercatore Monachus, in Scithia clarescit apud Palladiū Lausiac. num.14. Item Monachus alter, & Martyr, de quo Eugenius cap.19.

MVTIVS

MVTIVS POLLINCTOR.

GNEAM hominis ingenio vim inesse, quæ (bono se se, vel malo addixerit) vbique impigrè agat, Mutius ostendit, pessimus primùm inter latrones, deinde Eremitarum optimus; vt ante abdicationem impietatis, illum nec abundè vituperare, neque postea satis laudare possis. Lernæ huius omnium scelerum, seu arcis totius nequitiæ, expugnatio fuit admirabilis, quia dum moles criminum obijcit tormentis diuinæ gratiæ, leui somno abreptus capitur. Cellam sacræ cuiusdam virginis noctu aggressus, cum instrumenta nullibi improsperè adhibita hic frustra admouisset, fessus tædio, ac labore, supra tectum obdormiuit. Quies in lapsum facilis, & furem oculis prætereuntium ex edito ostensura, diuino tamen nutu, Mutio salutem, & securitatem peperit. Dormienti numen astitit cultu, ac splendore eximium, eundem flagitiorum increpans, suadensque deinceps Monachorum vitam inire, & immenso eorum gregi, qui offerebatur ipsius oculis, præsidere. Cum somnio sopor abscessit. Euigilantem virgo ædium domina deprehendit, & genus, caussamque ascensus minax percontatur. Ipse metu, ac somno torpidus (vt id genus alibi summè audax solet in re comperta animum abijcere) nihil in rem afferre, tantùm rogare, vt sibi Ecclesiam indicaret. Virgo arbitrata, in socordi adeo perturbatione viri ferocis latere diuinum aliquod arcanum, ad Ecclesiam hominem ducit. Exhorruere Æditui ethnicum prædonem, totius regionis excidium, ab innocua virgine ad Ecclesiam trahi, & quamuis supplex Christianæ fidei Sacramentum deposceret, tamen illius precibus aduersabantur, quòd latrocinio infamis, & cruentis adhuc vestibus à multa hominum cæde auderet Christianæ fidei candidatum appetere. Quis de patratis dolor? quæ ab his in posterum temperantia? vel nunc obses vitæ æquioris? Non sacra canibus, nec repentinæ religionis tuta fides. Ille vitam improbè actam etiam lacryimis execrabatur, optimam deinceps instituturus, si in Christi plebe censeretur. Perseuerantia fidem postulatis fecit, & sacro baptismate ablutum Ecclesiæ adiunxit. Et quia adultam iam ætate dogmata fidei ægrè retinebat, legere ἀναλφάβητος non poterat, à Presbiteris iubetur, è psalmis tres versiculos ediscere, & ad eorum doctrinam pro virili actus suos dirigere. Triduo hausit, quæ ingenium ferre poterat; cætera à Deo oratione, & ieiunijs postulaturus,

in

in Eremum superioris Thebaidis eatenus intentatam concessit. Ibi annos aliquot peregit orationi, & meditationi intentus, & asperrimo victu diluens, quicquid latrocinio acer deliquerat. Libuit deinde Presbiteros reuisere, qui doctrinam versiculorum sanctis adeo moribus expressam gratulati, Mutium posthac contubernalem cupierunt. Sed ipse, exacta apud eos hebdomade, maluit amicam solitudinem repetere. Abeunti plures se comites dedere, alij in desertum subsecuti sunt, quos exemplo vitæ castigatioris, & abstinentiæ præceptis abundè erudijt. Ita nocturnæ visionis vaticinium expletum probè. Sed quot idem prodigijs refulsit? Fidem excederent, si hæc ab vsu rerum, non à Deo esset. Inter cętera charitatis officia haud postremum Mutio fuit, ægris deseruire, & funera mortuorum curare. Sed hoc adeo studiosè, vt illum adolescens admiratus defuncti corpus abluentem, ac vestientem, rogauerit, si ex humanis decederet, ita prorsus ab eo sepeliri. Cui Senex, etiam maiora adijciam, vt ipse fatearis promissis factum satis, superque. Ille post annos aliquot vita functus, & ad tumulum compositus, Mutio interroganti, an satis? ac super respondit. Sed quis Thobiæ priuati viri æmulationem in exequijs ab Eremita susceptam, audeat conferre rebus bello gestis à Iosue clarissimo Iudæorum Imperatore? quis velit decus promiscuum, & æquum ius tribuere pollinctori, ac triumphatori? Hebetantur oculi armorum nitore, & humana opinio ducitur rerum magnificentia, sed penes Deum æqua est mentis, & factorum cuiusque ratio, vt neque benigniùs audierit preces Iosue in Amorrhæos depugnantis, quàm Mutij orationem pergentis in obsequium moribundi fratris. Sol maximum Cœli huius ornamentum vtriusque imperio stetit, & viros dignitate dispares vna fides eodem prodigio æquauit. Mutius, cum ad ægrum peruenire non posset, prætérquam ineunte nocte, solem occiduum Iesu Christi nomine stare iussit, haud irrito imperio. Hoc admirante tota regione, & Mutio non inficiante prodigium, celebre habitum est monimentum Christianæ fidei, quæ similis grano sinapis, diuina liberalitate (cui tota innititur) paruitatem compensante, etiam montes transferat. Ea Senex cursim inter admirantes populos, dum, sole adhuc superstite, ad infirmum properaret. Vicum ingrediente, sol iter suum repetijt, vt quisque probè cognosceret, cui illuxisset. Attamen, qui cursu seipsum, mora solem fatigauerat, fratrem iam defunctum reperit, quem percontatus, mallet rursus inter mortales, an apud Christum esse? rediuiuum respondentem audiuit, illud prorsus officere, hoc maxime delectare. Senex postquam noctem insomnem agens, fletu, & precibus defuncto parentauit, suetum mane sepulturę officium impendit. Idem qui soli moras iniecerat, vitam

vitam alterius produxit. Is vitæ extremum agens, mortis timore plus nimio afflictabatur, quàm Christianum virum deceret. Agnouit illum Senex, horrere magis vitæ extremam horam, quàm mortem; anxium nempe iudicij, quod pro vita eatenus malé acta subire oportebat. Igitur virum dictis coercet, qui hactenus criminum expiationem distulerit, atque spem facit vitæ prolixioris, si emendatiorem spondeat. Quid non sponderet infelix? Miscuit promissis lacrymas, Angelos optauit testes, inferos vindices dixit, terræ hiatum sibi imprecatus est, si deinceps Dei clementia abuteretur. Mutius, postquam se se in orationem dedit, dilatam à Deo in triennium vitam ægro pronuntiat, & manu apprehensum lectulo detrahit, atque secum incolumen in Eremum trahit. Redditus illico sanitati, nihil boni præterijt, quo patrata diluens, sibi diuinam gratiam conciliaret. Triennio exacto, Mutius illum certa præmiorum spe iam mori cupidum, ad pristinam cellam perduxit, quo religiosi viri quamplures conuenerant, memores prolati temporis, ac testes futuri condictæ migrationis. Dum nox colloquijs diuinarum rerum transigitur, frater se se lectulo componens, lætissimè somnum mortis accepit, cui Senex è more exequias adiecit. Hospes iam Solem, & mortem, maximas humanarum rerum versiones, audisti pollinctori obsequentes, accipe etiam Nilum fluuiorum amplissimum, ignota ad fastum origine, alicubi mari conferendum, qui traijcienti ita vndas substrauit, vt Mutius toto genu extaret. Inediam integra hebdomade perpesso, inter loca inaccessa cibos allatos ab ignoto penitus viro, Copres illustris Presbiter meminit. Sed his vel naturæ, vel Cælitum erga Mutium obsequijs, longè maius Dæmonis odium metire ex vna pręcęteris contumelia, qua veteratorem dispulit. Cum enim Pharaonum thesauros olim clam defossos Seni prodere iactaret, hac reijcitur aspera antiqui vulneris refricatione, Pecuniæ, ac tibi idem interitus, & perditio. Abi. Plura haud capit elogium, quæ non vasta Eremus continere, neque longa ętas valuit obliterare. Sepultus in superiori Thebaide, etiam post mortem, discipulos exemplo exercuit, & merito eruditionis de eorum victorijs participauit.

N O T AE.

AE R E O, an hac de Mutio Historia ex illis sit, quarum fides nutat apud Hieronymum.

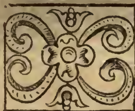
Ipse de Euagrio Pontico sic habet in Epistola ad Ctesiph. Qui librum quoque scripsit, quasi de Monachis, multosque in eo enumerat, qui nunquam fuerunt: & quos fuisse scribit, Origenistas, & ab Episcopis damnatos non dubium est. Ammonium videlicet, Eusebium, Euthymium, & ipsum Euagrium, Or quoque, & Isidorum, & multos alios, quos enumerare tædium est.

Cum enim vitæ Patrum, quas Euagrius scripsit, eisdem ferè verbis ab eius discipulo Palladio in Lausiacis repetantur, tamen nullam apud hunc de Mutio mentionem reperias.

Augetur etiam dubitatio, quòd ibi Copres Presbiter inducitur auctor huius de Mutio Historiæ, cuius sermonem ferme ad verbum Palladius *mutuatus, habet ita compactis verbis, & integro narrationis ordine, vt ibi apud Euagrium extat, Mutij lacuna apud Palladium nec rima sit, per quam Mutius vèl malleis intrudi possit. Augetur suspicio, quod Sozomenus, & Nicephorus sueti, memorias Monachorum illustrium ab ipso Euagrio acceptas, scriptis suis inserere, nullibi de Mutio meminerunt.*

Sed neque de eo quicquam reperies apud Theodoretum, Cassianum, vel alios veteres, forsan neque apud recentiores, præter Simonem Maiolum Colloquio primo *suorum Canicularium.*

Alter Mutius insignis patientiæ commendatur à Posthumiano apud Sulpitium Seuerum, lib. primo Dialog.

HELE-

HELENVS AEGYPTIVS.

RVNAS illæsis vestibus puer intulisse scribitur, congruentibus ætate, ac probitate. Epota cum lacte materno pietas, & puerilibus coalita incrementis iam tunc portendebat auspicia maximæ illius, qua eminuit, virtutis. Poterit quisque huius exemplo animi æstus refrigerare, & naturæ incommoda leuiùs ferre, si puer durè assuescat, & per singulos sacræ militiæ gradus non prius animo ad fastigium dignitatis, quàm corpore ad metam laborum, nempe Christianæ perfectionis apicem, intendat. Neque enim eadem est omnium felicitas, vt ab luxu, & delitijs repente in Eremum irrumpentes, tenerum corpus inedia, & vigilia, hostem oratione, & mentis constantia debellent, quibus hactenus paruerunt. Quot ab instituto excidunt, qui non desiderio vnius salutis erecti, sed auerso rerum euentu fracti, Eremos appetunt? Quot sub initijs militiæ flagrantes, inter vigilias, & orationis studia tepescunt, resiliuntque? Horum, quia nec vires suas expendunt, neque alieno imperio suas voluntates submittere didicerunt, incerta admodum salus. Dixerim Deum erga eos æquum minus, aut clementem? Absit: immo fatebor illos iuuare impensiùs, & præmijs amplioribus honestare, si consilia hostium impetu vincant, & cælestе regnum violentis expositum, violenti diripiant. Verùm apprime periculosam pugnam dixero, quia nec frequentes aspicio triumphos. Docuit Salomon facilè virgam inflecti, non ita arborem. Helenus, postquam apud Cœnobitas pubertatem exegit, pruriente vitijs ætate, in Eremum abijt, carnis petulantiam fræno vitæ asperioris cohibiturus. Adfuit etiam hostis, quibus consueuit armis, vt iuuentam lacesseret: Hic verò orationes, vigilias, atque ieiunium obijcere, & humilitate illius vbique superbiam elidere. Belli initio, cum ieiunus integram hebdomadam prætèrijsset, natura ius suum acriter reposcente, athleta esurijt. Dæmon, vt afflictum, ita inermem arbitratus, Helenum resumptis telis aggreditur; & in proximis petris mel aureum liquans, famelico ostendit, quo labantes vires confirmet. Auertit ipse à spectro oculos, & naturæ perinde, ac hostis tyrannidem odisset, alteram ieiunio hebdomadem indicit. Nec Dæmon minus in defessum ruere, & naturam inclinantem propellere. Apud vicinas arbores poma dispergit rubentia, ac si vento deiecta. At secum Helenus. Quæ modo in adusta Eremo apes? quæ nunc inter steriles arenas poma?

 Artes

Artes noui. Viro forti cibus est, quicquid est à Deo: Apage ostentum, nam & aliam mihi hebdomadem ieiunam volo. Verùm in sua victoria perijsset, nisi per quietem diuinitus fuisset admonitus, cibos sumere, quos proxima tellus ferebat. Somno discusso cernit inter arenas fontem scatere, aquarum nitore, & claritudine his conferendum, qui sub feliciori climate delitiæ Principum habentur. Margines amplos satis muscus vestiebat, quibus instar sepis assurgebat tenerrimum herbarum genus, aspectu, & odore iucundum apprime. Accedebat virori decor ab circumfusis arenæ tumulis, ac sterilis vbique regionis aspectu. His famem, ac sitim depulit, confessus postea toto æuo nihil dulcius, nihil sapidius vnquam gustasse. Cryptam ibidem nactus, aliquandiu latuit, gramine, ac fonte ipso vsus in vitam magis, quàm in voluptatem. Dehinc, vt sacræ Sinaxi cum cęteris Eremi cultoribus interesset, cœpit ad Cœnobia, quæ minus aberant, proficisci, & ea via, si quid tellus daret, vel pij fideles tribuerent, egenis, & infirmis idem afferre, & dispertiri. Inde miraculi huius occasio. Cum rerum pondus, quas ad fratres ferebat, moram festinanti imijceret, & hi longiùs abessent, Onagrorum grex præsto fuit; ex quo vnus ad vocem Heleni adueniens, ipsum cum rebus suis dorso acceptum citissimè ad Monachorum stationes transtulit. Eundem etiam Crocodilus extulit. Cum enim ad Dominicum aliquando conuenisset, Monachos reperit solatio destitui diuinorum Sacramentorum, quòd Presbiter duplici arcebatur impedimento. Alterum riuus inundans inferebat, quem traijcere nullus absque vitæ periculo poterat. Alterum Crocodilus infestum animal, quod vtramque ripam obsidebat. Neutro Helenus periculo motus, Patrum collegio pollicetur Presbiterum accersire. Cum ad fluuium perueniens, cymbas vndique abactas, & turgentes vndas vidisset, Crocodilum mole, ac sæuitia cęteris metuendum vocat, & diuino imperio stare iussum, conscendit, atque ad vlteriorem ripam impellit. Presbiter, qui non procul à fluuio Aedes habebat, pannosum, lacerumque Sinaxis Legatum excipiens, illi verbo ancipiti, aut inuidit, aut illusit. Helenus paupertatis titulo lętus, desiderium Eremitarum explicat, & iter suadet. Ad fluuium anceps Presbiter quà transueheretur, quòd nullas prope cymbas aspiceret, animo fluctuabat. Cui Helenus lintrem pollicitus, Crocodilum vocat. Emersit ex aquis ad vocem bellua, cuius aspectum non ausus sustinere Presbiter, fuga abijt. Helenus, quia perterrito animum inijcere, nec fugam sistere poterat, Crocodili dorso reuehitur. Sed quia ex terrore ipsius dolebat, tantam ingeri molestiam sacris rebus, in siccum delatus, bestiam extemplo mori iubet, quæ repente ad iussum Patris interijt. Res plurimos incolarum testes, & admiratores habuit.

Ad

Ad Monachos regressus, excusata Piesbiteri absentia, cum nihil magnificè de se locutus esset, deuictus eorum precibus, triduo de religionis profectu, & rebus ad salutem necessarijs erudijt, & pluribus eorum mirè profuit, quorum occulta desideria, & arcanas cogitationes, diuino lumine perfusus, agnouit. Prophetici in eo spiritus vim fratres senserunt, cum Monachorum sibi peregrinorum aduentum prædixit, quorum nulla erat in regione opinio. Inter eos extitit adolescens, qui importunè Senem rogaret, vrgeretque, vt sibi in Eremo apud illum liceret militare. Studuit ille iuuenilem animum deterrere, tum à Dæmonis improbitate, tum ab austeritate vitæ, quam veterani ægrè sustinerent. Perstitit ille precibus, & fletu senem orare, exorauitque. Alter ab cellula Heleni specus erat vitæ aptus, in quo audax tyrunculus ad pugnam instruitur. Hostis ad prædam festinus accurrit, interdiu mœrore, & prauis cogitationibus mentem ipsius excrucians, noctu præstigijs, ac terroribus somnum subtrahens defesso. Vt metu vacillantem sensit, auctus spectris, sæuiorque misello vim, ac mortem intentasset, nisi diuina obsuisset voluntas. Aufugit tandem iuuenis ad Agonothetam suum, & grassatoris violentiam dictis efferens, auxilium implorabat. Cui senex: hæccinne, ait, constantia, de qua modo periclitari me volebas? hisce vmbris pueri iter delusus virilem animum despondes? Cur malo hosti signum non obtrudis optimæ crucis? Ostendam ipse, quantùm vires hostium cedant veræ fidei, & innocentiæ. Et cum adolescentem agoni reddidisset, circa speluncam in arena digito circulum duxit, quem postea veriti Dæmones transilire, obsiderunt potius tyronem, quam oppugnarunt. Sed qui eorum rictus, quæ conuicia? sic ille paulatim aspectibus, ac terroribus assuescens, eosque minus curans, deinceps minus infestos habuit. Alterum prodigium hospitalitatis amor adiecit. Monachi quidam, peragrata latè solitudine, vix septimo itineris die Helenum reperere. Error viarum sæpe repetitus mentem, & corpus afflixerat, neque eo minus ieiunium ab ingressu vsque in eam diem toleratum. Leniuit mœrorem aspectus exoptatus beati viri, qui comiter susceptos consolatus est, & in summa penuria summa spe à Deo cibos accepit, quibus hospites suos decem numero recrearet. Dum mensa apponitur, adolescens cuique ignotus fores pulsat, panis, & oliuarum sportam affert numero, & necessitati hospitum satis. His refecti, quia portitor euanuerat, Deo auctori omnium bonorum gratias persoluunt, qui ea liberalitate Hospitis merita declarasset, & extremis eorum rebus præter merita affuisset.

NOTAE.

ELENI nomen veteres varie scripsere.

Ita nuncupatus ab Euagrio reperitur capite 11. Sed Palladius num. 59. & Sozomenus Hellenem, seu Hellem appellarunt, quos secutus est Nicephorus Cal. lib. 11. cap. 33.

Omnes tamen illius sanctitati astipulantur, cuius etiam testimonium afferunt miraculum, quo puer innocua veste attulit ardentes prunas.

Crocodili prodigiosum obsequium magis admiraberis ab sæuitia ipsius, de qua Plinius, ac Scriptores cæteri passim.

De eodem Heleno ex Crocodili occasione meminit Maiolus Colloquio 8. Canicul.

IOAN-

IOANNES RECTVS.

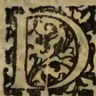

VPIS huius loculamento contineri hominem saxeum crediderit, quisquis audierit, Ioannem in eo triēnium stetisse hac ipsa corporis rectitudine, quam pictor ægrè expressit. Potuit humanitas dignosci soporis, & cibi necessitate; sed aliquid supra humanam sortem habet status, qui viuam statuam exhibens, ostendit quantùm Porphyritas, & Adamantas duricie antecellat robur inuictæ mentis. Verùm sic stanti, ne dicam fixo, qualis somnus, aut vnde cibus in arduo, & inter deserta? Num ab ancillis, & famulis, qui coquant, ingerantque? Poterat videri naturæ conuicium facere, si non aliquo cibo vitam hic traheret, ac somno fulciret. Somnum magis rapuit, quàm suscepit, & ad vitam nullos cibos, vnicum ad animæ salutem sumpsit. Concelebra hospes virtutem cęlestium Mysteriorum, & disce (quod etiam alijs contigit Sanctorum) Sacræ Eucharistię subsidio diuinitus vitā, & ieiunium triennio sustentata. Illam Presbiter Dominica die afferre consueuerat, quę mentē ineffabili iucunditate perfundens, etiam corpori firmitatem afferebat. Attamen Deus, qui Ioanni donum dedit, vt duris adeo inceptis persisteret, voluit illum humanæ conditionis admonere, ne virtus collatę fortudinis in tumorem congenitę homini superbię exurgeret. Itaque permisit, Ioanni pedes disrumpi, & emarcescere; quod tamen incommodum eidem in gloriam, ac decus tolerantię vertit. Fremebat improbus Dęmon aduersus immotum adeo scopulum, qui fluctus, ventos, ac ipsas tentationum procellas contemneret, ausus propterea altera pietatis larua illum inuadere. Aliquando ementitus Presbiteri personam, stata hora Dominicę diei aduenit, ac si in vasculo Sanctum Eucharistię mysterium gereret (proh scelus!) Anacoretę administrandum. Ipse antea edoctus, principem tenebrarum se se interdum in Angelum lucis effingere (illucente diuino lumine) Dęmonis vafriciem agnouit, & præstigiatorem se se magnificè inferentem contumelijs pessimè submouit, coegitque fateri, cur impium adeo facinus, extremum impietatis, ac petulantię, animo concipere non exhorruisset. Respondit Dęmon, voluisse nefaria dape illum dementare, quemadmodum eadem larua alteri seni illuserat, quem vix multorum Patrum orationes pristinę menti reddiderant. Quàm dispar eiusdem temeritatis exitus? Alter miserè afflictatur, alter in hostem audacior mouet, quia illic forsan aliqua extitit amurca

vanę

vanæ gloriæ, hic cryſtallò limpidior humilitas. Poſtquam hoſtis cum probro euanuit, Presbiter aduenit, & emerito militi viuificum Chriſti corpus impertiuit. Væſanum Dæmonis auſum habeto pignus earum perturbationum, libidinum, & portentorum, quibus animum, & oculos ſtantis toto triennio vexauit. Cum Ioannis virtus iam ſatis probata videretur, Deus æquiſſimus meritorum cuiuſque exiſtimator iubet, Angelum eidem nunciare, impenſo hactenus obſequio, & conſtantia delectatum munera deſtinaſſe, è quibus id vnum, quod pedes rimis, & marcore hiantes extemplo conualeſcerent, ipſe ſacrarum rerum doctrinam aſſequeretur, in aliorum cordibus arcana diſpiceret, & minori faſtidio deinceps famem toleraret. Iuſſit etiam ab ea rupe vlterius in Eremum excurrere, vt pluribus exemplo, & eruditione, quam acceperat, prodeſſet. Ita ad Imperium diuini Oraculi recepta pedum incolumitate, ac ſi ſtatio, vel defixio membris robur addidiſſet, Ioannes ſolitudinem peragrauit, in qua multos potuit, vel torpentes incitare, vel reſilientes reducere. Latent hæc ſcriptorum incuria, quæ tamen ab illius virtute conijcimus. Plures annos in eadem Eremo vagus exegit, herbis victitans, & die Dominica rupes ſuas reuiſens, vbi interdum reſedit diutius, orationi opus coniungens, ne quando hoſtis ocioſum poſſet adoriri. Texebat è folijs palmarum reſtes, quibus clitellæ iumentis impoſitæ obſtringuntur. Vile prorſus opuſculum, ſed miraculo inſigne. Claudus quidam altero pede, in ſpem rectitudinis ab eo impetrandæ, ſtatuerat ad rupes proficiſci. Et quia pedes nequibat, iumentum conſcendit, quod cingulum Ioannis manu textum ſubligabat. Vix læſus pes cingulum attigit, cum ad alterius longitudinem extenſus, miraculum ſimul, & itineris vſum præbuit. Sed vir Dei infirmorum incommodo cōpaſſus, deinceps inſtituit panes mittere, quibus ſacra prece benedixerat. His præuia fide vſi quamplures, leguntur conualuiſſe. Dixi, Ioannem cordis arcana, & voluntates penetraſſe, quòd humanæ prudentiæ quiſquam aſcriberet, quæ, aut eloquio, aut Phyſionomicis rationibus aliquando ad propenſiones animi accedit. At ſolius Dei donum fuit, Monachos nunquam facie perſpectos, regione abiunctos, ſcire recta, an obliqua ad religionis profectum, vel ad inanem gloriam incederent. Nouerat è rupe, tanquam de ſpecula, qua quiſque impugnaretur cupiditate, & vbi res depoſcere videbantur, literis Monachos, & eorum Archimandritas admonebat; reluctantibus prece, & conſilio aderat, lapſis ſpem faciebat; contentus vnicum immenſi laboris fructum capere, ſi canente ſe claſſicum, cæteri impium hoſtem profligarent.

NOTAE.

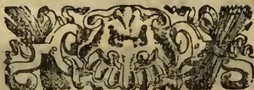

E Ioanne agit Apelles apud Euagrium cap. 15. ex quo Palladius desumpsit num. 61.

Apud cæteros haud facile erit de eo memoriam reperire, quia ea tempestate plures Ioannes leguntur, quorum acta facilè confundi oportuit.

De altero vrbis Lyci iam diximus.

Alter proprium locum habet apud Palladium n. 74. qui apud Diolcum floruit, & multa miraculorum vi, præsertim in curandis podagræ, & articulorum morbis valuit. De hoc Sozomenus *lib. 6. cap. 29. & Nicephorus lib. 11. cap. 35.*

PA-

PAPHNVTIVS HERACLEOTES.

DICET hic nomine, & clientelis egregius inter Anacoretas, videretur, anchoram in vado demisisse, atque ætatem probè traductam asseclis exemplum statuisse, tamen arbitratus, vel longè abesse à scopo perfectionis, vel anceps pro laboribus, an sibi quicquam deberetur, Deum precatus est, vt benignè edoceret, cuinam ex ipsius famulis æquari posset. Ea cura viro graui poterat notam inurere leuitatis ob fumum aliquem inanis gloriæ, quem opinio alicuius meriti halare solet, seu ex inutili alienæ virtutis curiositate, nisi euentus declarasset, suo, & aliorum beneficio diuinitus eam contigisse. Orantem vox cælestis affatur; similem illum esse Chorauli, qui in proximo vico musicum opus ad victum exercebat. En spectator decrepitum athletam, abstinentia, & victorijs apud mortales clarum, sub oculis tamen æterni iudicis nihilò maiorem Choraule, quem animum, vel alienæ voluptatis ministrum, rectè dixeris. Itaque si quicquam gloriolæ Senis animum demulserat; illico concidisse. At rectiùs credes, ita vtrique à Deo fuisse prospectum, nam alter eductus est è cœnoso gurgitè, vbi facillimè mersus esset, alter ad cursum vitæ perfectioris accensus. Senex in vicum progressus, facilè cum viro amicitiam iniuit, qua confisus est illum percontari, an quicquam in spem æternæ mercedis aliquando effecisset. Respondit nullius boni sibi conscium esse, qui tibijs aliorum libidines acuat, ac turpem inde stipem mendicet. At ille repetitis precibus hominem vrgens, compulit duplex facinus confiteri, quod Eremi labores, & vitæ squalorem longè excellit. Dixit, cum inter latrones aliquando grassaretur, virginem Deo sacram ab his captam, & stupro destinatam, ex eorum manibus eripuisse, & incorruptam noctu ipsius ædibus reddidisse. Alterum est, quod non Eremitarum pudicitiam, sed Regum excedat munificentiam. Fœminam item miræ pulchritudinis in deserto aberrantem, & ieiunam nactus, ad speluncam perduxit, & vbi cæteris insidias struebat, huic cibum, & solatium ministrauit. Illa itineris caussam interrogata, enarrauit, ab se non iter, sed errorem studiosè quæsitum, quo infelicissimam seruitutem euaderet: nam vir suus ære alieno grauis in carcere detinebatur, tres liberi communi thoro editi in credi-

toris mancipia concesserant, & ipsa idem periculum fuerat subitura. Nobilis aspectus, comes verecundia, & orationi astipulantes lacrymæ latronis animum ad commiserationem traxerunt. Itaque madidis oculis spectata tragœdia illustris fœminæ, summam alieni æris sciscitatur, eamque trecentis denarijs donat, quot coniugem suum obstringi dixit. Etiam pulchrum audaciæ factum adiecit, mulierem in vrbem comitari & proprio periculo virum, ac filios in libertatem vindicare. Ita nobilis fœmina tutata in deserto pudicitiam, adepta in vrbe securitatem, latronis vnius beneficio, etiam perditam familiam in veterem splendorem asseruit. Admiratus Senex profunda Dei iudicia, secum luctabatur, quid vnquam boni egisset, hisce latronis operibus conferendum. Mox Choraulem felicissimum appellans, qui nullum inde apud mortales præmium, sed apud Deum sibi seposuisset æternam felicitatem, etiam cælestis oraculi illum admonuit, rogauitque, vt se se ex instabili rerum humanarum fluxu in tutam religionis stationem reciperet, atque vetus meritum periculo eximeret noui criminis, cum tanta apud Deum illius ratio esset, vt maximos Eremi labores anteiret. Ipse, abiectis extemplo tibijs, Senem ad Eremum sequitur, & non longè à Monasterio cellula donatus, reliquum vitæ, quæ triennium non excessit, sanctissimè egit. Postquam morte absumptus est absente Paphnutio, eundem tamen voluit triumphi testem esse, quo ab Angelis in Cælum sublatus est. Itaq; gloriosè euectum ad cælũ, Paphnutius Tibicinem vidit, & inuidit. Sed quia virtutis est æmulatione proficere, vt ferramentorum inuicem acui, & illustrari, cupiuit Senex, iterum sibi virum demonstrari similem. Responsum est, coæquari à Toparcha proximi oppidi. Perstrinxit animum responsio, quia nulla huius sanctitatis fama erat. Verùm edoctus Choraulis exemplo, vbique gentium, ac fortunæ, famulos Deum habere obsequentes, ad nobilem ipsum diuertit, à quo exceptus, & pedes ablutus, conuiua adsciscitur. Inter cœnam nihil de se gloriosè effari, nihil de meritis promere, sed more nobilium parcè, & non nisi in rem loqui. Crederes hospitalitatem ferme ad retinendam opinionem fastus, & opulentiæ institui. At vbi Senex eidem diuinum oraculum aperuit, humiliter protulit, quæ antea metu vanæ gloriæ absconderat. Inquit: Postquam tres ex vxore liberos suscepi, thoro ipsius ex condicto annos triginta abstinui. Peregrinos semper quæsiui, atque excepi. Pauperibus censui meo congruam eleemosinam erogaui. Odio, aut gratiæ nullius vnquam ius dixi; nemini iniuriam intuli, aut quicquam abstuli. Diffidentes composui; nulli memini nocuisse, sed profuisse. Volutabat Senex animo, quem Eremitarum Toparchæ æquipararet, qui dignitate opibus, & clientelis ad peccandi licentiam

instru-

instructus, innocenter tamen viueret, & in summa rerum affluentia summè inops. Igitur virum amplexatus, admonet, persistere in cœptis, & pro caducæ huius alimoniæ erogatione immortalia de Cælo præmia sperare. Mira res, & vestigijs hærens Apostolorum: Toparcha, qualis conuiuio confœderat, talis è domo Senem in desertum sequitur, non reuersurus. Inter Oppidum, & Cœnobium fluuius erat nullibi vadosus, quem accolæ cymba traijciebant. Ea fortè aberat. Senex fluuium ingressus, nobilem virum consequi iubet. Hic fidens imperio succedit, & ambo genu tenus suspensi potius aquis, quam immersi, ad vlteriorem ripam peruenere. Hoc vadimonium acceptum est diuinæ promissionis, & arrha propinquę in Eremo tranquillitatis. Ibi Nobilis cellulam Choraulis accipiens, ab hospite suo didicit, qua Dæmonis territamenta, & suggestiones contemneret, qua Deo obsequium exhiberet, ac tędium solitudinis temperaret. Nihil ex his prætermissum, donec adiecto decore sanctæ austeritatis, ad antiqua eleemosinarum, & hospitalitatis ornamenta, post annos aliquot satis concessit, & ab eodem Paphnutio visus est, cęlestis Legionis ductu, Cælum conscendere. Alter hic Seni stimulus accessit, cum binos æmulos vidit, à se è Mundi naufragio retractos cæleste regnum præripuisse. Cur Deus, inquit, non etiam hos sequor, si meritis assequor? Sordet iam uita, cui denuo triumphus gloriosæ mortis ad inuidiam ostenditur. Vel si iubes, molestam adhuc militiam diutius sequi, da, ut alienæ rursus uirtutis æmulatione proficiam. Oraculo iubetur, obuiam ire cuidam mercatori sibi simillimo. Is è superiori Ægypto cum naues in proximo littore reliquisset, decem pueris singulos leguminum modios imposuerat, quę Patribus Eremi dono daret. Senex obuium complexus, etiam animi uirtutem perspexit longè clariorem, quàm Mercatoris amictus, uel leguminum dona possent ostendere. Et illata sensim de diuinis rebus mentione, eidem aperuit quantùm hactenus apud Deum promeruisset, & quæ ampliora consequeretur, si, posthabitis mercimonijs, se se quæstui Euangelicæ Margaritæ dederet, quam, diuenditis bonis vitæ huius, emptam, cum regno cælesti commutaret. Paruit Mercator monitis, & pueris naues, ac merces iussis distrahere, ac precium Christi pauperibus dare, in cellulam olim Choraulis, & Toparchæ nobilem palæstram succedit. Primùm aduersus veteratoris fraudes didicit cuiusque operis precium, & quæ Christianę religionis gemmę, & quibus eas Dæmon vitijs adulteraret, quę virtutum aromata essent, quę illi putamina his subijceret. Itaque breui mens ab humanis rebus ad diuinas traducta, veras sibi in cælo diuitias parauit, quę perennem illic felicitatem mercarentur. Hanc idem, post aliquot annos ex humanis ærumnis decedens, adipi-

scitur, neque Paphnutius diu superuixit, præmonitus cælesti nuntio imminentis obitus, ac horæ, qua eandem felicitatis sedem acciperet. Felix profectò, qui ex honesta alienę frugis inuidia agellum suum coluit impensiùs, atque cęterorum virtutis stimulo, semetipsum ad perfectionis metam incitauit.

NOTAE.

N Paphnutio concordant Euagrius cap.16. & Palladius nu.62.

Eundem inter eximios Anacoretas Aegypti recenset Nicephorus lib.9. cap.14.

Sed, cum plures in Aegypto eiusdem nominis Patręs legantur, haud liberum est eorum acta singulis decernere.

Agit Palladius de altero cognomento Cephala num.91.

Alius est, qui in Eremo vastissima conuenit Sanctum Onuphrium, & illius acta conscripsit.

Apud Cassianum de alio leges, qui ab intenso amore solitudinis Bubalus apellatus est, tunc in Scythia Sacerdotio fungens, atque nonagenario maior, aquam suis vsibus ab quinto inde milliario baiulare consuetus.

Ipsius sanctimoniæ, & doctrinæ testem proferre licet eundem Cassianum, qui Paphnutium auctorem facit secunda collatioonis.

De alio item Monacho, & egregio martyre, cuius oculos Gentiles in persecutione pro Christo effoderunt, meminit Sanctus Athanasius in vita Antonij.

DI-

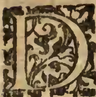
DIDYMVS CELLIENSIS.

QVI inoffensus cerastes, & aspides proculcat Didymus est. Hospes ad nomen vultum contrahis? scias, id commune fuisse etiam alteri, quem iure execraris. Nouimus illum inter Scriptores, & Anacoretas olim insignem, postremo in errores Origenis prolapsum, doctrinæ, & asperi victus claritatem fœda hæreseos caligine obscurasse. Quarto ætatis suæ anno luminibus captus, cum in
diuinis obsequijs adoleuisset, etiam crescente ætate, scripturarum doctrinam, quam humana industria, & oculorum auxilio assequi non
poterat, diuino munere accepit. Hac, quantum licuit, admirabilem
Spiritus sancti splendorem contemplatus, de eo libellum dictauit acutè eruditum. Etiam oracula Prophetarum orsus interpretari, rerum
obscuritatem mentis acie illustrauit. Arium omnium hæreticorum pessimum insigni volumine confutauit adeo, vt Hieronymus illud Ecclesiæ Hieron.
columen, cum Alexandriam cæcum auditurus perrexisset, eundem veterrimo Prophetarum nomine videntem appellarit. Sed quas Ecclesiæ
Sanctæ pro insigni adeo munere gratias rependit? Origenis amore insaniens, eiusdem errores mordicus defendit, malens à Catholica veritate, quàm ab perticacia deflectere, & qui Arium explosit, Pelagium
admisit. Emotæ mentis signum dedit, quando libros Περιαρχῶν, Origenis nempe venenatum poculum, melle scholiorum circa extrema Hieron.
ora liniuit, vt incautis lictoribus propinaret, visus propterea cupiuisse,
carbone Aethiopem dealbare. Itaque ab Ecclesia, cum Origene damnatus, procul facessat à Musæo. At Didymus, quem probè oculatum
aspicis, hilari fronte syncerum animi candorem præseferre, non vt ille De Cellis
apud Alexandriam, sed in asperrima Eremo Celliæ diu versatus, inter celebriores pugiles censetur. Distat locus ab Vrbe Alexandrina Euag. c. 22
milliaria quinquaginta, vltra Nitriæ solitudinem decimo lapide, vbi
Eremus desinit, naturæ inclementia, vel odio omnibus vitæ incommodis affectus. Eò non nisi veteranis, & spectatæ fortitudinis militibus accessus permittitur, vt iure dici possit, more militiæ extrema
castrorum Triarijs attributa. Nomen Cellulæ indiderunt, quæ Eremum
totam in orbem ambiunt, sed seiunctæ adeo, distantesque, vt quisque
incolarum ab alterius aspectu, ac strepitu immunis sibi liberè viuat, &
quies ex silentio cõmunis sit Medium Ecclesia occupat, in quã Sabbato
& Dominica die vniuersi conueniunt, vt sacræ Sinaxi intersint, & mutuo
aspe-

aspectu Christianam foueant beneuolentiam. Si quis absit, ægrotare conijcitur, eique singuli ad æmulationem inseruiunt. Hic igitur Didymus integritate, & abstinentia enituit, etiam hoc prodigio insignis. Regio sole perusta, ac si in contrarium enitatur, venenata fert animalia eò atrociora, quò æstu acriori coquuntur. Ibi aspides, scorpios, cerastes, cornutos angues, atque id genus pessima telluris excrementa, passim reperies. Ea Senex, si quando molesta essent, illæso pede legitur perinde compressisse, ac nos vilissimos terræ vermiculos. Sed quid mireris diruptos ab eo angues, qui Draconem humano generi infestum toties singulari conflictu pessumdederat? Num venena officiunt innocentiæ, quam nulla vis elementorum, nulla hominis perfidia valuit vnquam expugnare? Eam Dæmon, & infestus odit, & repressus admiratur.

NOTAE.

E Didymo Celliense pauca admodum Euagrius cap. 24.

Silet omnino Palladius.

Meminerunt illius Sozom. lib. 6. c. 30. Et Socrates lib. 4. capite 18.

De Eremo Celliæ plurima inuenies apud Sozomenum, & Nicephorum.

De Didymo Cæco Alexandrino nobilis est mentio apud plures veterum, antequam Origeni improbè consentiret.

Eundem æque laudauit Hieronymus, ac vituperauit pro cultu Origenis. Consule ipsius Apologiam in Ruffinum, Acta Quinta Sinodi tomo 2. Concil. & Nicephorum lib. 17. cap. 27. & 28.

Plurima de eodem affert Baronius in Annalibus tomo 4.

HE-

HELIAS ANTINOITA.

ECTE virtus in arduo, vt eò neque facilis omnibus, neque promiscuus accessus pateat, sed tantùm fortibus viris cum sudore, & anhelitu. Quòd si fluxæ mortalium diuitiæ è putri telluris gremio præsertim effossæ, anxiè adeo terra, mari morte, ac naufragijs quæruntur, & non nisi duro labore, & pertinaci abstinentia cumulantur, ac sensim exurgunt, cur non habeat immortalis virtus precium suum, adipiscendi difficultatem? Decuit tunc, peregrinos inter confragosas montis rupes Heliam conuenire, vt præmium referrent sui laboris, normam innocentis ipsius vitæ, & doctrinam. Iuuit, & ipsum Heliam in arduum montem secedere, vt Cælo propior supernis rebus studeret, & exemptus hominum aspectibus, nihil rectè faceret, vt videretur fecisse. Centum, ac decem annos natus dicebatur, & ex his septuaginta in ea montis crepidine egisse, cum Palladius Eremitarum apprime studiosus, ad eum reptauit. Montis hic asperitatem adeo expauit, vt diffisus eam aptè describere, nobis reliquerit conijciendam ex vna semita, qua ascendentes è vestigijs relabebantur. Sedebat tunc Senex toto corpore tremens ad os speluncæ, quam saxorum moles præruptæ vndique, & impendentes efficiebant cubile potius aliquod ferarum, quàm imbecilli senis recessum. Credas tamen, eam ab Helia haud minus iucundè habitatam, quàm nobiles quispiam alius principum ædes: nam postquam in montem ascendit, nunquam ad subiectas regiones desiliuit, sed ibi vltroneum solus egit exilium. Hæsitas, quomodo loci horrorem, & vitæ duriciem illic tolerauit? Concordant diuina dona piæ hominum voluntati; nam Deus ipse causa suscepti labori est, & solatij. In ipsa orationis frequentia, post pensum redditum diuinæ laudi, quoties contigit huic in extasim rapi, & inter cælestes ciues arcana Dei ineffabilia contemplari? Ita animum in suo Conditore fixum corporis incommoda minime afficiunt: cum enim illic proposita victoribus præmia, & apud inferos pœnas impijs statutas meditatur, eo se se transfert libentiùs, vbi spes manet vitæ beatioris. Fidem opinionis habeo, famam inter adiacentes populos celebrem, quòd super illum spiritus antiqui Heliæ requieuisset. Nouimus è sacris codicibus, quàm familiariter ille Deum alloqueretur. Pietatem nouimus, qua Idolorum euersis altaribus, & mactatis Sacerdotibus, pulchra cæde facinus Isdraelitarum expiauit. Admiramur hactenus Achabi regis osci-

oſcitantiam, & Iezabelis improbitatem, qua ille actus in deſertum, aliquando ſecus torrentem Carith, deinde ad montem Oreb, longo per ſolitudinem itinere ieiunio, ac laſſitudine pene confectus eſt. Eundem aſpeximus curru igneo in Cælum extolli. Attamen liceat nobis parua magnis conferre, & populorum opinionis rationem efferre, qua in noſtro Helia ſpecimen aliquod conijciebant maximæ virtutis alterius Heliæ. Solitudo vtrique communis eſt. Zelus item diuinæ Legis. At vltio de Idololatris, qua prior Helias eluxit, proximam habeat vindictam poſterioris, qui ſenſus Legis obſeruationi reluctantes compreſſit, & ſynceram mentem Deo holocauſtum dedit. Ille igneo curru Cælum ſubijt, hic animo flamma charitatis accenſo. Illius ieiunium corui allato pane repulerunt, huius voluntatem præfixa ſibi quantitas cibi nunquam expleuit: nam legitur, ætatem robuſtam ſuſtinuiſſe vnico cibo ſemel tantùm in hebdomade accepto, & ſeneſcentem nutriuiſſe quotidie teruncio panis, ac tribus oleis non ante ſolis occaſum. Idem multis miraculis claruit, quæ abundè ſanctitatem ipſius teſtantur, ſed nobis id præcipuum ſit, vltra decrepitam ætatem, eadem ſemper fide, & vitę innocentia viguiſſe.

N O T AE.

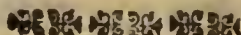
E Helia ſcribit Euagrius capite 12. & Palladius ijs fere verbis n.51 Illum decennio maiorem centenario nihil ſuetæ auſteritatis remiſiſſe, prodit Sozomenus lib.6, cap.28.

Antinopolim vrbem ab Hadriano Auguſto extructam in honorem Antinoi dilecti ab eo adoleſcentis, qui in Aegypto fato abreptus eſt, accepimus ab Dione, & Spartiano, quibus Sanctus Hieronymus aſtipulatur.

Eundem turpiter inter Deos Gentilium relatum, rident Eccleſiaſtici Scriptores, Iuſtinus Martyr in Apolog. Origenes contra Celſum, Chryſoſtomus, & alij.

Floruit alter Helias Cætui ſacrarum Virginum Præfectus, qui in extaſi ab Angeli exſectus, & pudicitia donatus, ſcribitur à Palladio num.35.

Alius etiam, panes diuinitus acceptos hoſpitibus appoſuiſſe num.111.

SERAPION ARSINOITA.

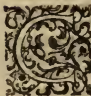

RBS regionis Cyrenaicæ ab Arſinae Ptolemæi Lagi filia, auctore fratre Philadelpho, nomen ſortita, nobilis aliquando Monachorum extitit Academia; nam ager, qui in Lybiam vergit, cæteris mortalibus ſterilitate, ac ſolitudine ineptus, inſtitutis Eremitarum apprime conueniebat. Hos, inſtar operoſi apum examinis, illic excreuiſſe ad decem fere millia, auctores conſentiunt, ſtationibus quidem ſeiunctos, ſed vnius Serapionis imperio obedientes, qui presbiteratus officio inſignis, ſedulò ampliſſimi gregis ſalutem curabat. Ita militia aduerſus Dæmonem, & carnis mollitiem, ab lucta ſingulari ortum ducens, paulatim in manipulos, cohortes, ac demum in legiones euaſerat, diſpertitis inter milites officijs, atque inſtituta diſciplina, qua totus vnuſquiſque in hoſtem pugnaret, & ad maiores militiæ gradus conſcenderet. Itaque è caſtris Serapionis cerneres, Legionem prodire, in qua velites, terrenarum rerum deſpectum primi in aduerſam aciem eminus iacularentur; inde inter haſtatos recenſi, orationum contis irruentem hoſtem ſiſterent, mox principibus immiſti, ſcuto continentiæ, & gladio contemplationis eundem cominus exciperent, ac demum merito ætatis, & ſanctimoniæ inter Triarios cooptati, ſi quando acies inclinaret, illam inſigni charitate reſtituerent. Et quia cum hoſte inſomni res erat, excubias ſibi vnuſquiſque agebat, & Veteranorum conſilijs Tyrones, Veterani Tyronum ferocia ad victoriam vtebantur. Quis hæc non potius Angelorum, quàm hominum caſtra dixerit, vbi miles primùm docebatur, abdicata ſua voluntate, alienis iuſſibus obtemperare, & per ſingulos virtutis gradus proueħi ad ſupremum imperij decus? Id quia non opum, aut titulorum claritudine eminebat, ſed paupertatis, ac humilitatis fauore conferebatur, ab vniuerſis quærebatur enixiùs, quàm optabatur. Nam veteres Patres haud minus ſolicitos faciebat hoſtis auerſus, quàm aduerſus; ſuetus nempe Parthorum more fugam inire, vt inſequentes ſagittis acriùs confoderet, atque victum ſe ſe interdum ſimulare, vt incautos victores faciliùs opprimeret. Itaque deſpicere bellicam laudem, & victorias Deo aſcribere, ne humana aliquando gloria tumeſcerent. Hauſerant eam diſciplinam ab Doctore gentium, qui ad tertium Cælum raptus, & diuinis arcanis admiſſus, tamen ad ſtimulum carnis, lubens accepit malum genium, à quo colaphis cæderetur. Igitur militum virtutem hoſpes

 indi-

indicem habeto ſui ducis, cum ſcias è diſciplina militari, nunquam Leonum exercitibus Ceruos præfici, ſed Ceruos ab Leonibus ductari, vt inſitam natura formidinem in audaciam ductoris conuertant. Hiſce ſtudijs diuinæ militiæ ciuile opus admiſceatur, quod liberalitatem Serapionis in egenos, & diſcipulorum ipſius obedientiam plurimum commendat. Cum meſſis appeteret, è ſterili Eremo diſcipulos ad fertiliores regiones dimittebat, vt frugum precio operam ſuam meſſoribus locarent. Hi laborioſos adeo, ac fideles operarios auidè ſuſcipiebant, quia in opere æſtus tolerantiam, domi religioſam modeſtiam ſæpiſſimè experti, eorum exemplo vbique proficiebant. Duplex etiam hinc Aegypto beneficium. Alterum, quod Prouinciæ frugum ditiſſimæ, & colonorum inopi ſubſidia impendebantur. Alterum, quod parta cum Monachis merces, præter eam, quæ victui neceſſaria videbatur, ad pauperes item redibat ipſius Aegypti. Et quia, vt diximus, Cyrenaicam regionem ſterilem præ cæteris pauperes minus frequentabant; quod Monachorum neceſſitati ſupererat, Alexandriam nauibus mittebatur, egenis, ægris, & hoſpitibus diſtribuendum. Acta meſſe, & congeſta in victum fruge, ad militiam ab agris reuertentes, lætabantur, cæteris exercitamentis eleemoſinæ opus adieciſſe, neque in eo quicquam propriæ voluntati indulſiſſe, cum fruges arbitrio Serapionis permiſſa, nutu ipſius erogaretur; vt rectè dici poſſet, ſudoris mercedem, quam oculati acceperant, cæci aduerſus inanem gloriam profudiſſe.

NOTAE.

ELEBRIS eſt inter Enagrij Anacoretas cap. 18. & apud Palladium num. 76. ex quibus elogium deſumitur.

De eodem agit Sozomenus lib. 6. cap. 30. & Niceph. lib. 9. cap. 14. qui etiam fuſiùs de Serapionis virtute meminit lib. 11. cap. 33.

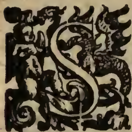
Vniuerſorum vna eſt vox, illum Presbiterum, & Abbatem decem millibus Monachorum præfuiſſe, & meſſis tempore diſcipulos aliò operarios legaſſe, vnde his fruges, & pauperibus eleemoſina.

Idem fortaſſis apud Caſſianum eſt, qui auctor inducitur quintæ collationis, & de quo agitur collatione 18. cap. 11.

PITY-

PITYRION AEGYPTIVS.

SCHOLA Magni Antonij, inter cætera Aegypti lumina, Pityrionem edidit, quem hæredem eius virtutis non hominum sola opinio celebrauit, sed etiam miracula longè clarius contestata sunt. Edoctus quicquid ordo sacræ militiæ deposcebat, quamuis recepto inter superos Antonio, alijs præfici potuisset, tamen maluit sub Ammone illius successore stipendia facere, quousque idem apud mortales fuit. Tunc longo vsu militiç, & consuetudine tantorum Patrum instructus, cum cœpisset proprio marte dimicare, famam illico eximij ducis adeptus est. Famam discipuli plures secuti sunt, quos ipse, iunctis exemplo consilijs, in castra virtutis citissimè aduersus vitiorum petulantiam, & Dæmonis nequitiam perduxit. Primùm oportuit alterum à vetere Antonij, & Ammonis gymnasio instituere, quia id memoria eorum celeberrimum à propinquis populis mirè frequentabatur. Itaque mons quæsitus est horridus adeo, vt viatores è Thebaide redeuntes fœdum etiam illius prospectum declinarent. Is succedentibus iniuriam rupibus scaber, & vertice erga subiectum flumen incuruo, ac si præcipitium sibi ipsi minaretur, intuentium oculos fatigabat. Nihil ibi deliciarum, sed neque ad hominum vsus, præter speluncas, quas nuda silex varijs anfractibus circumducta efficiebat. En hospes antrum, quod pictor enixè studuit saxo, ac tenebris immane simulare, neque tamen satis pro horrore, quem longè maiorem apud vitę eius scriptores legas. Quot illic specus, tot palæstras accipe, vel speculas, vbi aduersus repentinos Dæmonis incursus quisque aduigilabat. Certabat duri militis victus cum ipsa loci asperitate; & cuique firma inhæserat opinio, fore acceptius Deo obsequium, quod maiori incommodo impenderetur. Meminerant prisci instituti, quo Iudæorum gens iubebatur, è rudi saxo, & impolito aras Deo excitare, vnde libentiùs loci, & vitæ ruditatem nullo terrenæ ambitionis ferro expolitam, Deo aram purę synceritatis erigebant. Neque sacrificio aberat hostia in cædē prona, ipsa obedientia, quā à Samuele didicerant, cęteris victimis præstare. Hanc ipsi Deo votam, Pityrioni exhibebant. Ipse nihil discipulis iussum volens, quod prius sibi ipsi non imperasset, aderat vniuersis incitamentum. Bis in hebdomade cibum ex pulte farinacea sumebat, quo mortem arceret magis, quàm vitam produceret. Multa ipsi laus à curatione infirmorum, & plurima virtus, & auctoritas in

 malos

malos Genios, qui obsident humana corpora. Nam sicut olim superba coniuratione aduersus conditorem suum sibi ruinam, & exilium conflauerant, ita oppositam suę infamiæ gloriam humilitatis in Pityrione æquè oderant, ac timebant. Odium agnoscis in diutina fatigatione, ac negotio, quod ipsi, & discipulis ad æternam vitam incedentibus facessebant. Timorem vidisses eorum, qui homines vexabant: nam ad aspectum ipsius frementes, & vlulantes fatebantur, se in summo algore æstuare, atque importuna reluctatione ab eo sibi inferri tormenta. Ea propter innumeri ab eorum obsessione precibus beati viri exempti sunt. Apud Scriptores adhuc extat Pityrionis doctrina, qua nostræ ętatis Exorcistę, si velint, facillimè infringant improbi hostis vafriciem, ac pertinaciam. Aiebat. Quando extorres ij de Cęlo ad infimas telluris caueas detrusi sunt, etiam à virtutibus desciuerunt; & sicut hierarchicè ad diuina obsequia distinguebantur, ita post lapsum retentis ad iniuriam ordinibus, etiam inter se vitia dispertiuntur, quibus mortalium felicitati inuidentes, conantur eorum animos inficere, & in contemptum depellere sui conditoris. Itaque athletam aduersus eos pugnaturum, oportere primùm se ab eorum vitijs integrum seruare, atque deinde audacter obsidentes aliorum corpora exturbare. Sic gulosum Dęmonem facilè protriuerit, quisquis gulæ lenocinia contempserit. Sic auaro spiritui imperauerit, qui in Christi pauperes exercuerit liberalitatem. Quis enim arroget sibi imperium in eos, quorum ipse iugo deprimitur? vel hostilibus armis incessat, quos malorum suasores sequitur, & obsequijs amicos profitetur?

NOTAE.

ALE in tabellis Sadelerorum Spyridion, qui in Cypro Episcopus Thrymituntis illustris, inter Patres Niceni Concilij, nihil commune habet cum Anacoretis.

Pytirionis acta habet Euag. cap.13. & Palladius num. 74. probè consentanea.

De eodem mentio est apud Sozomenum lib. 3. cap. 13. & Niceph. lib.9. cap.14. qui iuncto pene stylo scribunt, illum aliquando apud Athenas Asceterium, seu Cœnobium instituisse.

Differt ab eo Pytirion ille, quem Palladius recenset multæ virtutis virum, & aliorum probitatis æquum existimatorem, num. 42. & Socrates Petirum nuncupat lib. 4. cap.18.

EV-

EVLOGIVS AEGYPTIVS.

VEM cernis quercu innixum euoluere librum diuinę Legis, Presbiterum, & inter Eremitas pręcipuum dignoſce Eulogium, qui lectione indicat mentem ſacris rebus mancipatam, & vultus ſerenitate admirabilem morum manſuetudinem præfert. Cęteras virtutes conijce ab ipſa ſacerdotij dignitate, quam veteres Patres non profuſè, ſed parcè admodum, & quibuſdam tantùm viris ſanctitate, & doctrina præſtantibus, atque ex vniuerſa Monachorum Legione delectis conferebant. Ita ea ætas diuinarum rerum dignitati conſuluit. Verùm nec Patrum opinio, neque ambitio maximi honoris adeo viros ſtimulabat, vt ſponte hunc ſuſciperent, ſed coacti maiorum imperijs, & inuiti plerumque. Huius rei teſtes habeo alios, qui pia Epiſcoporum violentia Eremo abſtracti, & initiati, populorum ſalutem curare, & prefecturam animarum ſubire coacti ſunt; alios, qui membra ſibi exſecuerunt, ne initiarentur. Quod profecto ex diuini cultus obſeruantia exactiori, & eorum humilitate accidiſſe exiſtimo, cum ſciam, apud occidentales prouincias ſupremos aliquot ordinum Patriarchas ab ea dignitate conſulto abſtinuiſſe. Sed cum religioſę exercitationis, & diuinarum rerum apex ſit ineffabile altaris Sacramentum, in quo fideles pijſſimi Redemptoris ſui corpus, & ſanguinem venerantur, atque ſpiritali inde cibo accepto, ipſius gratiam ad æternam ſalutem, & pręſidium aduerſus hoſtium nequitiam conſequuntur, ea propter curauerant Patres, in Eremo conſtrui Eccleſias, vbi ſtatis diebus ſacra Sinaxis ageretur, atque vniuerſi Euchariſtiam religiosè perciperent. Itaque tametſi eadem omnium eſſet contentio de humilitate, & ordinis reuerentia, oportebat tamen aliquem Sacrorum Miniſtrum deſignari, qui pro libito intus Eremiticam paruitatem, extrà cultu venerabiliore diuini muneris ſplendorem tueretur. Hoſpes, talem Eulogium tibi ſuadere potuiſſem ab ipſo Sacerdotis titulo, ſed alterum adhuc ſubijciam Dei donum, quo illum longè illuſtriorem cognoſcas. Noſti, proprium eſſe ipſius Dei, & alienum ab hominum natura; aliorum cogitationes, & animo oberrantes curas perſpicere. Ipſe tamen Eulogio dedit, vt ſacris altaribus miniſtrans, merita, & culpas cognoſceret ſingulorum, qui ex his participarent. Vnde maius apud quemlibet ſtudium integritatis fuit, & ab omni labe criminum expiatio. Arcuerat olim à ſacra Menſa

Caſſiani col. 21. c. 5

Sozo. lib. 6. cap. 20.

quos

quos intellexerat, occultis cessisse cupiditatibus, aut fluxa fide erga Mysterium illud minus stare, etiam singulis aperiens, quibus suggestionibus assensissent. Siccinne, aiebat, ausi estis in hanc ęterni luminis claritatem lippos oculos intendere, qui tenebris diffidentiæ hactenus cęcutitis? Ita ad mensam Agni immaculati, quam cohortes Angelorum venerabundę circumsistunt, accedere vobis in animo fuit, qui inter prauas carnis cupiditates volutari, desideriorum adhuc luto sordetis? Facessite hinc, facessite, donec profanam audaciam pœnitentia diluatis, & digna pro facinoris grauitate satisfactione promereamini inter membra illius recipi, quem visibilibus obductum elementis impudenter adeo appetere non exhorruistis. Quibus salutarem repulsam odisset, quæ fulmine veritatis ad commiserationem temperato, potius auerteret nutantes animos ab sacrilegio, quàm in desperationem verteret? Quis ignoraret in verbis Eulogij Dei clementiam, quę peccatores ab aris submouebat, ne diras sceleris vltrices subirent, atque interim errores mentis, & humanę fragilitatis culpas exuerent? Hac Eulogij seueritate piè coerciti, & orationum ipsius suffragijs adiuti, sacris & gratię reddebantur, vt nulla contumeliæ, sed diuini operis tota ratio esset, quòd tumor pestilens animum confecturus cuspide reuelationis incideretur, ne malo cęteros aliquando contactu inficeret.

NOTAE.

VLOGIVM multis laudibus efferunt Euag. cap. 13. & Pallad. num. 75 Quibus consentiunt Sozomenus lib. 6. cap. 28. & Niceph. lib. 11. cap. 33.

Præter Ammonium Longum, qui postea Origenistam se prodidit, & sibi aurem præciderat, ne Episcopus initiaretur, nobilis est memoria Sancti Nilamonis, qui ne eandem dignitatem subiret, Deum precatus est, vt antè vita excederet, excessitque.

Isaac Abbas, ne Presbiter fieret, fugam iniuit.

Abbas Mothes, cum inuitus sacrum characterem accepisset, tamen ad obitum vsq; sacris litare abstinuit. Vitasp. par. 2. cap. 78.

APEL-

APELLES FABER.

FABRILEM artem quis religionis tyrocinio absimilem putet? Ocium, quod illius vires, huius mores corrumpit, anxiè vtrinque exploditur. Vigiles ambo, vel hymnorum concentu, vel ictibus malleorum auroram anteuertere. Vtrique necesse ad opus, ignem inextinctum fouere; alteri, quo ferrum in prestantiores formas recudat; alteri, quo semel succensa ęstu diuini amoris, eodem iugiter calescat. Illa ferrum, hęc mores elimare, vtraque luxum odisse, ac victus parcitatem sequi. Lector dixeris, nos ab officina, & elementari foculo repente ad flammas cęlestis gratię traiecisse, & ęrariam artem, pręter comparationis apud Rethores pręcepta voluisse spiritualibus disciplinis inserere. Ita prorsus ex occasione Apellis huius, quem fabrum, & Eremitam cernis inter aras Deo sacras, & incudes suæ artis versari; vt ea facilitate, qua nos ab arte fabrili ad cęlestium contemplationem diuertimus, tu illum cogites, ad virtutum spiritalem officinam à fabrili instituto flexisse. Vixerat aliquandiu apud suos innocenter, mox religionis desiderio incensus in Eremum abijt, vbi faber effectus sui ipsius, mores suos studuit expolire, animumque componere ad iussa sui conditoris. Ita congenitam integritatem transferens ad vitę genus longè pręstantius, illum mentis candorem inter ipsos religionis candidatos retinuit, quem ab omni huius Mundi caligine inoffensum attulerat. Neque tamen illic malleis, aut ęri pepercit; immo diuinis rebus animum tribuens, corpus fabrilibus exercuit, ne in quiete superbiens, auderet spiritui reluctari. Diuinæ vocationis gradus in eo hospes intuere. Faber è fumo, strepituque ruentis seculi abducitur. In Eremo sui corporis maceratione, & omnium virtutum profectu, sanctitatis opinionem consequitur. Inter sanctos, deferente vniuerso Eremitarum collegio, dignus habetur, qui sacrum Presbiterij officium suscipiat. Nihil horum cupidè ambitum est, sed collatum propriæ virtuti ab alieno iudicio; quia non præcipiti voto, sed matura de emerito viro Patrum sententia, res tunc temporis agebantur. Cogimur inuiti memorias Clarissimorum virorum breuibus adeo elogijs honestare, quòd scriptores de his parciùs egerint, dum vtramque Thebaidis solitudinem lustrantes, æmulantur calamo itineris celeritatem. Attamen vnum superest Apellis facinus, quod fidem, & sanctitatem egregiè ostendit. Aeramenta in vsum totius Eremi noctu Pater cude-

cudebat, probè opus vigilijs coniungens. Forsan religiosus faber sacris hymnis opus solabatur, vt id genus habet, cantu laboris duritiem lenire. Silentium, nox, & solitudo à reliquis faciebant. Ignis aderat follium impulsu fremens, atque in eo ferrum operi subijciendum. Huc humani generis hostis irrumpit, non armis, aut virili aspectu, sed ore fœmineo, & fucata ad stuporem vsque pulchritudine. Quid ad illicium huic deesset? Num forma? cum etiam maximè deformia soleat hominum oculis pro speciosissimis obtrudere, ac sensus ad nutum fallere? Deesset procacitas Magistro omnium libidinum? Egeret facundia, qui illam primo, ac pessimo nostro malo apud Euam omnium parentem exercuit? Cerneres, puellam lasciuè comptam formæ excellenti ingenuam prætendere verecundiam, & dimissis blandè oculis, velut hominis conspectum erubesceret, virgineum pudorem ementiri, interdum tamen his sublatis modicè subridere, & acriores libidinum faces eiaculari. Aduentus caussam simulat, quippiam illius artis sibi necessarium. At Senex initio anceps, qua procax puella per noctis vmbras in Eremum, & Fabri tabernam penetrasset, dolum paulatim sensit, & Dæmonis artem fabrili artificio elusit. E fornacula ferrum candens manu arreptum in faciem petulantis puellæ iacit, quo percussa statim immani edito vlulatu euanuit, illæsa penitus manu, qua Senex ferrum incensum extraxerat. Fugientis vox in ipso noctis silentio longè atrocior, totam Eremum peruasit, vnde pessimi Dæmonis contumelia, & Apellis victoria illustrior fuit. Adiecit victori donum Dei liberalitas, vt deinceps nudis manibus ferrum candens innocuus tractaret. Itaque hostis, licèt ab elementaribus iniurijs, & plagis hominum liber, sui tamen ipsius contemptum, ad Apellis gloriam, coactus est fateri, molestissimè accepisse, eumque ferino vlulatu euulgare, quo scirent vniuersi, nihil Christianæ fidei imperuium esse, vel innocentis vitæ meritis inaccessum.

NOTAE.

OBILIS iniuriæ, qua infestum hostem Apelles decessit, auctorem habes Euagrium cap. 15. *Et Palladium num.* 60. *Quam repetunt decorè satis Sozomenus lib.*6.*cap.* 28. *Et Nicephorus lib.* 11. *cap.*34.

Horum etiam certior est opinio de loco; vbi miraculis claruisse Apelles dicitur.

Achoris nuncupatur inter Aegyptios, fortassis ab Idolo, seu falso numine, quod ad muscarum pestilens genus abigendum Cyrenaici pars Aegyptiorum colebant.

*De eo meminit Plinius lib.*10 *cap.*28. *Si quidem sueuisse eos ab Deorum nominibus Vrbes appellare. Testem habeo Hermopolin, Diospolin, Antinopolin, & alias id genus plures.*

ORIGENES AEGYPTIVS.

DSTA ſpectator, & quidem nomen accipe Origenis eximij Anacoretæ, qui ſub Antonio ſacram militiam apprehendit, & inſtar illius, ad vera Chriſtianæ religionis decora prouectus, etiam in noſtro Muſæo locum habet. Sed opus Cœmentarij, quo cellulam peregrinis illico dimittendam, vt alias plures, videtur extruere, ſcito ab Origene prorſus alienum, & pictoris inſcitia appoſitum. Quippe hoc ſtudium non ipſius, ſed Ammonij Abbatis fuit, qui cum germanis Euſebio, & Euthimio in Scythi regione Anacoretis frequentiſſima aſperè, ac religioſè aliquando victitaſſet, in Origenis delirium prolapſus, & errores mordicus ſuſtentans, inter Ægypti Monachos turbas, & ſeditiones excitauit; auſus, & Alexandriæ Pontificem carpere, & Catholicos errori infenſos maledictis exagitare, donec canente claſſicum Hieronymo, & vexillum inferente Epiphanio Salaminæ Epiſcopo, Synodus Alexandriȩ coacta eſt, in qua Theophilo Vrbis Antiſtite præſidente damnatus, fȩde Aegypto depellitur. Sed audax Origeniſta nihil fractus tantorum Patrum iudicio ab errore non reſipuit, immo prauo ſemper omnium hæreticorum more, auſus fuit de rebus fidei ad Cæſaris thronum prouocare, & ſacra profanis commiſcere. Habuit etiam aſſeclas ſuos, quantum Sacrarum Scripturarum ignaros, tantum obſtinatiores, è quibus agmine compoſito Byzantium nauigauit, aliquam ibi erroribus opinionem facturus, niſi breuiſſimè vita exceſſiſſet. Hoſpes forſan Palladium audiſti, quibus Ammonium laudibus celebret, & Sanctis Anacoretis ſtudeat coniungere; ſed cogita affinem de affine loqui, & familiare ſcelus inter domeſticos collaudari. At noſter hic Origenes apprime Catholicus, & nulla ad pompam oſtentatione fidem, & diſciplinam, quas ab Antonio Magno acceperat, præſtitit vbique incorruptas, ſiue hanc peregrini, ſiue incolȩ eam cuperent edoceri. Subijcimus imagini Summi viri breue quidem elogium, ſed duobus inſigne ornamentis, quæ auctores de eo meminerunt. Alterum prudentia eſt, qua probis conſilijs optima facta coniunxit, ſibi & alijs piè proſpexit, atque receptam inter populos de ſe opinionem virtute, & rebus benè geſtis tranſgreſſus eſt. Eloquentia alterum, qua Antonij mores, & miracula ſæpe rogatus enarrare, miram ex his doctrinam, ac pietatem auditoribus infudit, & ſancti præceptoris memoriam frequenti mentione exornauit.

NOTAE.

ELLVLAS construxisse, ac peregrinis sæpius dimisisse, laus extitit Archebij Abbatis Diolcenis, de quo agit Cassianus Institutionum lib. 5. cap. 37.

Etiam Ammonio hoc ipsum tribuit Euagr. cap. 23. & Palladius num. 70. Sed nos Origenistam hæreticum damnatum explodimus.

Celebrent illum vna cum Dioscoro, Eusebio, & Euthymio germanis, Euagrius, & Palladius eadem fuligine conspersi, & more eorum, qui cæcos duces sequuntur, in eorum sententiam eant Sozomenus, & Nicephorus. Sed nostri huius Origenis laus sit apud Catholicos, vt pote discipuli Magni illius Antonij, qui hæreticorum omnium familiaritatem ex testamento suis sectatoribus interdixit.

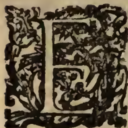
Origenis piè meminit idem Euagrius cap. 26. Sed Palladius silet prorsus.

Nonnulla de eodem reperies apud Sozomenum lib. 6. cap. 30. & Nicephorum lib. 11 cap. 37.

EVA-

EVAGRIVS PONTICVS.

VAGRIO huic imago statuta est, non quia assertorem prauorum dogmatum Origenis, & cultro Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ derasum ex albo fidelium, inseri velimus cætui illustrium Anacoretarum; sed vt Palladij sectatoris, & necessarij sui studio inter eos subdolè olim recensitus, digno inde sua temeritate elogio extrudatur, & delatus immerito honor auerruncetur. Ad Pontum Euxinum inter Iberos natus, sub Basilio Magno Cappadociæ Episcopo, & fratre ipsius Gregorio Nisseno ad Ecclesiæ ministerium delectus, ab eo inter lectores, ab hoc inter Diaconos cooptatur. Item ex Sacrarum literarum studijs aliquam sibi præstantis ingenij fidem parauit, quæ non minimum creuit Nisseni consuetudine, qui ad Synodum Constantinopoli indictam proficiscens, Euagrium sibi comitem adsciuit, & Nectario in eam sedem, Gregorio Nazianzeno vltro abdicante, suffecto, plurimum commendauit. Illic aliquandiu versatus, cum eruditionis, & morum elegantiæ famam aucuparetur, mutuo nobilis fœminæ desiderio arsit, sed refugiens adulterij turpitudinem, seu veritus viri ipsius zelotypiam, qui multa apud Augustos auctoritate, coniugij iniuriam facilè vindicasset, vsus saniori consilio in Aegyptum abijt. Sed qui adulterium Byzantij effugerat, sacrilegium in Aegypto subijt, & qui zelum coniugalis hominum pudicitiæ timuerat, sponsam Dei viuentis Ecclesiam ausus est cœnosis opinionibus attrectare. Diximus, Alexandriæ Didymum fauisse erroribus Origenis, & libros περὶ ἀρχῶν, scholijs vafrè ornatos, inter Monachos Aegypti dispersisse. Audiuit eundem Euagrius, & Origenis venenum auribus acceptum altiùs in cor transmisit, quòd postea proprio felle auctum, in maiorem Catholicorum perniciem euomeret. Ita qui ab cæco ductus in Origenis errores impegerat, eosdem oculatus voluit ad occidentis populos transmittere, vsus propterea Ruffino Aquileiense, qui libros περὶ ἀρχῶν latinitate donatos Romam inueheret. Res iam in vota concessisset, atque malis initijs deteriora adiuncta essent incrementa, allatis in vrbem libris, & in vulgus iactis, nisi Marcellæ nobilissimæ Romanarum mulierum fide, ac religione indicio, detectum venenum, & infame redditum voce Hieronymi, è pago Betlehemitico fulminantis, Summi Pontificis decreto exastum esset, ne latiùs serperet. Etiam ipse Ruffinus inuector portentorum, iussus caussam dicere, & sibi malè conscius, absens anathemate notatus est. Interea Eua-

Pallad. n. 86.

Hieron Epist. ad Pama. b.

Euagrius ab Alexandria Hierofolimam profectus, apud Melaniam Seniorem (Romanæ fidei quale decus nifi excidiffet!) aliquandiu manfit, ægrotauitque; malè tamen hofpitij repenfo officio, quando nobilem fœminam hactenus de Chriftiana re optimè meritam eodem Origenis cœno afperfit. Eadem hortante cum religionis cucullum induiffet, ad montem Nitriæ profectus eft, vbi in grege Cænobitarum biennium exegit. Proinde arbitratus tantùm in Gymnafio profeciffe, vt folus iam militare poffet, in Scythin Eremum contendit. Recruduit tamen in ea folitudine venenum, quòd Didymo propinante haufèrat, atque in vomitum erupit. Itaque libros quofdam effutijt ad Monachos, & Virgines, & ad Melaniam ipfam, melle perlitos eloquentiæ, fed Origenis opinionibus confarcinatos, quibus fimplices Eremitarum mentes veteri famæ Origenis deditas, & recentium errorum ignaras, ab Ecclefiæ vnitate aberrare fecit. (*Hieron. Epift. ad Ctefiphon.*) Præ cæteris nixus eft, apathiam, quam nos impaffibilitatem, vel impeccantiam dicimus, acceptam è fcholis Stoicorum, in Ecclefiam referre. Libero ea hominis arbitrio tantum tribuebat, vt fua vi talem fibi hominem obfirmaret, qui Deo, vel faxo fimilis, nulla poffet perturbatione commoueri. Explodebatur etiam fomes peccati, qui poft collatam in baptifmate gratiam remanet, vt hominem exerceat, & ad promerenda maiora victoriarum præmia folicitet. Lector huius opinionis maxima adhuc veftigia reperies apud Palladium in Laufiacis, quibus eundem Euagrij contubernalem, fectarium, & laudatorem dignofcas. (*Hieron. ibidem.*) Scripfit etiam vitas Eremitarum, vt Catholicis Patribus Origeniftas fuos intermifceret, quod tamen Hieronymus probè fenfit, nec tacuit. Mirum quot ex ea doctrina in Aegypto rixæ excanduerunt, & fciffa Chrifti fides quantùm perpeffa, dum Origeniftæ errorem Antropomorphitarum Catholicis obijciunt, eofque Pilofiotas vocant; hi venenatos colubros iure execrantur. Eodem diffidio cognitum eft, quantum fibi arroget ignorantia ftudio decepta opinionis. Monachi Origenis ftudiofi, quem martyris filium, & eruditiffimum fcriptorem audiebant, fed hæreticum non nouerant, eò temeritatis progreffi funt, vt Theophilum Epifcopum pene opprimerent, nifi coram Origenem laudauiffet. Vulgus etiam eorum fanctitatis opinione ductum fuaderi non poterat, quod pro hærefi aduerfus fidem catholicam confligerent. Ea propter ambigua vbique concertatio, & ex infcitia temeritas. Et quamuis fynodali iudicio damnati apud bonos excidiffent, tamen maiora tentare aggreffi funt, dum eorum Centuriones Euagrius, Ruffinus, Palladiufque, (& Ioannem Epifcopum Hierofolymitanum adijciam) eorum incendijs faces fubminiftrarunt. Ab his Pelagius poft aliquot annos anfam accepit hærefis, qua apertiùs liberum

arbi-

arbitrium præter gratiam diuinæ largitatis sustentans, multas orbis terrarum prouincias depopulatus est. Sed plura diximus de Hyperborita, quam par esse videatur, cum sciamus illum, repetitis Ecclesię Sanctæ iudicijs, & in quinta præsertim Oecumenica Synodo, & duobus Romæ Concilijs, hæresis damnatum, in præsenti Musæo, non ad ornamentum sui ipsius, vel loci, sed in probrum hæreticorum stare. Habuit tamen laudatores suos, ex quibus alij virtutem ipsius, & ingenium ante susceptos errores Origenis commendant; alij ijsdem erroribus impliciti, vt mulorum est se se mutuo scabere, antesignanum suum immodicè extollunt. Sic Socrates hęresi Nouatianus ausus est illum Macarijs sanctissimis æquare; & Gonnadius Pelagij alumnus miraculis honestare; atque Palladius cæterorum Euagrio addictissimus eundem scribere, vixisse instar Apostolorum.

N O T AE.

RAETER Palladium assectam, habet Ponticus laudatores suos Socratem, Sozomenum, & Nicephorum, quorum alter sumpsit ab altero.

Latuit aspis aliquando obtecto veneno inter choros Angelorum; sed simulatio palam fuit, cum libros sententiarum edidit, quibus Apathiam, quam D. Hieronymus impeccantiam, Nicephori interpres Indolentiam nuncupat, secutus Origenem euulgauit, qui eandem è schola Stoicorum ebiberat.

Cæteras item illius opiniones de primæua animarum aliquando origine, & de earum ablegatione ad inferiora corpora in pænam delicti, cæterasque eiusmodi impietates cum Didymo illo Cæco, & Ruffino, Palladioque Galata tenuit, docuitque.

Hinc Hieronymi zelus, quo Ponticus idem cum cæteris Origenistis exagitatus extra limen Catholicæ Ecclesiæ proiectus est.

Totius facti seriem recenset Baronius in Annal. tom.4. & 5.

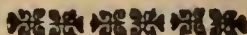
Plura etiam de eo notantur in Indice expurgatorio Romæ, tom.5.

Bibliotheca veterum Patrum in Euagrio.

De eodem rectissimum habetur iudicium S. Ioannis Climaci, & Quintæ Synodi, auctore Tharasio Episcopo Constantinopolitano, vt in actione, 3. Concilij Nicæni 2.

Sed Euagrium, de quo in libro Vitasp. scribitur cap.3. oportuit, alterum esse ab hoc Pontico, quia Ponticum nimis dedecuisset de se ipso scribere, & adeo procaciter seipsum Sanctis Anacoretis immiscere.

Vel si de Pontico id accipiendum sit, dixero ab aliquo sectatore ipsius adsutum esse:

ORVS AEGYPTIVS

DHVC scorpius inter bombyces. Iam hospes mores hæreticorum nouisti, qui ea tempestate scribentes res ab Anacoretis præclarè gestas, consulto optimis Patribus, & Catholicæ veritatis propugnatoribus, adiunxere ex suis aliquot perduellionis reos, damnatosque. Duplex consilium: Posse malos sub pallijs bonorum impune agere, & malorum infamia bonos affici, vel vniuersos æquè bonos existimari. Sic *Hieron. Epist. ad Ctesiphon.* Ponticus sub initio voluminis sui Ioannem Aegyptium Prophetam egregium præmittit, quem alij sectæ suæ viri subsequantur. Ita etiam Palladius Pontici simius, post Ammonem Nitriotem sanctum apprime virum, Orum hunc intrudit; & post Seraphionem Sindonitam affert suum Euagrium, quos ambos Origenistas, & ab Ecclesia proscriptos orbis terrarum vniuersus redarguit. Sed cur accuratè adeo perscrutemur eorum vafriciem in quærendis apud Sanctos latibulis, cum habeamus Hieronymi testimonium plorantis, quod inter choros Monachorum, *Lib. 3 Apolog. contra Rufinum.* quos Angelos dixit, Origenistas latere aspexerit, quos etiam meritò aspides apellauit. Habeat igitur Orus suam famam ab asperrimo vitæ genere, & morum præseferat integritatem, non tamen adsequetur beatitudinis præmium, quod in Catholica tantum Ecclesia, & fide creditur, & meritis datur. Scribitur in somnis ab Angelo admonitus esse. Esto, dum Catholicæ fidei communicauit. At sordet commentum auctoris, cum scribit, Orum diuinitus peritiam Sacrarum literarum accepisse. Nam quomodo vir diuinæ eruditionis applauderet Origeni in his, quæ vel illiteratæ mulierculæ veterum traditionibus insistentes, & vulgatam sequentes fidelium (pro captu) doctrinam, respuerent, ac detestarentur? Quam discors ab diuina iustitia ea opinio, quod vnigenitus Dei filius, sicut olim ex Virgine factus homo, vt Adæ scelus, atque vniuersi generis crimina expiaret, se se in ara Crucis Hostiam obtulit Deo Patri, ita aliquando carnem, & Crucem pro rebelle, & contumace Angelo esset resumpturus? *Seuerus Sulp. Dialog. lib. 1.* Siccinne suberbi spiritus malitia æquatur miselli hominis fragilitati? Angelus ingratè, ac proteruè liberalissimi sui Conditoris maiestatem affectans comparabitur Adę, quem idem Angelus inuidiosè nequam in contemptum eiusdem Conditoris, & mortis pœnam induxit? Itane eodem Christi sanguine deceptoris Angeli atrocitati, vt simplicitati decepti hominis consuletur? An post re-

bellionis crimen vnquam audita est perditiſſimi ſpiritus pœnitentia. Adhuc Maieſtatem odit, & ſeruos illius exagitat, vt ab ipſius cultu, & gratia deſciſcentes, ſecum æternas impietatis pœnas luant. At error hic Origenis cæterorum index eſto, ne oculos pij Lectoris immundis adeo blaſphemijs detineamus. Itaque Orus iſte, vel non hauſit diuinitus diſciplinam, vel ad exemplum Didymi illius Alexandrini inſana Origenis ſectatione corrupit. Ideo Euagrij, & reliquorum ſocius, eodem anathemate ictus, nullum hic locum obtinet, niſi in erroris deteſtationem, & memoriam Catholicæ in ſeipſum vindictæ. Minus etiam Palladio, & quibuſdam eius ætatis, & ſectæ auctoribus creditur, qui Oro aſcribunt eximiam virtutem aduerſus malos Genios, & miracula comminiſcuntur. Nam quomodo hic malignos ſpiritus ex aliorum corporibus extruderet, qui corde hæreſibus inſtructo eos exciperet, ac foueret?

N O T AE.

ECTE Caſſianus docet eſſe admirabilius de ſeipſo vitia, quam de altero Dæmones extrudere, collatione 15. cap.8.

Orus iſte, à Hieronymo Or, à Sozomeno Ores dictus, inter hæreticos Origeniſtas ſit.

Nicephorus lib.11. cap. 33. ſcribit, non accepiſſe illum diuinitus gratiam eruditionis, vt Palladius comminiſcitur, ſed adeo valuiſſe memoria, vt quæ ſemel audiuiſſet, optimè retineret.

Tribuunt eidem miracula laudatores ſui: ideo lectorem admonitum volo, quod Græci ſcriptores, Socrates præſertim Nouatianus, & Nicephorus in hoc incumbunt, vt Origeniſtarum cauſſam non ad errores Origenis defenſos, ſed ad priuatas Theophili Alexandrini Epiſcopi ſimultates trahant.

COPRES

COPRES AEGYPTIVS.

OSPES deinceps nullas hæreticorum imagines aſpicies, neque inſcriptiones vltrices ſcelerum, ſed delectos heroes Catholicæ fidei, & vera Eremi ornamenta, quibus maximarum vrbium gloriam anteiuit. Quem cernis compoſitis ad maieſtatem oculis ex imagine ſanctitatem ſpirare, Copres eſt Eremita, & Presbiter, vices Apoſtolorum perfunctus in ſubiecta regione, in quam Chriſtianos ritus inuexit, & incredibili exitio ſterilitatis ſublato, vberrimam intulit fœcunditatem. Vigebat apud extremas Aegypti regiones adhuc Idolorum ſuperſtitio, quamuis Auguſtorum reſcriptis, & Chriſtianorum miraculis, & concionibus longè antea cœpiſſet vrbibus exulare. Nam Principum iuſſa, eò vel non peruenerant, vel gens auito ſceleri inhærebat firmiùs, quàm ratione, & hortatu diuelli poſſet. Etiam contra ruſticorum duritiem tantò acriùs laborari oportuit, quantò minus doctrinæ ex imperitia admittebatur. Dixerim quoque refractarios Dæmones obſtitiſſe, ne antiquo iure exciderent. Attamen eorum peruicaciam, & gentis cæcitatem deuicit Presbiteri huius labor, & tolerantia; adeo vt plebs paulatim à profanis ritibus abducta, ad Chriſti religionem tranſiuerit. Animarum ſalutem agri felicitas ſecuta eſt, cuius hoc vitium fuerat. Segetes meſſem longè minorem dabant, quàm ſemen, & aruorum cultus requirebant, & eorum luxuries pollicebatur. Cum enim in ſpicas adoleſcerent, malum ſibi gignebant vermiculorum genus, à quo miſerè conficiebantur. Suſcepta Chriſti fide Neophyti, vt id malum auerterent, Presbiteri ſui preces apud Deum poſtulabant. Reſpondit is, non vermes tantùm deſituros, ſed ipſam arenam fruges daturam, ſi in fide perſiſterent. Ea vox obauditæ precis, & futuræ fertilitatis omen vulgo accepta. Nec mora. Sinus complent arenæ pedibus Copretis ſubſtratæ, & rogant, vt ei ſacro ritu benè precetur. Fides, qua res tota agebatur, è ſucceſſu futura erat recepti cultus teſtimonium. Annuit Deus votis fidelis populi, qui poſtquam ſacerdos iuxta eorum fidem arenæ fœcunditatem apprecatus eſſet, eam ſemini immiſtam per arua diſperſit. Mirum humanę fidei à diuina liberalitate ſubſidium. Cum ager extra omnem vermium iacturam pulcherrimam frugem dediſſet, regio deinceps alias totius Aegypti vberiores annona ſuperauit. Preſbiter publicum commodum in ſuam etiam rem traxit. Hortulus eadem ſoli ſterilitate laborabat. Huic ſemen iniecit arena benedicta miſtum,

quo in posterum herbarum, & arborum ferax euasit. Inde quotannis incolarum mos fuit, satiuo tempore ad Copretem arenam afferre. Sed hæc inter agrestes populos gesta adhuc maiorem sibi fidem vindicant ab vrbe proxima, in qua Copres idem prodigio excellentiori de Mago Aethnico triumphauit. Eam noua seges Christi fidelium incolebat, quam iste magicis artibus instructus peruertere sategit. Copres in auxilium opportunè aduolauit; verùm quamuis comptis illius mendacijs nudam, atque ideo fortiorem veritatem obiectaret, tamen nequibat lubricum anguem adeo retinere, ne facundus publico malo è manibus veritatis in aliquam apud vulgus inane opinionem elaberetur. Deerat iudex, cuius arbitrio maxima de religione controuersia committi posset; & plebecula verborum strepitum sequens, meritò timebatur, ne in partes illius concederet, qui extremus in agone stetisset. At Copres, vt fidei negotium extra aleam popularis imperitiæ sisteret, remoto verborum apparatu experimentum obtulit, quo quisque suo periculo propriam fidem obfirmaret. Rogum in foro succendi iubet, fidei, ac perfidiæ examen: mox infidelem manu apprehensum secum in flammas trahit. Ille reluctans dictitare, rem seorsum agendam esse, atque debere illum prius de sua fide periclitari, qui periculum exhibebat. Presbiter assensit, & inuictæ crucis signo munitus sese rogo immisit. Flammæ resilientes nulla virum Dei iniuria affecerunt, visæ palam humano ingenio corpus illius declinare, & extra latus crepitantes sueto more desæuire. Ad horæ dimidium Copres in rogo stetit, mox illæsus exiluit plausu omnium exceptus. Horrebat propterea Magus non iam fidei periculum, sed supplicium infidelitatis, & moras nectens fugam meditabatur, cum turba erga victorem prona miserum illum renitentem, & hominum, Deorumque fidem implorantem, in rogum coniecit, quo repente ambustus vix aufugit, & inclamantibus vniuersis vrbe perpetuò exulaturus abscessit. Hoc operis alterum eloquentiæ facinus sequitur. Vicus erat, cuius templum Dijs sacrum incolæ sacrificijs frequentabant, atque his stata dies agebatur, quando Copres eà iter faciens, gentem aspexit Idolis hostias cædere. Porro errorem piè miseratus illico sermonem instituit de inani Deorum cultu, atque rationalis hominis indigna erga stipites, & saxa (vilissima pondera) veneratione, pro qua Deum rerum omnium conditorem, & rationis donatorem aduersaretur. Ea Sancti spiritus gratia, ac orationis extitit vehementia, vt plebs ad fidem Christi accedens, breui idolis cultum abrogaret. Diximus, hortulum iactu arenæ fertilem redditum, sed rursus altero miraculo insignem cogimur dicere. Olus inerat Copretis manu excultum, quod in arenosa solitudine perrarum sui desiderium multis inijciebat. Paganus

audax

audax præ cæteris noctu id suffuratus est. Cibus ex eo parabatur; sed cum lebeti ad tres horas sur ignem iugiter subdidisset, tamen olus adhuc virere, aqua frigere, ac si trium horarum succendium neutrum affecisset. Stupor hominem inuasit, deinde furti detestatio, & cupido redimendi facinoris facto meliori. Olus ad Copretem refert, reatum, & prodigium pandit, & in fidem Christi recipi obnixè orat. Sceleri ignotum est, & roganti post dies aliquot sacra ablutio de more pręstita. Hæc, ne aliquando in dubium reuocarentur, Monachi cuiusdam incredulitas fecit. Namque dum inter plures Copretem de se modicè loquentem audiret, & aliquando pro gloria diuinæ opis contingeret, miraculorum meminisse, Monachus nugatoria putans, facilè in soporem abreptus est. Stertenti videbatur, idem Copres manu librum tenere ornatu, & aureis literis admirandum, vnde suæ narrationis argumentum desumeret. Prope senex aderat canicie, & aspectu supra humanam speciem verendus, qui truci supercilio dormitantem arguebat, quod oscitanter adeo Presbiterum auscultans, auderet impudenter dicta in dubium vertere. Minæ soporem dispulerunt. Ille repentino terrore percitus, rem nequiuit socios celare, sed vt proprio dedecori parceret, somnium his latinè expressit. Hinc maxima viri rebus, & sanctitati fides. Verùm risu æquè dignissimum ingenium illius fuit, qui credidit, Copretem ignarum latinitatis id somnium latuisse, cuius sanctitatis fuerat, immissa visione, torpidum animum excitare.

N O T AE.

OPRETIS huius acta Lector reperies apud Euagrium cap. 9. & latiora aliquantulum præstabit Palladius num. 54.

Egregia de eodem mentio extat inter Sozomeni historias lib. 6. cap. 28. Nec discors apud Niceph. lib. 11. cap. 33.

De intrusa Mutij historia inter Copretis narrationes, quas habet Euagrius, ac silet Palladius, satis, superque iam diximus in notis ad Mutium.

MACARIVS AEGYPTIVS.

QVI fossores summo vitę periculo aurī fodinas irrumpere, vel ad exitium obsessæ vrbis cuniculos agere admirantur, opus longè minus aspiciunt ingenio Macarij huius, qui inter arcana telluris viscera, non opes, aut sanguinem, sed quietem, ac tranquillitatem quærit. Ipse hunc cuniculum pertinaci labore ad semistadium produxit, quo ad cryptam euaderet tantum spatium dissitam, si quando appulsus populorum sibi orationis, & meditationis studio interdiceret. Saxorum asperitates, tenebras, & silentium, quæ mortales cæteri oderunt, Anacoretæ enixiùs sectabantur, vt illic procul ab aspectu, & strepitu humanarum rerum, mens firmior inhæreret diuinis. Lumen è laterna vultum Senis illustrans, quemadmodum oculos exhibet lectioni intentos, ita animum demonstrat præter omnem curam adfixum cruci dilecti Redemptoris, cuius memoriæ, & obsequijs horror cryptę, & silentium probè conueniunt. Hic Aegyptius genere, omnium scriptorum illius æui testimonio celebris, fertur, trigesimo suę ætatis anno inter Tyrones sub Antonio militare cœpisse. Quadragesimo Presbiter initiatus, Scythi solitudinem omnium primus aggreditur; vbi solitudine, & austeritate loci, & victus, Anacoreticæ perfectionis specimen, & posteris exemplum prębuit. His armis postquam carnis vitia, & Dæmonis impetus diutino bello infregit, non tamen valuit Arianos hæreticos arcere, qui vrbibus sua contagione infectis, etiam intra secreta Eremi Catholicos Patres cruentis armis appetiuere. Quippe recepto inter Diuos Athanasio acerrimo fidei propugnatore, Lucium quemdam pseudoEpiscopum secuti, Alexandrinam Ecclesiam, quæ eorum impietati renitebatur, euersis aris, direptis donis, necatis, vel eiectis æditius, ad extremam fere cladem concusserunt. Eadem rabie eques in Eremum immissus innocentes Patres ad vrbem traxit, vbi primùm suggestione, & blanditijs, deinde tormentis, & mortis terrore studuit Arianorum factio illos proprię perfidię illigare. Sed cum fidei tesseram ab Apostolis traditam, & in Niceno concilio obsignatam audacter profiterentur, & iugulum alacres gladijs extenderent, hęreticos adeo terruerunt, vt neque auderent his mortem, quam cupiebant, inferre. Igitur ne auctoritas sceleris Patrum virtute apud populum frigeret, fidei splendorem, quem nequibant ea hæresum lippitudine sustinere, exilio ablegant. Macarius noster cum altero eiusdem

Cassianus collat. 24. c. 3. & 4.

Idem col. 15. c. 111.

Theodor. hist. lib. 4. cap. 19.

dem nominis, & ſanctitatis viro ad inſulam peſtilentis cæli inter Aegypti lacunas, alij aliò exulaturi deportantur. Sed vbique locum eſſe virtuti, exilium temporis breuitate, & rerum geſtarum magnitudine, oſtendit. Ad inſulam Chriſti fides nondum pertigerat; & incolæ addicti patrijs ritibus, quemadmodum commercia peregrinorum reſpuebant, ita veterem cultum, & barbariem congenitam retinebant. Noctu Sanctorum exulum Scapha vix appulerat, cum flaminis Idolorum filia malis Genijs agitata, clamore, ſtrepituque domum, & oppidum vertens, ad peregrinos Patres proſiluit. Furor indecorus virginis verecundiæ, & patris ſui dignitati, plurimos Oppidanorum ad littus traxit. Illa Sanctorum pedibus aduoluta lamentari, immo Dæmones ore ipſius fremere, Dei ſeruos ſecum improbè agere, qui antea vrbe depulſos, poſtea Eremo exturbatos, adhuc prohibeant, ne in minimo totius Aegypti angulo conquieſcant. Veterrimas hic ſedes ſibi, gentem vltro deditam, non iniurioſo bello ſubiectam. Cur ipſi opum, & dignitatum contemptores ſibi inuideant Inſulam paluſtri limo obſitam ſterilis ſoli, & ob aeris inclementiam extra omnium mortalium cupiditatem? Si tyrannicè occupare, & ius, faſque peruertere in animo habeant, ſe receſſuros, vt habeant. Illi immundos ſpiritus ſilere imperatos fuſa ad Deum oratione eijciunt, & puellam priſtinæ tranquillitati redditam, Flamini eius patri, quem miſeratio furentis filiæ eò perduxerat, reſtituunt. Gens tanto Chriſtianæ religionis experimento incipiens Idolorum amentiam ſuſpectare, deinceps libentius aures præbuit Macarijs, Deum verum aſſerentibus. Neque in longum protracta res. Inſigne, quod erat ſceleris, & religionis, Fanum Deorum demoliuntur, & Chriſto Eccleſiam ſtatuunt. Fama Alexandriam perlata Arianos perſtrinxit, qui diffiſi factum improbare collaudante plebe, & veriti, ne Catholicorum fidei maior in dies honor accederet, ſanxerunt, ab exilio extorres occultè reuocari, & ad Eremos dimitti. Ita Macarius auctus titulo confeſſionis ad cryptam, & ſueta ſtudia reuertit, quæ nulla poſtea perturbatione intermiſit. Eodem abſente Crypta inſignitur miraculo, quod apud Ruffinum legas. Cęcum trium dierum itinere ad eam perduci rogauerat ſummo comitantium labore. Vbi Senem abijſſe comperit, præſentes rogauit, vt ad eam parietis partem ducerent, vbi Senex cubare conſueuerat. Ex ea aridum lutum, quo oblinebatur, detrahens, & aqua proximi putei, vnde idem bibere ſolebat, lutum diſſoluens, eoque oculos liniens, abluenſque, extemplo lumen recepit. Poſtquam ab exilio redijt, maioribus prodigijs claruit, ex quibus iuuabit pauca quædam referre. Rixa inter inter accolas orta vnum ex his proſtrauerat. Alter perperam homicidij inſimulatus, cum
ad

ad supplicium peteretur, salubri consilio ad Macarij cellulam perfugit; nam eius auctoritas tumultum præcipitis turbæ in æquum, ac maturum de re iudicium conuertit. Porro ille necis reatum negare, hæc leues suspiciones obijcere, nullibi tamen testimonij, vel indicij satis. At Senex certò facti seriem resciturus, ad sepulcrum interfecti illius perrexit, & Christi nomine adiuratum iussit edicere, num auctor eius necis extitisset, qui accusabatur. E tumulo vox reddita est, non illum sibi vitam eripuisse. Vocem plebs agnouit, ac stupuit, cupiens vlterius de homicida interrogari. Cui Senex, hominem, inquit, profuit calumniæ eximere, obest alterum capitis periculo implicare. Etiam magicum facinus Macarij Sanctimoniæ cessit. Puello viro nupta, iugalem fidem insigni pudicitia tuebatur, deperibat eam Aegyptius adolescens irrito labore, ac libidine. Ea propter ad sacrilegas artes conuersus, vt marito odium puellæ gratiam sibi pararet, præstigiatoris cuiusdam opera illam equina specie deformem oculis intuentium exhibet. Coniux, qui domo abscedens puellam reliquerat, vbi rediens equam aspexit, pene dolore concidit. Nec minor puellæ stupor, dum familiares auersis ab ea oculis sermonem horrent, in stabulum conijciunt, & iumentorum pastionem apponunt. Sic familia subtrahente humanos cibos, ipsa belluinum pabulum refugiente triduo ieiunatum. Perijsset tandem misera, nisi Deus viro spem iniecisset, posse abigi malum Macarij intercessione. Igitur vxorem capistro ad virum Dei adducit. Discipuli obuiam profecti, & eadem illusione caligantes, sciscitabantur, quare equam sic ad Senem traheret. Ille obortis lacrymis inquit. Hanc ego puellam vxorem duxi, nunc equam traho incertus mea, an sua culpa. Interea Macarius de coniugum infelicitate à Deo præmonitus, eundem intentiùs precabatur, & post orationem egressus cellula, nullo præstigio deformem, sed afflictam intuitus puellam, lustrali eam aqua perfudit, & sacris precibus adhibitis, subiecit astantium oculis ex equa puellam aspiciendam. Cibo adiuta dispulit tridui inediam, & ab eodem Macario accepit, quomodo deinceps sese tutam aduersus præstigias seruaret. Namque intellexit, ideo Magum ausum fuisse suis artibus in eam sæuire, quia diutius abstinuisset sanctis Ecclesiæ mysterijs, quæ tutissima sunt Christianorum arma, & præsidia. Alterius etiam virginis curatio admiranda. Inuaserat corporis verenda vlcus malignum, quod latè serpens, etiam vermes ferebat putridum corpus depascentes. Fœda res, & morte ipsa atrocior. Sanctus integram hebdomadem precibus vacans, cum sæpius perductam ad se virginem oleo vnxisset, incolumem remisit, ita exesę carnis vitio coaptato, vt ablato, quod sexus fuerat muliebris, puella eunucho simillima, liberè postea inter vi-

L ros

ros degeret. Adhuc maiora. Hæreticus quidam, Hieracis sectator, facundo ore, & aculeatis è dialectica argumentis, aduersus futuram carnis resurrectionem inuectus, audientium Idiotarum animos, qui plures aderant, ambiguos agebat. Eò Macarius accitus, profluuium illud verborum vno Pauli Apostoli dicto stitit, & nutantes imperitorum mentes perinde obfirmauit, atque si hæreticum eodem Pauli gladio detruncasset. Inquit: Non est in verbo regnum Dei, sed in virtute. Cœmeterium adest, si quis defunctorum euocatus surrexerit, ei, qui euocauerit, fidei, & resurrectionis testis esto. Fœdus id acceptum. Rogat Hieracitam Senex, vt prior fidei suę periculum faciat, ille primas seni tribuit, qui pepigisset. Flexis ad orationem genibus Pater Deum sibi, ac fidei adesse rogat, & nomine ipsius iubet, Monachum nuper defunctum reuiuiscere. Vox vitę nuncia statim de sepulcro auditur, exhumatur defunctus rediuiuus, veræ fidei, & futuræ resurrectionis testis. Nugator ille inita statim fuga extra regionem exulatum abijt. Aliud etiam portentum est gulosi Dæmonis, quod subijciam. Adolescens obsessus ita ab eo afflictabatur, vt frequenter cogeretur, ternos panis modios, & aquæ amphoram vna cœna absumere. Sed quia stomachus tantum cibi pondus continere non poterat, in eructatione egestum Dæmon in fumum vertebat. Immanis vorago non vnius priuatæ familiæ fortunas, sed census maiorum Principum hausisset. Igitur cum inopia largitatem ciborum minueret, (refugiunt aures immunditiam) cogebatur infelix propria resumere excrementa. Hunc contrarijs omnino artibus, & more Medicorum, antidotis Macarius curauit. Gulæ pessimi Dæmonis obiecit ieiunium septem dierum. Superbiæ adhibuit tormenta humillimæ orationis. Irę opposuit miram erga affectum iuuenem charitatem. Sic vorax hospes eiectus. Claudatur elogium dono vaticinij, quo Macarius, præter cętera virtutum prodigia, post mortem eluxit. Duos in Scythi discipulos erudiebat. Ioannes obsequijs magis aptus, etiam familiariùs altero, Seni hęrebat. Animo ipsius inerat aliqua parcitatis rubigo, quam Macarius præsentiebat paulatim in auaritiam, deinde in rapinam fore coalituram: ideo oppositum auaritię malo decus liberalitatis inculcans, dicebat, opes religioso viro venenum esse, & diuitiarum cupiditatem non abesse ab Idololatria; vnde eidem minabatur vetus Giezi supplicium, si quando ab hac virtute, qua Dei munificentiam seruuli ęmulantur, ad vitium transiret, vnde facillimus ad quamlibet iniquitatis speciem traiectus est. Miscet namque auarus opum desiderijs cædes, periuria, rapinas, nihil inter sacrum, & profanum discernit, vnum eidem ius, & iniuria. Interim Macarius nonagenarius cursum suæ ætatis, quam sanctissimè egerat, morte absoluit, & Ioannes eius

 cel-

cellulæ hęres, eidem in Sacerdotio ſubrogatur. Sed confiſus, ſolo dignitatis titulo poſſe virtutes retineri, immemor vaticinij, ſenſim à veſtigijs Macarij receſſit, & in auaritiæ cœnum lapſus, etiam pauperum Chriſti bona ex fidelium liberalitate legata raptu vſurpat. Flagitium illico pœna ſecuta eſt, quę Giezi lepram, iuxta Senis vaticinium, miſero intulit adeo immitem, vt ſcabrum vbique corpus, nec ſpatium inter puſtulas haberet, quo extrema digitorum illæſa ad cutem pertingerent. Quoad vixit miſellus, proprij criminis, & alterius ſanctitatis teſtimoniũ, potuit cęteros, ex ipſa morbi atrocitate, ſacrilegij pœnas edocere.

N O T AE.

ACARII huius feſta dies eſt in faſtis Eccleſiæ 18. Calend. Februarij. Fusè de eo ſcripſerunt Euagrius, eius aliquando diſcipulus cap. 28. & Palladius num. 19.

Omnes fere auctores ipſius ſanctitatem, & miracula conteſtantur. Vnum nos notandum duximus.

Quæſtionem de reſurrectione ſuſceptam aduerſus Hieracitam, quam Palladius, & Sozomenus vix attingunt, longè ab hac Euagrij narratione refert Caſſianus collatione 15. cap. 3. Ibi hæreticus aduerſarius, non Hieracita, ſed Eunomianus ponitur.

Mortuus ille, qui ſuſcitatur, non dicitur Monachus nuper ſepultus, ſed antiquiſſimus Idolorum Sacerdos, qui Regum ætate vixerat, longè ante aduentum Saluatoris Ieſu Chriſti.

Idem aduerſarius non rei interfuiſſe, ſed oppignerata in craſtinum fide, ſcribitur, conſulto periculum detrectaſſe.

Plura etiam Macarij facta, & dicta Monachis ſalutaria reperies apud Scriptores; quæ neſcias, huic Ægyptio, an alteri Alexandrino aſcribas.

De Flamine Gentilium à quodam Macarij diſcipulo conuicijs laceſſito, ſed vlto abundè iniuriam, & manſuetudine Macarij ad Chriſti fidem perducto, hiſtoria eſt, quam neſcis vtri potius conſignes.

Item de expilatore ipſius cellulæ, cui idem, res ablatas vt tutus exportaret, præſto fuit.

Refertur à Gennadio inter Eccleſiaſticos ſcriptores, cuius etiam extat in Bibliotheca veterum Patrum Epiſtola ad iuniores Monachos. Circumferuntur etiam ipſius nomine Homiliæ plures, ſed quæ cenſura indigeant. Conſule de his Indicem expurg. Romæ editum in Macario.

MACARIVS
ALEXANDRINVS.

RODIIT ex eadem Schola Antonij alter Macarius, titulo confessionis, & exilij gloria æquè conspicuus, quem ea ætas, vt ab Aegyptio dirimeret, Alexandrinum dixit, & Scriptores quidam Vrbanum appellarunt, ab insita comitate, & lepore orationis, quibus, citra quandam Aegyptij seueritatem, animos discipulorum sibi deuinxit, & ad diuina studia prouexit. Iam olim Arianorum improbitate coactus fuerat solum vertere, & in prorogan-da apud Insulanos fide, vt diximus, strenuam operam alteri Macario nauauerat. Postliminio Celliæ Eremum reuisens, vbi diu Monachus militauerat, & Sacerdos præfuerat, sueta officia repetijt. Sed viro eximiæ sanctitatis, & gloria miraculorum cæteris Anacoretis miraculo, non hic ad imaginem titulus, sed volumen, cui etiam plures insudarent Scriptores, minus esset. Nos pro vsu pauca, selectaque. Ipse cælestem gloriam adeptus, & vbique mortalium clarissimus, vota pro penso accipiet. Quamuis inter primordia sanctæ austeritatis gulæ tyrannidem cibi parcitate euertisset, tamen excitus fama Monachorum Tabennesiotarum, qui quadragesimæ ieiunium crudis agebant, septennium coctis abstinuit. Postea his multò parciùs tres annos victitauit; nam singulis diebus quinquncem panis, & aquæ tantillum adhibuit. Neque tamen acri ieiunio luxuriam adeo protriuit, vt illam tum fomitem fragilitatis, tum stimulum superbiæ non pateretur. Porro sibi infensus, vt sæuioribus aculeis carnis stimulos retunderet, hanc viam ad victoriam iniuit. In Scythi Eremo, Celliæ proxima, palus erat vliginosa, & arundinum ferax, quæ culices alebat grandiores, etiam aprorum cutem aculeo traijcientes. Hanc Macarius cum libidine luctaturus palæstram subijt, in qua nudus, sedensque anni fere dimidium permansit, ita culicum sæuitia pustulatus, vt leprosis deformior, humanam pene formam exueret, atque ad cellulam reuertens, vno tantum vocis sono posset à discipulis cognosci. Eundem cominus cum hoste dimicandi cupidum voluntas cœpit quærendi inter deuias solitudines sepulcrum Iannis, & & Mambres, Magorum olim Pharaonum gratia potentium, quod ferebantur, sibi construxisse in secessu peramœno, sed congestis thesauris, & assidua Dæmonum custodia hominibus inaccessum. Inuium iter erat,

&

& immanis vbique solitudo. Macarius noctu nautarum more stellam sibi ducem itineris statuens, in fabulosa regione ad singula milliaria calamos defigebat, qui spatium, & reditum indicarent. Nono cœpti itineris die, postquam paululum obdormiuit, collectos in fascem calamos, quos singulos fixerat, ad caput reperit. Facti altera est opinio. Vel Dæmonem eos euulsisse, vt Macarium errore viarum implicaret, vel Deum permisisse, vt magis diuinæ prouidentiæ, quàm humano ingenio fideret. Paululum à sepulcro aberat, quando Geniorum legio deformi specie, armis, & vocibus minitabunda in virum Dei exiluit. Ipse rictus horribiles, & minas subridens, ociosè locum, tumulumque perlustrauit. Præter ingens ædificium, & aurea quædam dona, nihil ibi spectabatur præclarius, quam cadus aeneus, nexu ferreo pendens è margine putei, & mala quædam punica sole arefacta. Despecto igitur cum fama sua monumento, Macarius discessit. Sed viatico carere iam cœperat, & fessus itinere, ac ieiunio labasci, cum ab inani quodam spectro in aliquam spem erectus est. Non vltra stadium puella videbatur albo amicta vrceum tenere, & Macarium insequentem ad potum inuitare, sed quamuis hic celeriorem gressum intenderet, eà tamen semper stadij interuallo aberat, donec euanescens spem Macarij, secum rapuit. Verùm liberaliorem eo spectro se præbuit grex agrestium Bubalarum, qui puellæ illusioni successit: nam quædam recens effœta coram Macario substitit vbere affluente. Cælestis etiam vox fuit, vt stantis vbera exsugeret. Itaque ad vbera liberaliter admissus, lac abundè bibit, eamque proprij fœtus oblitam, vlterius vsque ad Celliam, altricem, & comitem habuit. Dispar huic feræ altera viro maleficium intulit, ac recepit. Puteus fodiebatur apposita margini vi sarmentorum, quæ lapsum telluris egestæ prohiberent. Inter ea aspis latebat, quæ inter opus admotam Macarij manum morsu valido perstrinxit. Vulnus à veneno cunctis mortiferum nihil prohibuit, quin ille inoffensus anguem manu discerperet. Attamen, quamuis clara adeo prodigia haberentur apud cęteros pignora perfectionis, ipse tamen proprijs meritis diffidens, maiores adhuc austeritatis, & macerationis caussas quæsiuit. Fama olim acceptam virtutem Tabennesiotarum voluit coram experiri. Ea propter reiecto cucullo, famulari veste amicitur, pergit, & Pachomium Archimandritam precatur, vt se se inter Monachos recipiat. Excellebat Pachomius, preter sanctimoniam, etiam singulari prophetię dono, sed diuino permissu tunc Macarij arcanum non est assecutus. Ergo labentem ætatem, & corpus imbecillum intuitus, vt ab eo desiderium auerteret intempestiuæ asperitatis, obtrudebat arctam, & præruptam religionis semitam, quam statim à conspectu refugeret. Hic tamen precari, vt in

semi-

ſemitam admittatur, nunquam ab ea pedem relaturus. Hinc prece, inde excuſatione certatum eſt tota hebdomade, quam Pachomius ieiunè actam ab eo ſentiens, accepit omen futuræ virtutis; ac firmitatis, & Monachorum conſulto Senem inter Tyrones locum habere iuſſit. Quod veteranorum Dux inter Tyrones opus prætermitteret? Aduenit quadrageſimale ieiunium, quod ſinguli crudo, & parciore victu celebrabant. Perfectiores pauxillum cibum ad veſperam ſumere, alij poſt biduum, alij ad quintum diem. Ipſe ad opus textorium madefactis palmarum folijs ſtans in angulo, non humano cibo, neque aquæ potu vſus eſt, præter quam folijs crambes; & his parcè admodum, nec citra Dominicam diē. Ita ieiunium vſque ad Sanctum Paſcha ſtrenuè toleratum. Sed exemplum tanti laboris, & inediæ, quod cæteros debuerat ad æmulationem prouocare, potius in ſeditionem vertit; ac ſi Abbas ferreum hominem admiſiſſet, qui eorum fragilitati conuicium faceret. Quis mortalium, inquiunt, iugiter ſtans, orans, ac laborans, non ſomno, non ſede, non cibo indigeat? Quid robur in homine ætatis occiduæ, & ieiunium, & vigilias indefeſſus contemnat? Pachomius idem anxius ſuſpicabatur, Senem altioris eſſe virtutis, quàm ex aſpectu conijci poſſet: ideoque Deum ſupplex orabat, vt hoſpitis ſibi conditionem reuelaret. Accepit diuinitus, hunc Macarium Alexandrinum eſſe, non obſcuræ famæ, & ſanctitatis virum. Itaque Senem amplexus, appellat ex nomine, quæritur voluiſſe, ſic amicos latere, vt parum ab iniuria abfuiſſet. Ille non inficiari, ſe Macarium eſſe, ſed negare vllis petitum iniurijs, immo adiutum exemplo eorum virtutis, quam rumore diſperſam, fama nobiliorem compererat. Ita ſeditio in admirationem conuerſa. Adijciam & rerum abditarum perſpectionem. Presbiteri cuiuſdam caput Cancer, atrox morbus, horribili ipſius dolore, & nauſea intuentium rodebat. Et cum ſalutem impetratum ad Macarium veniſſet, ſeuero admodum conſilio ab illo repellebatur. Diſcipuli immanitatem vlceris, & ſpectaculi fœditatem miſerati, pro viro apud Senem precibus laborabant. Quibus ille inquit: Presbiter ſibi malum conſciuit, qui turpi mulierum commercio pollutus, auſus fuit ſacris miniſterijs perfungi. Huic egò recuperandæ ſalutis conditiones do. Perpetuò ſe ſacris altaribus abdicet, & cum populo diuina myſteria ſuſcipiat. Ille occulti ſceleris turpitudinem confeſſus, dolenſque abdicationem pollicetur, & Macarij manu tactus, incipit ab horribili morbo conualeſcere; mox capillitio donatur, quod ſuper exeſam cutem prodigioſè creuit. Sed hominibus præſtita beneficia ſileant, dum beſtijs eadem collata narramus, licèt interdum ſerie rerum, ac temporum ſubuerſa. Leæna catulum ferens, impulſo cellulæ oſtio, ad Senem ingreditur. Fœtum ad pedes ſedentis proij-

proijcit, nutibus, & rugitu opem depoſcit. Pater in catulo luminis orbitatem noſcens, oculos ſaliua linit, & ab oratione ſurgens, prorſus ab eo cæcitatem diſpulit. Fera illuminatum fœtum vberibus admouet, inde abreptum cellula exportat. Craſtina rediens affert munus, ouinam pellem cæteris ampliorem, qua Macario grates exſoluat; eamque rictu ad lætitiam compoſito, & cum gemitu offert. Macarius vero donum ex alieno grege raptum reijcere; Leæna ſubmiſſo corpore reptans ad pedes reponere, eiulare, dolere munus reiectum, donec Senex dixit, accipere ſe munus, ſi deinceps à gregum infeſtatione temperaret. Illa nutu capitis viſa conditiones accipere, extemplo abſceſſit. Sed pellem ipſam, eximij miraculi monumentum, à Macario acceptam Athanaſius Antiſtes Alexandrinus tanti fecit, vt eam Melaniæ nobiliſſimæ mulieri donum daret, inter præcipua religioſæ domus ornamenta ſpectandam, qua belluinam quiſque gratitudinem commendans, humanam amplius ingratitudinem deteſtaretur.

N O T AE.

TIAM Alexandrinus hic recenſetur inter Sanctos 4. Nonas Ianuarij. Inſignis de eo paſſim mentio eſt apud veteres.

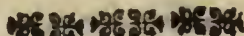
Elogium maximè conſtat ex his, quæ referuntur ab Euagrio cap. 29. quibus vberiora ſubdit Palladius num. 20. Sed Sozomenus, & Niceph. hunc Alexandrinum confundunt minus ſcitè cum altero Macario, cognomento homicida, cuius etiam ſeiunctim ab his meminit Pallad. titulo Macarij iunioris num. 17. Quem errorem optimè recognouit Baronius in notis ad Rom. Martyrolog.

Prodigium Leunculi ab eo illuminati tradit Ruffinus, ſed differt ab eo Pallad. dum catulum eundem Hyene appellat, interprete Gentiano Herueto, & feram ipſam Hyenam dicit.

Noſti lector animal ſubdolè atrox, quod noctu hominum voces ementitur, vt ædibus eductos necet, voretque.

Ab hoc Macario differre illum putamus, quem vitiata à quodam amatore puella, cum falsò ſtupri inſimulaſſet, coacta fuit in enitendo fœtu innocentem, ac Sanctum confiteri. Quibus ille præconijs vanam gloriam timens loco aufugit, & in Scythim venit. Vitaſp. par. 2. cap 95.

Alter etiam ille habetur, ac fortaſſis Euagrij diſcipulus, cui Ruffinus Aquileienſis præfationem ad libros Περὶ ἀρχῶν, *inſcribit.*

ANVBIS AEGYPTIVS.

ABENT temporum calamitates, vt rebus perditissimis virtus plurimorum maximè illucescat. Sic inter bellorũ tumultus copia militum, ac triumphi spectantur Imperatorũ, qui tranquilliori seculo togati, priuatique consenescerent. Sic sæuiente perfidia illustratur eorum fides, quos Gentiliũ furor, aut hæreticorũ odium afflixerit. Incertum est, num Anubis hic aduersus Idololatras, an Arianos illis deteriores steterit pro fide Orthodoxa. Constat tamen eius ætate ab vtrisque illatã Christi Ecclesiæ persecutionẽ, & hunc inuictũ perstitisse multa gloria, & religiosæ virtutis incremento. Nam oblato semel corpore cruciatibus, cum veritati testimoniũ reddidisset, nunquã postea ab ea deflexit, vt mendaciũ, vel in re leuissima diceret, quod etiã de eo Scriptores meminerunt. Sed quæ dona cælitus receperit, quàm familiariter sanctis Angelis vsus fuerit, & quibus actibus initũ semel Martyrij decus honestauerit, delectabit audire ex ore ipsius, cũ extra omnẽ iactãtiæ suspicionẽ, euictus precibus quorundã Patrũ, ea occasione ipse de se disseruit. Sirus, Esaias, & Paulus summæ religionis, & abstinentiæ viri, seiunctis consilijs ẽ diuersa regione veniebant, vt Anubim inuiserent. Flumen, quod cœptũ iter præcidebat, lembo carens transitorio, ad ripã omnes coniunxit. Propterea salute inuicẽ dicta, ac repetita, itineris caussam quisque sciscitatur. Vbi se Anubis desiderio profectos singuli fassi sunt, id prodigiosè acceptum est, creditũque aliquo diuinę prouidentiæ arcano contingere. Sed quia Senis domiciliũ tridui iter aberat, nec cymba videbatur, qua flumen transmitterent, alteri ad Sirum versi rogant, vt à Deo nauigium deposcat. Is officium orationis nõ detrectare, si ambo comprecatores accedant. Pulchrè adeo oratum est, vt ad finem orationis nauigium appellere nullo remige, sed forma celeri, expeditaque. Vbi Patres conscenderunt, lembus aduerso flumine sponte actus, triduanũ iter hora vna expleuit. Hoc Siri precibus datum. Alijs prodigijs comites donati. Esaias naui exiliẽs, inquit, Domino reuelante didici, Anubim hac ipsa via nobis occursurũ, & consciũ secretorũ cuiusque nostrũ de his palã actũrũ. Subiecit Paulus, Ego itẽm diuinitus accepi, illum postridie ex humanis decessurũ. Proh seculi felicitatẽ, quod in vrbibus agmina Sanctorum Antistitũ, in Eremo Sanctorũ Prophetarum turmas aspexit miraculorũ, & præsagiorũ gratia inclytos. Nihil ex his vates fefellit. Obuius Anubis veniens dixit, aductum eorũ sibi ante fuisse reuelatũ, & exoptasse eos corã excipere, quos

M animo

animo absentes cœperat adamare. Etiā quibus singuli pollerent virtutibus, quibus meritis ad æternā felicitatē contenderent, iuxta eorū vaticiniū aperuit. Cui Paulus. Qui tibi nostra hæc secreta detexit, idem nobis indicauit, te post triduum ex tenebrosa hac humanarum solicitudinū eluuione ad perennem quietem, & claritatem migraturum. Igitur qui Regnum cæleste proximè spectas, & metam laborum prope attingis, nos edoce, quibus auxilijs periculosam vitæ huius viā decurristi. Nullū est, quod metuas inanis gloriæ, vel iactantiæ periculū, si nostris precibus, & Christianæ charitati fauens, vitā probè actā, posteritati incitamentum transmiseris. Flexit Anubim mentio charitatis, vt breui totius vitæ epilogo totum sese effunderet. Inquit. Postquā fidei postulatus veritati testimoniū reddidi, omni prorsus mendacio abstinui. Nihil mala cupiditate ambiui. Victū, si quando loci sterilitas negauit, è cælo accepi. Cum notitia rerum, quæ in terris geruntur, etiam lumine donatus sum, quod discusso torpore mentem Deo vigilē intendi. Solitudinem crebra Angelorū visione, & colloquio alacer tuli, eosque ad virtutem stimulos, ac preceptores habui. Nihil eorū, quæ postulaui, Deus irritum fecit. In extasim raptus vidi agmina Angelorū erga maiestatē supremi Numinis, & ineffabile Deitatis mysteriū veneranbunda. Purpuratos Martyrum choros, & albentes cohortes Monachorū, atque legiones omniū iustorū aspexi laudibus sui conditoris addictas. Præterea Satanā perfidè, ac suo malo superbum, & rebelles secū Angelos vidi eternis incendijs dānatos, & ad profundas terræ latebras relegatos ibidem cruciari, collætātibus iustis, vltā sic vetere eorū perfidiā, & recens odiū, quo humanum genus insectantur. Triduū, quod vitæ Anubis terminus erat, iucunda Patres collatione de diuinis rebus peregerunt. Ipse statuta hora à vinculis huius vitæ placida morte exsolutus, sub aspectu Patrum inter choros Martyrum, & Monachorum susceptus in cælum abijt.

NOTAE.

B Euagrio cap. 10. & Palladio num. 58. Anuph appellatur.

Sozomenus, qui illum inter vetustiores Aegypti Patres commemorat, & ex auditu refert, quæ de eo Euagrius item scripsit, Acuph dicit, lib. 7. cap. 13.

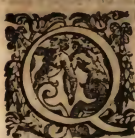
A Nicephoro Anub nuncupatur lib. 9. cap. 14.

Nos libentiùs huic assentimus, qui Anubim priscum illius populi Numen legimus, credimusque talium nomina in familiis coaptata, tunc in religionis signum viguisse, postea apud Christianos retenta in triumphum esse subactæ Gentilitatis.

CHRO-

CHRONION PHOENICEVS

VO hic curuam centum, & decem annorum senectam trahit? Num illa ætas aeneos homines tulit, quos neque ieiunia, neque labores frangerent? An rerum inopia, & victus asperitas Eremo familiares, adeo Sanctorum membra durauerant, vt exemplo Ponticarum Anatum, quæ ab assueto pabulo ad venenata alimenta traductæ, his deinceps innocuæ victitant, ipsi quoque austeritatem experti. arbitrabantur, nihil sibi commodum esse ad futuræ vitæ felicitatem, præterquam vitę huius incommoda? Scimus tenacissimum esse vinculum diuturni vsus, & hominis ingenium sensim sui oblitum aduersis prorsus studijs illigari; præsertim si religione tactum, ac spe diuinorum munerum impellatur. Sic facilè crediderim, potuisse Chronionem fractam ętatem antiquis studijs aptare, & in optimo vsu vel uiribus impotentem, inuicto tamen animo persistere. Nonne hospes illum uides proximum templum petere? Illic senectutis solatium, uitę spes, & sepulcrum. Olim sub Antonio Anacoreticam uitam eruditus, per ipsa incessit sui institutoris uestigia ad apicem perfectionis, etiam Antonij ætatem quinquennio supergressus. Itaque acceptam sub tanto Agonotheta disciplinam, & secunda fama ad extremam vsque senectutem exercitam, quantis oportuit prodigijs enituisse? Verùm silentio scriptorum ea nos prætereunt, qui arbitrati vniuersa animi ornamenta posse complecti, si vnius tantum virtutis meminissent, illum profundæ humilitatis titulo extulerunt. Probè: vt è quadrata basi metiaris reliquam spiritualis ædificij molem, eamque fundamentis concordem cognoscas hominum, temporum, ac vitiorum motibus inconcussam restitisse. Chronioni etiam pręclara quædam Palladius ascribit consona ætati eius, ac virtuti; nisi alter extitit eiusdem nominis, quod ambigo. Prodit auctor, hunc prognatum esse è Vico, cui nomen Phœnix, & progressum ulterius in solitudinem decimum milliarium, fodisse puteum salubrem admodum (rem inter bibulas arenas prodigiosam), cui postquam domicilium adiecit, Deum precatus est, ne inde aliquando ad frequentiora loca abduceretur. Postquam in celebrem opinionem sanctitatis apud omnes creuit, conuolantibus illuc multis institutorum ipsius studiosis, cellula in Monasterium emersit, in quo trecenti fere discipuli numerabantur. Et quia Religionis præcepta oportebat sacrosancto Mysteriorum usu foueri, idem Sacerdotio insignitus est, quo perfunctus

Num. 25.

functus annos sexaginta, extremum diem, ut uixerat, sanctissime obijt. De eodem Palladium habeo auctorem, quod post initam Presbyteri dignitatem nunquam Eremo discesserit, nec cibum sumpserit, quem sibi labore manuum non parauisset.

NOTAE.

IN tabellis Sadelerianis perperam inscribitur Ciomus, cum nullus eius nominis extiterit inter Anacoretas.

Cronius dicitur ab Euagrio cap. 25. & Palladio num. 25. ubi Presbyter Nitriae, & Antonij discipulus memoratur.

Idem auctor ab eodem praeponitur historiae Eulogij Alexandrini, & viri cuiusdam membris detruncati, quem piè alendum suscepit.

Item visionis cuiusdam admirabilis Beati Antonij, & vitae Pauli simplicis numero 26. 27. & 28.

An idem sit cum Phoeniceo, inexploratum habeo. Sed neque piaculum fuerit res gestas amborum coniunxisse.

AMON

AMON NITRIOTES.

NITRIA Eremus est quadragesimo lapide ab Alexandria, & ab Asceterio Magni Antonij abiuncta itinere trium dierum, sed proxima Vico, qui nitri admodum ferax, ipsi nomen communicauit. Euag. c. 21 Locus extra hominum frequentiam æstu squalet atrociore, & aquæ penuria laborat: neque incolas patitur prçter Eremitas, qui horrida ambiunt. Forsan, & nitrum, cuius est sordes detergere, symbolum extitit futuri illic postea lauacri, quo sordes criminum acri pœnitentia abluerentur. Hanc omnium athletarum primus penetrasse Amon memoratur, qui morum humilitate, & miraculorum gloria ibidem profunda iecit fundamenta Monachalis obseruantiæ, eamque intra cellulæ limen cœptam ad quinquaginta Monasteria transfudit, quæ in eadem Eremo sub Amone constructa, auctores non obscuri nominis produnt. Cassian. Collat. 21. Sed occasio, quæ illum ab ædibus, & commodis vitæ mitioris transtulit in nudam regionem, adeo insignis fuit, vt operæpretium sit, eamdem altiùs repetere. Nobilis generis adolescens, cum natus annos duos, & viginti parentes fato amisisset, Patruo adhæsit, qui ipsius coniugio restitui labentem domum peroptabat. Sozom. li. 6. cap. 31. Niceph. li. 11. ca. 38. Familiæ splendori, & ætati ipsius ætas, & nobilitas respondebant puellæ, quæ vxor spondebatur. Et quamuis auerso animo coniugium iniret, tamen ne palam reniti Patrui consilijs crederetur, patrio more passus est corollis redimi, & in thalamo sedens affines, amicosque gratulantes excipere, atque demum remotis arbitris secreta adire nuptiarum. Sponsa aderat virginalem pudorem, quem sexus, & generis modestia tueri solet, non vltro dimissura. Fortassis inde occasionem Amon sumpsit, vt coniugi ostenderet, maximum esse virginitatis dispendium, minimam sobolis necessitatem, atque ex carnali commercio nihil prçter turpem, ac momentaneam voluptatem, quam hominem pudeat, cum bestijs communem habere. Quantò nobiliùs, ac beatiùs ageretur, si vterque integram mentem, & incorruptum corpus Deo voueret? Num propterea humanum genus desiturum, vel hæredes, qui congestas amborum opes diripiant, & defunctorum memoriæ detrahant? Tanta ne liberorum necessitas, vt certa virginitatis iactura, & incerta spe procreandi, dare his operam velint, qui si enascantur, sæpe genitores oderint, affligant, & familiæ dilapidatione cogant miseram senectam traducere? Esto, quod frugi nascantur, parentes ament, atque domesticæ rei studeant; tamen quando parentum

rentum animi vacabunt folicitudine, ne ab alijs lædantur, vel ipsi alios laceſſant? Quot nex, vel acerba mors filiorum parentes confecit? Fœcunditate longè felicior ſterilitas, ſi liberorum loco virtutes optet. Caſtitatis remunerator Deus eſt, merces Cælum, cuius gloriam nunquam interituram nequit homo ſatis pro excellentia conijcere. Itaque ſi huc reſpiciant, non votis ſubſidia, non factis mercedem defuturam. Etiam libellum è ſinu proferens, ſententijs Sanctorum Patrum virginitatis merito fidem ſtruxit. Mira facundiæ vis. Puella ſuapte ſponte in pudicitiam prona, incitante marito, ſanctiùs virginitatem vouet, etiam pudici thori arcanum nunquam euulgatura. Prudenti conſilio conditum eſt, vt ijſdem ædibus, ſed lectulis ſeiunctis viueretur. Ita conſtantia apud propinquos nuptiarum opinione, duo de viginti annos pudicè, ac religioſè conuixerunt. Dæmonis inuidiam ob coniugum continentiam, & deſpectas ab adoleſcentia libidinum faces, hoſpes meditare, atque tentationes, & artes conijce, quibus ille ſtuduit ex occaſione contubernij ambos in mutuos amplexus prouocare. Hos iure matrimonij, ætatis, ac formæ licitos ſub eodem tecto quis effugeret? Propterea bellum cæteris acrius etiam nobiliorem triumphum dedit. Menſa communis erat, nox ſingulos ad orationem diſpertiebat. Ille, vt ocioſas cogitationes propulſaret, ſummo mane hortulum adibat, & Balſameto, quod illius regionis delicium laborioſè colitur, diurnum opus impendebat. Hæc rem familiarem curare, oratione, & pijs operibus diem inſumere. Poſtremo, ne tantum facinus lateret, ſed exemplo alijs prodeſſet, vxor Amonem rogat, vt ſeorſum ambo viuerent, & ſui generis quiſque aſſeclas Deo famulaturos inſtitueret. Amon, cui nihil potuiſſet optatius contingere, commendata coniugis voluntate, paternas ædes, & fortunas eidem dimittit, & in montem Nitriæ ſecedit, vbi deinceps duobus extructis ſibi manſiunculis auſterè, & ſanctè vixit. Vxor etiam diuino cultui, ac propriæ ſaluti conſultum volens, Ædes in Cœnobium conuertit, & aggregatis eo virginibus, ſanctum pudicitiæ, & religionis propoſitum latè propagauit. Neque tamen ſeiunctos adeo prçteriuit coniugalis dilectio, vt ſaltem bis in anno ille conſortem non reuiſeret, & de communi profectu gratularetur. Verùm quç prodigia Amonis in Nitriæ Eremo? Pudicum repudium ſecuta ſanctitas, quemadmodum innumeros Seni diſcipulos adiecit, ita populos ægritudine aliqua laborantes ſæpius pertraxit. Inter eos quidam iuuenis morſu rabidi canis in rabiem verſus ſeſe miſerrime dilacerabat. Parentes catenis vinctum, vt conſtrictæ manus çteris membris parcerent, ad Amonem ducunt, & ſupplices afflicti adoleſcentis ſalutem ab eo depoſcunt. Quibus ille. Non ea precum mearum apud Deum efficacia, neque virtus humilitatis eſt, vt morbo

ipſius

ipſius aptè mederi poſſim: veſtræ id iuſtitiæ, & manibus debetur, neque remedia veſtra perditum ibunt, ſi viduæ mulieri bouem reddetis, quem furto abactum occidiſtis. Pudor ingens ex crimine ſecretiſſimo homines ſuffudit, neque in re ſubita quicquam ad excuſationem allatum eſt, accuſante rubore, & conſcientia. Vnum in maxima perturbatione ſolatium, quod boue reddito, ceſſaret rabies adoleſcentis. Statim ac bos alter mulieri traditus eſt, orante Amone rabies abſceſſit. Alij quidam officij cauſſa virum Dei adeuntes, pollicebantur, ſeſe pro virili curaturos quicquid pro vitæ vſu iuberet. Horum alter apprime auarus, vt procaciùs ad promiſſa id genus eſt, etiam comite liberaliùs ſeſe exhibebat. Amon dixit, vnicam rem ſibi perneceſſariam, dolium, quo imbres exciperet in vſum peregrinorum. Promiſſum eſt. Vbi in Vicum deſcenderunt, auarus comitem intuitus, alter, inquit, dolium ferat, nam Camelum amo, & ſi dolio ſubmittram, timeo, ne pondere preſſus intereat. Cui comes, Camelis careo, ſed Aſino feram. Itaque dolium, quod ille cenſebat Cameli viribus longè maius, Aſello imponens, ad Senem in montem vehit. Ipſe obuius aduentabat, & iumenti vires, ductoriſque ſtudium commendans ait; tu integro Aſello dolium attuliſti, ſed comitis tui Camelus Luporum cibus interijt. Ita rediens ille comperit accidiſſe. Alterum eſt prodigium aeris ambigo, an fluminis. Peruenerat aliquando ad Lycum fluuium, quem Nili foſſam alibi diximus, naui tranſmitti cõſueuiſſe. Nauis aberat, atque nudato ad aquę altitudinẽ corpore vadare oportebat. Patres modeſtiæ tenaciores, etiam ſeipſos nudos intueri nefas putabant, cuius rei extant plura exempla. Theodorus comes, & præ cetęris alumnis Seni acceptus, ſibi ſeorſum veſtes detrahere, hic vel nudum crus erubeſcere, & ſummo animi cruciatu futuram mox nuditatem cogitare. Dum Sanctus ita ſecum luctatur, ſublatum ſe videt per aerem ad vlteriorem ripam fluminis transferri, nullo veſtimentorum madore. Expauit Theodotus celerem Senis traiectum, & cum pedes ſiccos, & nullas in veſtibus aquæ guttas cerneret, aliquod in ea re portentum exiſtimauit. In hanc opinionem geminatis precibus Senem aggreſſus, facti veritatem ab eo extorſit, ſed periurij pœna ſibi ab eodem indicta, ſi diuinum opus ante obitum ſuum cuiquam proderet. Amoni etiam cum Antonio vetus interceſſit familiaritas, quæ virtute parta, & mutuis officijs exculta, poſt obitum etiam claruit. Amon ipſe ſexageſimo ſecundo ætatis ſuæ anno ad ſupernas ſedes euocatus, mortem beatam appetierat. Eadem hora Antonius cælum ſuſpiciens, è terris animam vidit in ſublime efferri, & obuijs Angelorum turmis immiſtam glorioſè admodum in cælum recipi. Cupiditas animum inuaſit agnoſcendi beati illius exitum: & cum obnixè Deum precatus eſſet,

Socrates. lib. 4. c. 18. Soz. lib. 1. cap. 13. Alexand. in Anton.

Athan. in Antonio.

ipſius

ipsius dono intellexit, Amonis Nitriotis eam animam extitisse, qui ab humanis ad cælestia triumphans migrauerat. Igitur gratulatus secum plurimum collatam amico felicitatem, Monachis gloriam obitus ad exemplum aperuit, qui, habita temporis ratione, post exactum mensem acceperunt ab his, qui è Nitria veniebant, ea ipsa hora Amonem obdormiuisse, quo illum Antonius elatum dixerat.

NOTAE.

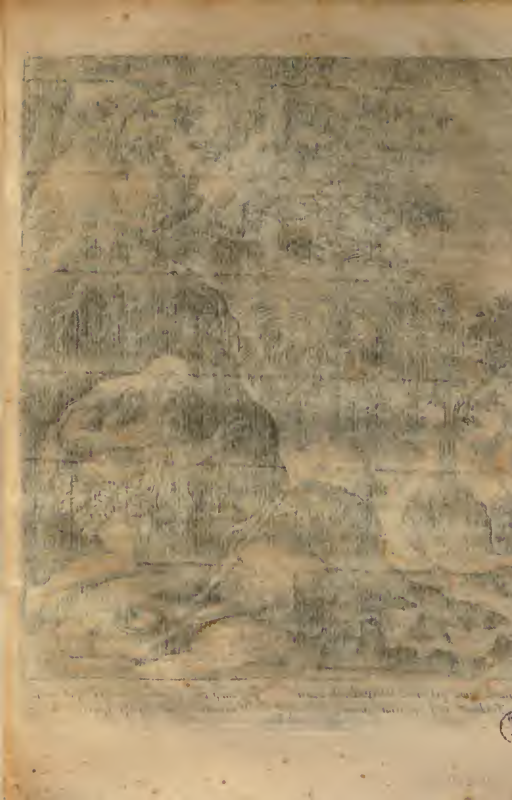
DE Nitria Eremo inter cæteras Anacoretarum palæstras clarissima, præter ea, quæ habentur apud Euagrium capite. 21. Palladius eam exactè describens num. 7. plurima habet cognitione apprime digna.

De eadem sæpius mentio est apud Hieronymum, Ruffinum & alios, qui nostra ex Italia ad sacra loca Hierosolymam profecti, nullatenus eam prætermissam voluerunt.

Amonis vitam Euagrius, & Palladius conscripsere, a quibus acceperunt Socrates lib. 4. cap. 18. Sozomenus lib. 1. cap. 14 & Niceph. lib. 8. cap. 41.

Eiusdem nominis alterum reperies apud ipsos auctores, qui Tabennesiotis Monachis præfuit.

ONVPHRIVS AEGYPTIVS.

BSCVRVM genus Onuphrij, & adoleſcentiæ nihil detrahunt triumphali ipſius ſenectę, & vitæ claritudini, qua viſus eſt ad Angelorum integritatem tantò propius acceſſiſſe, quantò ab humanis deſiderijs abſceſſit. Namque certior laus eſt, quam finis operis aſſequitur eà, quam initia pollicentur. Sic ab infauſta aurora atrum diem contingit albo calculo deſignari, ſi felici veſpere claudatur, & viros aliàs improbos egregio aliquo facinore, aut honeſtiore mortis genere laudari. Intuere hoſpes Senem occultantem corporis verenda frondeo ſemicintio, cætera barbæ, & capillorum defluxu veſtientem, vnde ætatem, & vitæ aſperitatem agnoſcas. En coxas, ſuraſque inedia exiles, æſtu, & gelu rigentes, æreo colore obductas, qualem ſpeciem referant inter vndantes canos immiſti æris argento. Felix, qui ex eo metallo, quod virtus conflauit, ſibi ſtatuam erexit, nulla temporum iniuria, nullo hoſtium liuore deijcienda. Cogita, hunc ſexaginta annorum ſpatio inter deſertas arenas ſeipſum cruciantem, neminem vnquam mortalium conſpexiſſe, conijcies profecto, illum mundi huius victorem cæli muros obſidere voluiſſe, & ne viuens illo potiretur, obſtitiſſe corporis pondus, non virtutes. Olim apud Hermopolim in Cœnobio religioni nomen dederat, in quo centum fere Monachi conuiuebant. Ipſe voti perſolutor multum vitæ perfectioris ſpem dare, iuſſis maiorum obtemperans, & auidè recondens animo, quæ de profectu religionis dicerentur. Accidit igitur, vt inter eos ſermo haberetur de Anacoreſi, quæ ab Helia Prophetarum clariſſimo exercita, mox à Ioanne Præcurſore repetita, dicebatur, duces ſuos habuiſſe Deo coniunctiſſimos, eaque tempeſtate excellere tanto Patrum numero, & ſanctitate, vt quandam pene caliginem induceret Cœnobiticæ. Pro qua, licèt in medium afferretur obedientiæ iugum, & ſubmiſſa alterius arbitrio libertas, qua nihil optatius, nobiliuſue homini datum eſt, atque ſpontanea huius abdicatione æquaretur meritum ſolitudinis, tamen hæc poſteriori loco audiebantur. Exemplum pro Anacoreſi è militia deſumebatur, in qua ſingulare certamen quibuſdam antecellere ſtatariam pugnam ideo videbatur, quia Cœnobitæ Legionarij mutuo aſpectu, & ſubſidijs nixi, minori periculo confligerent, & in aduerſis rebus, ægritudine præſertim, ſolatia inuicem exhiberent: Sed Anacoretas omnia incrementa ſua ſibi debere, qui palam aduerſus Dæ-

mones, clam aduersus cupiditates, soli, suoque brachio dimicantes, nullius ope, consilijs, vel aspectu iuuarentur, præter quam vna Dei benignitate, qui exoratus animum, ac vires agonistis suggereret. Num scrupeæ speluncæ cum cellulis collatio? Cibos in Eremo parandi necessitas, vbi semper incertus, aliquando nullus, & de cælo expectandus. Aestus ibi, & frigoris intemperies, & exosa mortalibus semper solitudo. His omnibus vna obijciebatur libertas, etiam in extrema omnium rerum egestate sibi imperans, & dicto nullius obnoxia voluntas, cui longè grauius est, in omni rerum affluxu seruire, quàm in re afflictissima imperare. Dicebantur etiam hi tantum sibi ipsis viuere, & nihilo proximum iuuare, cum illi tamquam lucernæ super montes, hi sub modio elucerent, illi exemplo, doctrina, & apud Deum precibus, hi tantum precibus possent cæteris prodesse. Attamen Onuphrij animum ita Anacoresis inuasit cupido, vt re ipsa statuerit experiri, cur eam libentiùs celebres viri appeterent. Itaque noctu Cœnobium egressus rectà in solitudinem contendit. Iam sibi visus abesse satis à Monasterio, cogitabat sedes defigere, quando ante eum repente obortum immane lumen oculos, & animum perstrinxit. Omen id acceptum malè auspicati itineris, seu vindicta deserti instituti, Onuphrium reduxisset, nisi cælestis vox ex eodem lumine in hæc verba erupisset. Angelus ego sum, custos tibi à natiuitate, qui iubeor tecum in desertum descendere. Cœptis insiste grauiter, neque enim religiosè laboranti vnquam abero. Comite tutus, & opis diuinæ iam certus, vltra septimum milliarium pergens speluncam inuenit è forma, & cultu quippiam humani operis præseferentem. Cumque more Monachorum subclamasset, vt si quis intus esset sibi benè precaretur, Senem aspexit canicie, atque hilari vultu decorum, qui obuium ex nomine Onuphrium appellans, & pacis osculo excipiens, profitebatur præsciuisse longè antea ipsius aduentum, ac voluntatem. Porrò in eadem solitudine secessum ipsi à Deo paratum esse, & post tædia, & labores huius vitæ manere in cælo præmia, quæ humanos sensus, & cupiditatem excedant. Apud illum Onuphrius dies aliquot commoratus didicit, in singulari agone quà naturæ imbecillitati, quà Dæmonum violentiæ repugnaret. Inde quatriduano itinere cum Sene ad locum quendam peruenit inter arenas desertæ regionis horridum minus. Quippe aliquot palmæ aderant ad opus, & cibum. Inquit Senex, hunc tibi agonem Deus præstituit, vbi virtutes virtutibus coniungas, te ipsum subijcias, & improbum hostem pessundes, donec ad præmium euoles beatæ perennitatis. Ibidem cum Onuphrio totum fere mensem moratus refricuit, quæ antea dederat præcepta vitæ solitariæ, mox suam speluncam repetijt. Consueuit postea singulis annis

Onu-

Onuphrium semel reuisere, & solitario aliquod afferre solatium, quod tamen haud in multos annos prolatum est. Nam cum aliquando aduenisset, inter mutuas salutationes, & amplexus, corruens placidè animam emisit. Credimus datum diuinitus ipsius charitati, vt in sinu discipuli moriens, extrema consequeretur humanitatis officia, & sepulcro honestaretur. Sed quo animo dilecti Patris mortem, & sublatum solatium hic acciperet? Ipsa mors solatium fuit, quæ funus lacrymis, & sacris precibus componendum illuc attulisset, vbi nullius mœrore amplius deplorari, vel charitate curari potuisset. Ab obitu illius præterea nullum hominem vidit ad annum vsque sexagesimum, qui solitudinis, & laborum extremus fuit. Hoc annorum spatio quis audeat describere conflictus, & egregias de hoste victorias? Quis recenseat naturæ incommoda, & victus duriciem, cum attritis vestibus oportuerit nudo corpore nocturnas pruinas, & diurnos æstus excipere? Nulla in deserto fruges, præter herbas syluestres, & dactylos, qui è proximo palmeto citra satietatem sumebantur. Hæc vitæ ratio, dum robustior ætas fuit. At seruo suo,iam senescentes artus vix trahenti,humaniorem cibum Iesu Christi clementia contulit, Angelo statuta hora panem, & aquam ferente. Adiecit etiam cælestia Sacramenta Corporis sui, quæ ab eodem Angelo idem singulis Sabbatis, & Dominicis diebus susciperet. His subsidijs vita in decrepitam ætatem perducta, Onuphrius exitum optabat, & mens diu cælestium virtutum commercio delectata,cupiebat abiecto corpore his adiungi. Sed non tulit æquus remunerator, vt ipsius res, & obitus ita in obscuro essent, vt virtuti memoria,honorque abrogaretur; quare pollinctorem, & scriptorem eò incitauit, qui vtrumque munus egregiè præstitit. Paphnutius is appellabatur Monachus, & studio cognoscendi celebriores Patres deditus. Alias Eremos ea de causa lustrauerat, sed tunc vehementiori cupiditate perinde ducebatur, atque suscepti laboris nunquam pœniteret. Ea spe solitudinem ingressus, post quatriduum exhausto penu, cum fame, & labore affligtari cœpisset, etiam tantundem itineris ieiunus confecit. At sub animo indefesso miserum viri corpus elanguit, atque iam opinabatur, sibi extrema imminere, cum repente, effuso circa eum lumine, quidam affuit supra humanam speciem, qui iacentem blandè intuitus, & manus, ac labia demulcens, deiectas vires instaurauit, euanuitque. Liquet cælestis genij opus extitisse, nam Paphnutius ieiunus, ac integer adhuc iter septemdecim dierum progressus est, donec prope Onuphrij spelæum perueniens, eundem obuium habuit capillis, & frondeo perizomate incinctum, qualem descripsimus. Idcirco spectrum, aut monstrum Dei virum suspicatus, magis exhorruit, quia rectà aduentaret,

vnde in proximum collem refugiens, inter frutices sese condidit. Cui Sanctus, descende inquit Vir Dei, nam hominem cernis tui similem. Vox fiduciam peperit, & ablato terrore spes subijt, operæ fortassis id precium esse, quod animo olim conceperat. Postquam propius venerabilem vultum, & comas ætatis, & sanctæ asperitatis testes conspexit, pronus ab eo benedictionem precabatur. Cui Senex. Iuuat ex nomine te Paphnuti appellare, nam scio, solo studio inquirendi Anacoretas aduenisse. Cumque repetitis salutationibus consederent, rogabat hic Senem, vt vitæ illic suæ rationem, & labores exantlatos enarraret, vnde exemplum sibi, & cæteris sumeret. Cui Pater obtemperans, humillimè de seipso retexuit, quæ nos supra digessimus. Inde vlterius ad tertium fere milliarium, vbi specus, & palmæ erant, progressi, sacris colloquijs iucundissimè ad vesperam vsque recreati sunt; & quia Senex hospitem ieiunum, ac fessum nouerat, cœnam apposuit. Aderat panis, & aqua non è frugibus, vel arenis perustæ regionis, sed Angeli ministerio allata. Hisce post aliquam charitatis altercationem, quia alter sine altero vesci nollet, ambo refecti, noctem fere totam orantes peregerunt. Mane postquam Deo suetos hymnos cecinerunt, Paphnutius vidit vultum Senis pallore suffusum, qualis in moribundis cernitur, dixitque, satin salue? Cui ille. Ne molestè pallorem meum accipias. Te Deus huc direxit, vt mihi adsis morienti. En carnis viam ingredior homini, ac bestijs æquè horribilem, mihi necessariam, vt ad æternam requiem eà accedam, illic apud omnium conditorem lubens pro his intercessurus, qui opem meam implorauerint. Sacrificia, preces, aut eleemosinas eorum vbique comprecator iuuabo, & aduersus hostium nequitiam hic robur, illic præmia his deposcam. Tu in Aegyptum redi, sacris adesto institutis, etiam minimi laboris mercedem in cælo amplissimam recepturus. His dictis è sede surrexit rectus, & lacrymans aliquantulum orauit, mox in genua procumbens ait: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, & beatam animam efflauit. Eluxit vultus morientis extemplo splendore admirabili, & audita sunt agmina sanctorum Angelorum alacri concentu beati Senis triumphum gratulari. Paphnutius vbi lacrymis, & psalmis iusta persoluit, cum ad amiciendumq; corpus nihil præter pallium haberet, scidit, & dimidio altero obuolutum tumulo condidit. Sed quamuis testamento imperatus esset Aegyptum repetere, tamen loci opportunitate, & Beati Onuphrij memoria electus, cogitare paulatim cœpit speluncam sibi, ac palmetum retinere, & Anacoresis ibi studia sequi. Verùm longè dispar humanis consilijs diuina res erat. Dum ea ancipiti animo voluit, antrum, & palmæ radicitus euulsæ immani fragore procubuerunt. Ostendit eorum ruina

rhina indictam reditus necessitatem, abijtque Paphnutius, si non hæres speluncæ, saltem testis eximiæ virtutis Onuphrij, cuius postea famam inter Monachos sermone, & apud exteros scripto vbique gloriosam auctor non inglorius euulgauit.

NOTAE.

RAETER historiam, quam de Onuphrij rebus edidit Paphnutius hic Cænobita inter vitas Patrum libro secundo, nullam pene mentionem reperies de eo apud veteres.

Egregia tamen illius est memoria in Romano Martyrologio, quem etiam inter Sanctos veneratur Ecclesia pridie Idus Iunij. Agunt etiam de eo Greci in Menologio, vt notauit Baronius.

De Anacoresi autem, & Cænobitica, de quibus adstante Onuphrio olim disceptari contigit, & in elogio pauca quædam recensa sunt, nobilis extat quæstio apud Ioannem Cassianum collatione 19. cap. 5. vsque ad extremum coll.

PIAMON DIOLCENVS.

IAMONI ſtudium veræ humilitatis dedit, vt aſtantes ſacris altaribus Angelos intueretur, & accedentium ad ea Monachorum merita, vel culpas dignoſceret. Presbyteri humilitatem vetus auctor præfert cæteris eius virtutibus, quamuis eas multas, egregiaſque fuiſſe oportuit, vt doceat hominem in agone huius vitæ neceſſariò militaturum, mediumque inter ſpurios, & beatos Angelos poſitum, hac præſertim teſſera, & ſigno militiæ indicare, vtros duces ſequatur. Alias viri laudes conijcito hoſpes è ſacerdotali dignitate, & Monachorum Præfectura, qua conſtat ea tempeſtate non niſi ſummos viros perfunctos. Is cum aliquando ſacris Euchariſtiæ litauiſſet, & iam ex more ſacræ Sinaxis ſingulis fratribus ex ea particulas diſpertiretur, prope Aram vidit Angelum decore affulgentem quorundam nomina libello inſcribere, quorundam præterire. Ipſe cum prætermiſſa altiùs memoriæ commiſiſſet, abſoluta Sinaxi, ſingulos ſeorſum interrogauit, an ſibi conſcij cuiuſquam criminis auſi eſſent ſacris myſterijs participare? Inopinantes animos veritas confixit, & conſcientia tacta religione aperuit Sacerdotis imperio, quàm rectè nomina ſingulorum Angelus dimiſiſſet. Reos mortalis delicti ſacra accepiſſe palam fuit; quod tamen ſcelus vniuerſis pœnitentia obliterare paratos eſſe, ipſa reatus confeſſio, & ſubſequentes lacrymæ ſatis demoſtrabant. Piamon, quamuis ex æquo immane ſacrilegium criminibus adiectum deteſtaretur, tamen Redemptoris exemplo admonitus, etiam pro ipſis Crucifixoribus orandum, vt horum pœnitentiam iuuaret, noctu, diuque ſupplex, & collacrymans ſeſe excruciauit, donec his veniam patratorum ſcelerum impetrauit. Dimiſſæ culpæ, & conciliatæ diuinæ voluntatis indicium tulit altera Sinaxis, qua Piamon ſacrificans aſpexit Angelum ex more nomina communicantium ſacris in libellum referre, & cum ad eos perueniſſet, quorum olim memoriam neglexerat, audiuit illum ex nomine pœnitentes ad ſacra inuitare, vnde eos agnouit, & albo reſtitutos, & gratiæ. Sed vetus hoſtis Sacerdotis zelo, & Monachorum ſaluti infenſus, quod præter inuiſibiles eius fraudes, & luxuriantis vitæ huius illecebras, expedita virtutum via ad æternam felicitatem pertenderent, & quicquid ipſe mali fragilioribus ſuggereret, Piamonis prudentia, & monitis reijceretur, Deo in ampliorem ſui gloriam, & Presbyteri decus permittente, accerrimè in ſeruum ipſius flagris,

& tu-

& tunsionibus sequijt. Et quemadmodum olim Antonius ab eodem pessimè cæsus, & penè confectus iacuit, ita hic semimortuus neque se loco vlterius mouere, neque exurgere. Vigebat tamen virtus, & in laudes summi Conditoris effusa, sibi triumphum canebat eò nobiliorem, quò deteriùs liuere corpus spectabatur. Rectè itaque putamus, hunc extremum Dæmonis conatum, & summam violentiæ eius extitisse; nam desperata victoria iugis belli, & in acie fractus ab eo sæpius, tunc demum à castrensi militia ad grassationem conuersus, misellum corpus, victoris animi vile mancipium, (quàm digna vltio!) ad satietatem cecidit. Piamon verò sua clade longè molestiùs ferebat illatum Patribus incommodum; quia Sinaxi dies indicta erat, qua sacris operari illum oportebat, eaque alijs ministrare. Stata die conuenere ex Eremo vniuersi; sed tantum aberat, posse Piamonem cæteris Sacramenta impertiri, vt neque sibi necessaria susciperet. Attamen Deus insigni miraculo effecit, nę odium improbi hostis obesset Sanctorum charitati. Decumbentem circunstabant plures, qui in eo animi constantiam, & hostis nequitiam intuentes, religiosæ militiæ doctrinam efficaciùs hauriebant. Hos Presbyter precatur, vt se ad Ecclesiam ferant, & coram altari sistant. Illic potius, vt aliorum voluntati, quam suæ saluti consuleret, aliquandiu orauit, & absoluta oratione conspexit Angelum altaris custodem, & nominum receptorem, iacentem sese erigere, sentitque illico, depulso omni languore, sibi vires, & salutem restitui. Ita sacris ministerijs aptus, & corpore vegetior, quàm olim sibi visus esset, sacerdotale munus persoluit, & postea Angelos magis familiares habuit, quos tunc sacrorum custodes, & pugilum tutelares proprio exemplo didicerat.

NOTAE.

E Piamone scribit Euagrius cap. 31. Sozomenus lib. 6. cap. 29. & Niceph. lib. 11. cap. 35.

Idem omnium de sanctitate ipsius, & Angelorum visione consensus est.

Hunc Piamonem, testatur Cassianus, conuenisse, & auctorem facit collationis decimæ octauæ de 4. generibus Monachorum.

De eodem scribit collatione 17. quòd cum apud quendam Monachum diuertisset, qui hospiti suo vinum, & vuas apposuerat, quibus ab annis fere quinque, & viginti ipse abstinuerat, his tamen lubens vesci voluerit, ne ignotam abstinentiæ virtutem cæteris idem propalaret.

Diolcus Ciuitas, cuius mentio hic habetur, hæret vni ex septem ostijs Nili fluminis, & nomen obtinet iuxta Græcos ab Nauium transuectione, de qua Plinius lib. 5. cap. 9.

Ipsi proximam Eremum, sicut apprime sterilem, ita sanctis Anacoretis fœcundam designat. Idem Cassianus suarum institutionem lib. 5. cap. 36.

De Angelorum etiam ad sacrum altare visione haud absimile exemplum affert Palladius in Ammona Presbytero apud Diolcon: Quod cum in omnibus consentiat historiæ huius Piamonis, me in opinionem trahit, mendum irrepsisse in codicem, & pro Ammona legi debere Piamonem. Concordant Dæmonis odium, verbera, & Angeli miraculum, quo sanus ad Aram erectus est. Habetur apud Pallad. num. 72.

Multiplici pollens doctrina HIERONYMVS, oris
Varij ſtupenda præditus facundia,

Arcta Patrum ſectans Veterum veſtigia, ſacro
Vitas eorum proſecutus eſt ſtylo.

30

HIERONYMVS

DALMATA.

N conferto virtutum theatro, vbi non imagines ad ornatum, sed ipsę res fortiter gestæ ad totius humani ingenij stuporem conspiciuntur, hæreo, vnde potissime tuum, Hieronyme, Elogium desumam. Quia cum plures sint, etiam singulæ de principatu contendunt. Offert sese eruditio, qua inter tuæ ætatis eruditiores excelluisti. Eminet cum morum integritate vitæ austeritas, & quàm maximè vrget studium Catholicæ veritatis, quo turbidi illius seculi hæreses compressisti, ac iugulasti. Habet tamen doctrina Elogium suum, iam olim frequens per ora Mortalium, neminem sciuisse, quod tu ignoraueris, qui Latinè, Græcè, & Hebraicè disertus sacrorum librorum interpres, & reconditarum quæstionum oraculum vndique consultum, egregios titulos haud minus dignè tutatus fueris, quàm meritò acceperis. Austerum etiam vitæ genus sua laus sequitur ab his, qui olim ducti sanctitatis desiderio tuis institutis adhæserunt, & hactenus in Ecclesia Dei tesseram abs te acceptam profitentur. At labores pro Catholica fide piè suscepti, ac strenuè extantlati, cum inter Ecclesiæ memorias, nunquam interituras, perpetuò floreant, nunc præ cęteris rebus tuis argumentum exhibent inscriptioni, quam tuæ imagini illustri apprime, & spiranti etiam ex tabula robur inuictæ mentis, subijcimus. Stridon oppidum olim Dalmatiæ, Pannoniæque confinium, Gothorum postea immanitate excisum, inter rudera veteris gloriæ hactenus de Ciue suo Hieronymo gloriatur. Huic genus clarum satis, quod seruorum numero, & villis non exiguis ditaretur. Ingenium verò, si in eo humanæ huius magnitudinis contemptum, & in aduuersis rebus constantiam spectes, regium profectò dixeris. Postquam è contubernali pædagogia puer Romam missus est impensiùs erudiendus, edidit illic præludia sanctitatis, frequens circa templa, & memorias Sanctorum, qui humum sanguine asperlam, etiam reconditis intra ipsius viscera sacris ossibus honestarunt. Ita Religio cum Religione coalescens, iuuenem ab disciplinis, quas liberales vocant, ad sacras literas traxit. Vix eas extremis labijs attigerat, cum ab ipso Deo doctrinam censuit expetendam, qui & requiritur. Ideo statim sacro Baptismate ablutus, amplius sese Religioni, & sacris studijs addixit. Sed cum prudentiam è

Hieronym. de se ipso in lib. de viris illustr.

In Apol. ad Pam.

Epist. 57. & 58.

ſcholis hauſtam ſciret longè minorem ea eſſe, quæ longo vſu rerum, & peregrinatione comparatur, in Gallias abijt, vt multos illic viros, eximias, & ſelectas Bibliothecas inuiſeret. Luſtratas ab eo exactè maximas Prouincias demonſtrat accurata deſcriptio vrbium, quas barbarorum incurſu depopulatas in Bethleem ſuo poſtea defleuit. Inde patriam reuiſens, non longas ibi moras duxit, peroſus Lupicini Epiſcopi vitia, cuius illic prauitate res Eccleſiaſtica peſſum ibat. Cœperat olim animo volutare vitam Monachorum, qui in Aegypto, Syria, & Palæſtina æternæ ſaluti, & huius vitæ tranquillitati extra omnem opum, aut dignitatum libidinem, conſulebant, neque abhorrebat ab inſtitutis vir pius, & ſtudijs ab omni ambitione remotis in vnam ſcripturarũ doctrinam propenſus. Conſilijs intererant Religioſi comites, qui cum eo in Eremo militarent, Euagrius Presbyter Antiochenus, Innocentius, Heliodorus, & Hylas, qui ſecum etiam profecti ſunt, quamuis poſtea à latere ipſius, vel obitu, vel rei familiaris ſolicitudine auulſi. Sed è veteri cupiditate, quam ab exemplo Pythagoræ, Platonis, & aliorum traxerat, placuit primùm Thraciam, Pontum, atque Bithyniam peragrare, inde Galatiam, & Cappadociam adire, mox per Ciliciam in Syriam traijcere, nullibi tamen feriari, quòd res cuiuſque regionis celebriores ex ingenita diſcendi libidine ſcrutari in animo eſſet. Sic ciliciſmos inter Cilices ipſos didicit, vnde Pauli Epiſtolas his interdum refertas faciliùs enuclearet. Sic plurima viſu percepit, quibus ſuos commentarios ditauit. Antiochiæ cum Euagrio aliquandiu conſedit, vt Apollinarem Laodicenum audiret, tunc alicuius inter Theologos famæ, poſtea hæreticorum Primipilarem, & Catholicæ fidei extorrem. His rerum ſacrarum ſtudijs acuebatur ſtimulus ineundi optatam Monachorum quietem, nec deerat hortator, magnus inter Anacoretas, Theodoſius Antiochenus, gratia miraculorum, & ipſius Hieronymi erga ipſum obſeruantia validus. Alliciebat etiam animum proxima Chalcidis ſolitudo, quæ procul ab omni populorum frequentia, & rerum fluctuantis ſeculi ſtrepitu, pulchra Eremitarum ſedes celebrabatur. Huc tandem, deſpectis mundi curis, ille ſucceſſit, vna aduerſus ocium retenta Bibliotheca, quam ſibi Romæ ſummo ſtudio congeſſerat. Solitudo exuſta ſolis ardoribus, ac proinde ſterilitati obnoxia, iuuenem frugali menſæ, & cælo temperatiori aſſuetum concuſſit, & varijs ægritudinibus afflixit, antequam cælo, ac victui ſeſe aptaret. Præ cæteris illum acuta febris potriuit, qua vitæ anceps, per quietem ſibi viſus eſt ad tribunal Iudicis pertrahi, à quo de religione poſtulatus, cum Chriſti fidem profeſſus eſſet, tamen nimio Ciceronis ſtudio, quam Chriſtianum deceret, inter illius ſectatores damnatus egregiè vapulauit. Somnium id, an rem geſtam dixerim,

Marginal notes: Epiſt. 41. — Epiſt. 11. — Epiſt. 43. — Epiſt. 41. — Epiſt. 64. — Epiſt. 38. — Epiſt. 32.

xerim, quando euigilans artus laceros sensit, & in corpore flagrorum vibices deprehendit? Etiam quæ Eremi, & ægritudinis solatia erant, Innocentium, & Hylam fatum eripuit, & Heliodorum domestica res in patriam retraxit. Eas tamen fortunæ angustias tantum abest, illius animum fregisse, vt etiam debile corpus auderet, vili sacco amictum ad loca Eremi atrociora per æstum, & algorem impellere. Cutis iam atro situ squalebat, neque stomachus in morem satis ibat Monachorum, quibus religio erat, coctos cibos sumere, quando idem Hebraicæ linguæ desiderio arsit. Sed quo labore vir tricenarius labra Latinis, & Atticis sonis sueta, ad hiatus, & stridores Hebræarum vocum detorserit, ipse edisserat, qui scripsit, desperata fruge aratrum sæpius abiecisse, & rursus in nouam spem repetijsse. Temperauit tamen Dæmon ab infestatione viri maxime operosi? immo acriori odio exagitauit. Refricabat ei Romanæ Vrbis delitias, coæuorum felicitatem, luxum, & voluptates indultas iuuentuti, & si quam oculis, vel animo vnquam libidinem cepisset, ita eam conspectui subijciebat, vt Dei seruus inter saxa Eremi, & arenas feruentes seminudus, sibi videretur, inter conuiuia, & choros puellarum lasciuire. Repugnabat his ferox animus, & corporis perfidiam suspectans, ne turpem hosti deditionem faceret, eidem ieiunium acre indicebat, atque noctu, diuque per deserta raptatum, lacerumque edomabat. Vbi inter rupes antrum, vel intra telluris arcana hiatus descenderet, ibi locabatur sedes orationi, ibi noctes insomnes, ibi imbres lacrymarum defluebant, & miserum pectus tundebatur, donec repressa carnis, & Dæmonis petulantia, agmina Sanctorum spirituum accederent, quibus adiuncta mens sacros hymnos Deo concineret liberatori. Hoc bellum, quod in solitudine iuge fuit, alterum sequitur ab hæreticis, & schismaticis illatum. Optabat diuersa ratione vtraque factio in suas partes trahere iuuenem hunc multæ spei, & sanctitatis. Hinc laquei, illinc retia. Quærunt ab eo hæretici, vnicam, an plures hypostases profiteatur in mysterio ineffabilis Trinitatis? Nouerat ipse tunc, vocem hypostasis dispari sensu accipi ab Orientalibus, ac Occidentalibus. Ideo Monocerotis exemplo noluit ex incerto fonte latices bibere, nisi prius immisso cornu venena expelleret. Si Hypostasis vsiam, siue substantiam designat, vnam confiteri se in Sancta Trinitate hypostasim. Si autem personam significat, credere se, tres in eadem distinctas hypostases. Itaque Omousion Sanctissimam appellans Trinitatem, quantò acutiùs eorum fallaciam reiecit, tantò atrociùs odium sibi conflauit. Schismaticorum autem lis altiùs repetenda. Ecclesiam Antiochenam id temporis tres Episcopi distrahebant. Meletius insignis Confessor, sed ab Acacianis, & Eudoxianis (Arianorum germina erant, quibus idem aliquando

Epist. 22.

Epist. 57. & 58.

quando consenserat) ab Episcopatu Sebasteno in eam sedem accersitus, quamuis Catholicus probè euasisset, & ab Arianis in exilium pulsus esset, tamen rediens, eo nomine plures Catholicorum infensos habebat. Dum hic exularet, Ariani vacuam nacti eam sedem, Euzoium olim Arij hæresiarchæ comitem, ac propterea cum eo damnatum, & clericatu abdicatum eò intruserant; quare seueriores Catholici vtrumque auersantes, Paulinum optimum virum, initiatum à Lucifero Episcopo, Calaritano, pro votis expetitum, acceptumque retinebant. Euzoium præter sectarios suos, quis bonorum respiceret? Meletio fauebant Episcopi Orientales, Paulino Ægyptij, & Occidentales, ac præsertim Athanasius ille Alexandrinus Arianorum tormentum, qui eundem Romæ apud Pontificem Maximum commendans, etiam Romanæ Sedis communione firmauerat. Cum igitur Hieronymus procaciter ab his tum fidei, tum communionis postularetur, dixit, illam se tenere fidem, illum Episcopum suscipere, quem Romana Sedes erecta super basim diuinæ auctoritatis, & Apostolicæ doctrinæ, sentiret, reciperetque. Adiecit ad eiusdem Sedis Antistitem Damasum de his Epistolas, quæ extant, doctrina, & zelo religionis præstantes. Hinc odium vtriusque factionis

Epist. 77. plurimum creuit aduersus Hieronymum, neque cessatum est ab iniurijs, & offensis, quousque ipse improbitati eorum cedens, Eremo exiret anno initæ solitudinis quarto. Antiochiæ deinceps Paulino adhæsit, quem

Epist. 61. Damasus sequi iusserat, à quo etiam passus est Presbyter ordinari, nulli tamen Ecclesiæ præfici, quia Monachalem etiam tunc quietem, ac libertatem respiciebat. Interea, ne aptam studijs literarum ætatem frustra

In Esaiam cap. 6. tereret, Constantinopolim proficiscitur, vt Gregorium Nazianzenum, Theologorum celeberrimum, recens in Episcopatum illius vrbis euectum audiret, quem impensè coluit, & Præceptorem suum appellauit. Sed illo non diu postea eam sedem vltro abdicante, & in schismate Antiocheno in locum Meletij defuncti subrogato Flauiano, alijsque pluribus Ecclesiæ negotijs exigentibus, cum Romæ conuentus Episcopo-

Epist. 27. rum etiam Orientalium indictus esset, inter eos Epiphanius è Cypro, ab Antiochia Paulinus, enauigarunt. Hieronymus etiam Byzantio subsecutus, à Damaso Pontifice optatiùs accipitur, quia eruditionis opinionem olim scriptis probaram, etiam in rebus maximis coram experiri

Epist. 51. cupiebat. Soluto itaque conuentu ab eodem sacris Scrinijs præficitur, responsurus his, qui ex toto terrarum orbe Apostolicam Sedem consulerent. In eo munere vir pius, & eruditus nihil minus præstitit, quam Pontifex sperauerat. Præterea, quod inter publicas occupationes stupeas, priuatam Monachi vitam agens, nihil suetæ austeritatis, orationis, & lucubrationis remisit. Ibi Psalterium olim studio septuaginta inter-

terpre-

terpretum ex Hebræo Græcè redditum, & Latinis minus ſcitè donatum, ad veterem translationem reſtituit. Item ſancta Euangelia, quæ hactenus in Eccleſia leguntur, è Græco Damaſi iuſſu emendauit. Sanctorum triumphos, more olim ſanctorum Romanæ vrbis, per dies breui compendio digeſſit. Heluidij oblatrantis aduerſus perpetuam Mariæ Deiparæ virginitatem, & cælibatus ſanctimoniam, os impurum inſigni commentario obſtruxit. Luciferianos item ſchiſmaticos, qui iras Luciferi Calaritani Epiſcopi ob non receptum ab Antiochenis Paulinum, & ab Alexandrina Synodo reſtitutos Epiſcopos pœnitentes, qui aliquando Arianis conſenſiſſent, mordicus vindicabant, dialogorum libro compreſſit. Sacrorum librorum, quos coram promiſcuis Romanæ nobilitatis auditoribus interpretabatur, abſtruſiores quæſtiones ſcripto enodauit. Plurimos etiam eorum ad religioſioris vitæ rationem traxit, ex quibus ſat erit Pammachium, Oceanum, Albinam, Marcellam, Paulam, & Euſtochium memorare, vt genere, & opibus præclaros, ita poſtmodum ſanctimonia, & humilitate longè excelſiores. Verùm qui admiratione *Epiſt. 99.* ſuæ virtutis optimos ſibi conciliabat, peſſimos lædebat, qui morum diſparitati infenſi, & liberiore interdum facundia coerciti, famam ipſius perinde impetebant, ac diuitum fœminarum obſequia, & vulgo opinionem doctrinæ aucuparetur. Arriſit odio mors Damaſi, cum qua etiam Hieronymi collapſa auctoritate, impij viri contra eum debacchati ſunt. Ipſe tamen in obitu Sancti Antiſtitis plus dolens Eccleſię iacturam, quàm ſuam, & liberas habenas nactus ſui ipſius, maluit ſeſe obtrectatorum inuidiæ ſubducere, quàm vindex ſuę iniuriæ Romæ ſpectari. Recrudeſcebat cupido ſolitudinis, cuius gratia olim Antiochiæ, nuper Romæ maiores potuerat dignitates recuſare. Igitur curſu in Orientem inſtituto, *Lib. 3. contra Ruff.* Cyprum appulit ab Epiphanio amicè exceptus. Inde Antiochiam perrexit, vt Paulinum inuiſeret, mox Hieroſolymam, vt ſancta loca luſtraret. Ibi ſeceſſu delectatus ruris Bethleemitici, quod Verbum æternum humanis natalibus conſecrauerat, ſtatuit illic omnium fortunarum metam, & quietis portum locare. Ea propter locum diligens ſecus viam, qua Archelai quondam regis ſepulcrum aditur, cellulam Eremitæ, ac ſtudioſo aptam extruxit. Ea maiora deinde incrementa accepit quando Paula Conſularis fœmina cum filia Euſtochio in Bethleem venit, & latum Monachis Cœnobium, tria Virginibus Collegia ædificauit, & hoſpitales ædes adiecit, quibus peregrini exciperentur. Monachos ille diutius rexit magis exemplo, quàm imperio, exprimens in ſeipſo virtutes, quas alij æmularentur. Nullus ocio locus; nam orationem lectio inſequebatur, & obliuionem menſæ, ac lectuli, ſæpe ſtylus inducebat. Fortaſſis non exercendus is fuit aduerſus monſtra nouarum hæreſum? Eò

primùm

primùm Iouiniani mores, & blaſphemias duplici volumine proſcidit, deuſſitq; Et poſt annos quinque adhuc incitatus diſcendi cupiditate Alexandriam acceſſit, vt poſt nauatam operam Apollinari, & Gregorio Nazianzeno, alteram daret Didymo illi Cæco Alexandrino ſpectati ingenij, & doctrinæ viro. O quàm mira in cæca vulpe pellis inuerſio! Origenis erroribus addictus, quia ſciebat Hieronymum his ſtomachari, abſtinuit quenquam probis auribus inſtillare, cum tamen eodem tempore Ruffino Aquileienſi nouorum dogmatum appetentiori venenum miſceret. Libuit ab Alexandria Aegypti oras circumire, & Nitrię Eremum, cæteraſque Monachorum ſedes ſcrutari, in quibus tamen præter opinionem aſpexit aſpides, (nempe Origeniſtas) latere. Demum in Bethleem reuerſus, iterum hebræarum literarum amore flagrauit, vſus præceptore quodam Hebræorum eruditiſſimo, quem multo precio ductum noctu audiebat, ne odium ille propriæ gentis ſubiret. Linguæ ſtudium etiam locorum notitiam requirebat, vt eorum teſtimonio obfirmarentur, quę paſſim geſta per Iudæam ex ſacris literis didicerat. Ea propter Iudæa vniuerſa luſtrata. Interea temporis Ruffinus, vt libris Periarchon Origenis fauorem etiam apud Occidentales piſcaretur, eos latinè ediderat, & præfatione honeſtauerat, qua mirè efferebat Hieronymum quaſi Origenis admiratorem, cuius opuſcula quoque tranſtuliſſet. Sed cum à viris Catholicæ fidei, & emunctæ naris liber deprehenſus eſſet, impijs erroribus ſcatere, etiam Hieronymus in præfatione laudatus inſinuabatur, fauere Origenis opinionibus. Res primùm Romæ a Pammachio, & Marcellino comperta, eorum literis in Bethleem ad Hieronymum perfertur, qui dignum ſua fama ratus, falsò inductam perſonam detrahere, apologeticum edidit, veritatis aceto, & eloquentiæ ſale conſperſum, quo ab omnium animis æruginem indignæ ſuſpicionis effricuit. Patuere ex eo Origenis venena, & Ruffini conſilia, qui, vt ea honeſtis titulis latiùs diffunderet, laudatorem Catholicum in ſuam rem falſo citauiſſet. Perſtrinxit etiam inter Origeniſtas plures, tacitè eo morbo laborantes, qui ſuppreſſa motus occaſione in auctorem exarſerunt. Ex his Ioannes fuit Epiſcopus Hieroſolymitanus, æquè Hieronymo, ac Epiphanio infenſus, qui anſam quæſiuit ſuas, & ſectatorum iniurias vlciſcendi. Inde fluxit occaſio. Epiphanius nuper in Palæſtina Paulinianum Hieronymi fratrem in Presbyterum promouerat, vnde Ioannem furor inuaſerat, ac ſi intra limites ſuæ diœceſis, contra ſcita Conciliorum, immaturum quoque ſacerdotio iuuenem initiaſſet. Querelis non ſola Palæſtina, ſed etiam proxima Aegyptus expletur, & indicitur anathema his, qui Paulinianum ritè initiatum affirmarent. Viſus proindè iura ſuæ diœceſis tueri, rectà Hieronymum impetebat; qui licèt ſatis oſtendiſſet,

Epiſt. 69.

Lib. 3. contra Ruffi.

Epiſt. 65.

Epiſt. 66.

Apolog. in Ruffinum.

Epiſt. 61.

ſet, Paulinianum annos triginta natum, iuxta Canones ritè Sacerdotium accepiſſe, & Monaſterium, in quo Sacra habita fuerant, non Hieroſolymitanæ, ſed Eleutheropolitanæ Eccleſiæ ſubiectum eſſe, atque ſi quicquam iniurię limiti illatum eſſet, id potius à Cæſarea Palæſtinæ Metropoli, quã ab Hieroſolymis repetendũ; tamen ex ingenita humilitate, ac reuerentia ab ingreſſu templi Dominici Præſepis aliquandiu abſtinuit. Neque tamẽ rationes, & obedientia cohibuere effrænem Ioannis animum, ne in deteriora prolaberetur, & à Theodoſio Auguſto reſcriptum extorqueret, quo idem cum grege Monachorum in exilium truderetur. At Dei benignitas votorum iniquitati interceſſit, & reſcripto antiquato monſtrauit, Ioannẽ non tam iuris, quàm odij cauſam actitaſſe. Prodijt tota res, quando ad Synodũ Alexandriæ coactam vocatus, friuolis admodum excuſationibus conuentum Epiſcoporũ eluſit, creditus ideo Origeni fauere, qui ibi tunc primũ à Theophilo Alexandrino ſuffragantibus vniuerſis damnatus, Romę poſtea ab Anaſtaſio Pontifice cenſus extra claſſem Catholicorũ, cum ſequentibus exploſus eſt. Etiã Ruffinus, qui libros Periarchon minus fideliter vertiſſet, & ſubdolè ad Vrbẽ attuliſſet, eiuſdem hereſeos tunc poſtulatus, cum accedere noluiſſet, eadem ſententia percellitur. Neque illic Hieronymus ſibi ipſi deerat, miſſa ad Auitum epiſtola, ſiue nota eorum, quæ cauenda eſſent in libris Periarchon. Demũ, vt obtectam adhuc velis ſcenam denudaret, eoſdẽ libros è Græco Codice ſcitè, ac fideliter tranſfert, & Romam tranſmittit. Hinc Ruffini furor, quo ſibi incendiũ excitauit, dum parat Hieronymum maledictis inceſſere. Euomuit amarulentã quatuor librorum apologiam, quæ nimijs contumelijs lęſam viri patientiam, ſtylumque ad vltionẽ prouocauit. Sed qualis vltio? Non armis, vel odio, ſed fulmine veritatis, & orationis tonitruo cordis penetralia quaſſans, ac decurrens. Ruffinus deinde, neque probè Catholicus, neque ſatis eruditus haberi. Mirum tamen in Hieronymo fuit, quod tot iaculis appetitus, tot calumnijs traductus, nunquã à charitate deflexerit, & qui obiectum falsò probrũ hęreſis genuino dente vlciſcebatur, vbique procurata beneuolentia Chriſtianam modeſtiam exerceret. Tandem alio ſtylũ cõuertens, nouis lucubrationibus Eccleſiã locupletauit. Librum confecit de viris illuſtribus, qui ſcripto ſacram rem iuuerunt. Item vitas Pauli, Hilarionis, & Malchi Eremitarum, Euſebij Cæſarienſis Chronicũ latinitate donauit, & ad ſua vſque tẽpora produxit. Prophetas ferme cõmentarijs illuſtrauit, viſus prę cęteris antiquorũ, propiori ad eos ſpiritu perueniſſe. In Pauli Epiſtolas item commentarios edidit. Mox contra nouas hæreſes inſurgens, Vigilantium turpiſſimæ opinionis auctorem, atque pinguium noſtri temporis hæreticorum archetypum, quamuis antea in pugna Iouiniani colliſum, tamen ſpecialius editis in eũ libris protriuit.

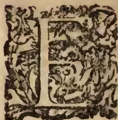
In pr. libe ſup. Ezechiel.

P Pe-

Lib. 3. contra Ruffin. Pelagij etiam errores,quasi Regulos ex ouis Origenistarum eductos,acutissimè confutauit,lætus, in eo prælio cōmilitonem habere Augustinum doctissimum,& sanctissimum.Dum ea scribuntur,nihil tamen prætermittitur sanctæ austeritatis, orationis,& familiaris solicitudinis, sed animo nobiliore etiam hospitalitati patrimonium designatur.Quippe cum vicinia sanctorum locorum,& ipsa Dominici Prçsepis religio innumeros inuitaret peregrinos,ædes antea constructæ à Paula nuper defuncta longè impares numero aduentantium videbantur.Igitur Paulinianus in patriā dimittitur,qui villulas à barbarorū depopulatione superstites vēdat,ac preciū referat nouis ædibus,& hospitum expensis dispertiendum.Prçter ea,quæ hospitalem œconomiam spectabant,cura eiusdem erat,peregrinos hilari fronte suscipere,pedes abluere,& cibos discumbentibus apponere.Etiam cibo adiectos de diuinis rebus sermones ab erudito,& sancto viro quis neget?Frequentiæ hospitū addebantur legationes eorum,qui ab extremis Hyspaniarum,Galliarum,& Africæ regionum, (vt de Vrbe Romana sileam), Hieronymi doctrinam pro quæstionum solutione, vel pro sanctitate amicitiam expetebant.Sic ex Africa Augustinus magnum fidei iubar ad eum Alipium,& alios direxit;Sic Orosius,& Sulpitius apud eundem hospitati sunt;sic è Gallijs nobiles mulieres Hedibia , & Algasia;è Germania Sunia,& Fretela;ab vrbe Pāmachius,Oceanus,Auitus,& alij, quos tædet recensere, postularunt , obscura sibi scripturarū arcana referari,vel subsidia aduersus exurgentes hæreses prçberi.Sed pater iam senio confectus,ac fessus longa corporis sui maceratione,& iugi literarum studio,vnicam apud Deum liberalē cuiusque operis existimatorem quietem illam affectabat,quam in præsenti vita nulli hominum contingere vsu didicerat.Corpus peregrinationibus, animum vero hæreticorum vbique insidijs afflictum meminerat , eaque omnia ad eam vsque ætatem tolerata,quæ clausa feliciorem sibi in cælo iuuentam nunquam occasuram aperiret.Porro eam spem animo semper volutans leui febricula corripitur,quam non morbum,sed nuntium intellexit proximi obitus directum, vt quicquid officij Monachis, vel sacris Virginibus deberet, festinus persolueret. Sic vniuersis rebus ad æternam requiem compositis,septus Monachorū,& Virginum turmis,quas testamenti loco ad religionis,& castimoniæ propositum hortabatur,octogenario proximus extremum diem obijt non inglorius miraculis , quæ plurima mortem ipsius secuta sunt . Corpus apud Præsepe Domini vtriusque ordinis frequentia,& lacrymis religiose sepultum,mira populorum veneratione,& concursu excultum est , quousque cum ipso Præsepi Romam translatum,in eodem templo Mariæ Virginis,retento veteri apud Præsepe iure sepulcri , honorificè reconditur .

NO-

NOTAE.

X Symbolo Leonis, qui Hieronymo appingitur, ingenium illius accipe magnanimum & imperterritum, quo præ foribus Catholicæ Ecclesiæ excubans, irruentes hæreticos dicto, scriptoque laceravit.

Inter summos Ecclesiæ ipsius Doctores, & Diuos recensitus, diem celebrem sui obitus retinet extremum Septembris.

Omnium ætatum scriptoribus innotuit, & dignis sua virtute elogijs honestatus est.

Illum Sanctus Augustinus Latinè, Græcè, *& Hæbraicè eruditum in sacris locis, ac literis instar lampadis Ecclesiæ resplenduisse, scribit in libro aduersus Iulianum.*

Inexpugnabilem turrim Catholicorum, atque infatigabilem hæreticorum hostem appellat Marcellinus in Chronico.

Catholicorum Magistrum nuncupat Cassianus lib. 7. de Incarnatione verbi.

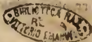
Morum exemplum, & mundi Magistrum dicit Prosper in libro de Ingrat.

Vitam ipsius olim à quodam imperito fabulatore titulo Eusebij, vel Cyrilli Hierosolymitani conscriptam iure meritò reijcit Baronius in Annal. tom. 5. & alteram ex operibus Hieronymi concinnatam, auctore Mariano Victorio, commendat ex qua hoc elogium constat.

Purpurei galeri insignia, & Cardinalis titulum eruditiores non admittunt.

Vulgatum Leonis miraculum non Hieronymo, sed Gerasimo Anacoretæ contigisse in confesso est, sed apud secula minus erudita ex nominis propinquitate alteri vsurpatum.

Qui laudatores Hieronymi audisti, etiam ipsius hostem maledicum nosce Palladium Galatam, Ruffini & Euagrij sodalem, in memoria ipsius Hieronymi numero 78, in Possidonio num. 77. & in Paula Romana num. 125.

INDEX ELOGIORVM.

Iacobus Cauacius.	(In vestibulo Operis.	Serapion Arsinoita.	81
Benedictus Nursinus.		Pityrion AEgyptius.	85
Paulus Thebæus.	7	Eulogius AEgyptius.	89
Antonius AEgyptius.	13	Apelles Faber.	93
Hilarion Palæstinus.	19	Origenes AEgyptius.	97
Abrahamus Syrus.	25	Euagrius Ponticus.	101
Malchus Syrus.	31	Orus AEgyptius.	105
Ioannes AEgyptius.	37	Copres AEgyptius.	109
Theonas Oxyrincæus.	41	Macarius AEgyptius.	113
Apollonius Hermopolites.	45	Macarius Alexandrinus.	119
Mutius Pollinctor.	51	Anubis AEgyptius.	125
Helenus AEgyptius.	57	Chronion Phœniceus.	129
Ioannes Rectus.	63	Amon Nitriotes.	133
Paphnutius Heracleotes.	67	Onuphrius AEgyptius.	139
Didymus Celliensis.	73	Piamon Diolcenus.	145
Helias Antinoita.	77	Hieronymus Dalmata.	149

Quicquid ex alijs desumptum, quicquid à nobis adiectum est, Catholicæ censuræ subiectum esto.

Si quid impiè, imperitè, vel indecorè insertum pij lectoris mentem solicitauerit, irritum, cassum, nullumque, & præter volutatem auctoris irrepsisse, idem fatetur, reuocat, deletque.

ROMÆ Typis Iacobi Dragondelli MDCLXI.

De licentia Præsidum.

